

วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน (๒๗ วาระ) ในปี ๒๕๖๐

กลุ่ม “คน”

เรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง
ในระบบอบประชาธิปไตย”

ของ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สำนักกรรมการ ๒

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สารบัญ

วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน (๒๗ วาระ) ในปี ๒๕๖๐
 กลุ่ม “คน”
 เรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”
 ของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
 สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

	หน้า
๑. ความเป็นมา	๑
๒. วิธีพิจารณาศึกษา	๓
๒.๑ การประชุมภายในคณะอนุกรรมการฯ เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินงาน	๓
๒.๒ รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหน่วยงาน ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง จากการพบปะกับหน่วยงานนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง	๓
๒.๓ ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ	๔
๒.๔ กำหนด เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ วิธีการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์	๔
๒.๕ กระบวนการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	๗
๓. แผนการปฏิรูปและวิธีการจัดทำแผนแม่บทเพื่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	๘
แผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน	๘
แผนหลักที่ ๒ การสร้างนักรบการเมืองที่ดีและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน	๑๒
แผนหลักที่ ๓ การประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน	๑๔
แผนหลักที่ ๔ การบริหารการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน	๑๖
๔. กำหนดเวลาการปฏิรูป (ตามแผนการปฏิรูป ๓) เริ่มจากโครงการนำร่อง	๑๙
๕. แหล่งที่มาของงบประมาณ	๒๒
๖. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๒๒
๗. ข้อเสนอแนะตามรายงานที่ผ่านการพิจารณาของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	๒๓
๘. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการขับเคลื่อนวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	๒๓
๙. การขับเคลื่อนตามแผนแม่บท	๒๔
๙.๑ การขับเคลื่อนการปฏิรูปให้เรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย” เป็นวาระแห่งชาติ	๒๔
๙.๒ การจัดทำโครงการนำร่อง ระหว่างวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐	๒๕
๙.๓ การขับเคลื่อนเพื่อให้มีองค์กรหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่เสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	๒๗
๑๐. การพิจารณายกร่างพระราชบัญญัติการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง พ.ศ.	๒๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก การดำเนินงานขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบบอบประชาธิปไตยที่ผ่านมา ตามลำดับปฏิทิน	๒๙
ภาคผนวก ข การดำเนินงานขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบบอบประชาธิปไตยที่ผ่านมา ตามกลุ่มเป้าหมาย	๔๑
ภาคผนวก ค กรอบแนวคิดหลักยุทธวิชาการเมือง และพลเมืองศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ชั้นปีที่ ๑	๕๙

รายนามคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนว่าด้วยแผนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง

๑. นายกษิต ภิรมย์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายวรพจน์ ตั้งพันธุ์เพ็ญ	อนุกรรมการ
๓. นายธนิต กิตติพิธโนทัย	อนุกรรมการ
๔. นางพรรณนิภา เสริมศรี	อนุกรรมการ
๕. พลตรี ธเนศ กาลพฤกษ์	อนุกรรมการ
๖. พันตำรวจเอกหญิง จินดา กลับกลาย	อนุกรรมการ
๗. นางทิพย์พาพร ตันตีสุนทร	อนุกรรมการ
๘. นายสมชาติ เจศรีชัย	อนุกรรมการ
๙. นางอุษา เทียนทอง	อนุกรรมการ
๑๐. นายเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ	อนุกรรมการ
๑๑. ว่าที่ร้อยตรี สัมพันธ์ แสงคำเลิศ	อนุกรรมการ
๑๒. นายวรวุฒิ สุภาพ	อนุกรรมการ
๑๓. นายรุจน์ ฤชา	อนุกรรมการ
๑๔. นางสาวศิริภา อินทวิเชียร	อนุกรรมการ
๑๕. พลตรี เกกิงศักดิ์ เครือหงส์	เลขานุการอนุกรรมการ

ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ

๑. นางนรรรัตน์ พิมเสน
๒. นายสุวิทย์ เลิศธนากุลวัฒน์
๓. นายขจรพัฒน์ ชัยประภา
๔. นายสุกฤษฎ์ชัย ธีระเริงฤทธิ์
๕. นางสาวเพ็ญศรี พัทธิวิวัฒนศิริ
๖. นายชิษณุชา นวลปาน

วาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน (๒๗ วาระ) ในปี ๒๕๖๐

กลุ่ม “คน”

เรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”

ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งตามข้อบังคับ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๗๓ กรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายเสรี สุวรรณภานนท์	ประธานกรรมการ
๒. นายกษิต ภิรมย์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก จิตติวัจน์ กำลั้งเอก	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. นายชัย ชิดชอบ	ที่ปรึกษากรรมการ
๖. นายสุชน ชาลีเครือ	ที่ปรึกษากรรมการ
๗. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	โฆษกกรรมการ
๘. นายวันชัย สอนศิริ	โฆษกกรรมการ
๙. นายคำคุณ สิทธิสมาน	กรรมการ
๑๐. นายดำรงค์ พิเดช	กรรมการ
๑๑. พลตำรวจโท ตรีนทศ รณฤทธิวิชัย	กรรมการ
๑๒. พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	กรรมการ
๑๓. นายนิกร จำนง	กรรมการ
๑๔. พลโท วรวิทย์ บุญญะสิทธิ์	กรรมการ
๑๕. พลเอก วิเชียร ศิริสุนทร	กรรมการ
๑๖. นายวิทยา แก้วภราดัย	กรรมการ (ลาออก)
๑๗. นายสมพงษ์ สระกวี	กรรมการ
๑๘. นายอรุณ จิระขวลา	กรรมการ
๑๙. พันตรี อาณันย์ วัชรโรทัย	กรรมการ (ถึงแก่อนิจกรรม)
๒๐. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	เลขานุการกรรมการ
๒๑. นางนรรัตน์ พิมเสน	ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ

อนึ่ง บุคคลลำดับที่ ๑๙ พันตรี อาณันย์ วัชรโรทัย พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ตามข้อบังคับ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๙๑ (๒) และบุคคลลำดับที่ ๑๖ นายวิทยา แก้วภราดัย พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๙๑ (๓)

๑. ความเป็นมา

ในคราวประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๒๕/๒๕๕๙ วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้พิจารณาและเห็นชอบรายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง เรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย” (แผนแม่บท) และ

ได้ส่งรายงานดังกล่าวเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาดำเนินการ ต่อมาคณะกรรมการประสานงานรวม ๓ ฝ่าย (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และคณะรัฐมนตรี) ได้มีการประชุมพิจารณารายงานการขับเคลื่อนการปฏิรูป เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของคณะกรรมการฯ และได้มีการส่งมติและประเด็นข้อสังเกตของคณะกรรมการประสานงานรวม ๓ ฝ่าย ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ภายหลังจากที่แผนแม่บทว่าด้วยการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการประสานงานรวม ๓ ฝ่ายแล้ว เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙ คณะกรรมการฯ ได้พบปะหารือกับรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุวัจน์ ทัศนัยธรรมะ) โดยมีการหารือแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างกันเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งผลจากการหารือดังกล่าว รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุวัจน์ ทัศนัยธรรมะ) ในฐานะประธานกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย ได้สรุปผลการหารือ นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณา ในกรณีนี้ได้มีบัญชาเห็นชอบให้ส่งข้อเสนอการปฏิรูปให้รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้รับทราบและพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

นอกจากนี้ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๒๕๘ (๑) ที่ผ่านประชามติและประกาศใช้บังคับ ได้วางหลักการการบริหารปกครองประเทศในมิติด้านการเมืองและประเด็นในเรื่องของการกำหนดให้มีการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองไว้ ดังนี้

“มาตรา ๗๘ รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน”

“มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่างๆ ให้เกิดผลดังต่อไปนี้

ก. ด้านการเมือง

(๑) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ตลอดจนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความคิดเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

(๒) .....

เพราะฉะนั้น แผนแม่บทการเสริมสร้างวัฒนธรรมด้านการเมืองของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองจึงเป็นกรอบแนวทางสำคัญของการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองที่ทุกภาคส่วนจะต้องดำเนินการต่อไปให้เป็นผลสัมฤทธิ์ และถือเป็นภาระหน้าที่ของผู้มีอำนาจบริหารปกครองประเทศ พึงต้องตระหนักและดำเนินการภายใต้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองในมิติที่สำคัญเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมที่ดีและถูกต้องมีความเข้มแข็ง มั่นคง เพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างยั่งยืน

๒. วิธีพิจารณาศึกษา

การวิเคราะห์จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป

การขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานหลายปีต้องมีความต่อเนื่องและมีความคุ้มค่า คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่จะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตของประชาชนให้เป็นประชาชนที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องและเหมาะสม มีกรอบแนวคิดและวิธีการดังนี้

๑) ประชุมภายในคณะอนุกรรมการฯ เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินงาน

๒) รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหน่วยงานผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๓) ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ

๔) กำหนด เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ วิธีการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

๒.๑ การประชุมภายในคณะอนุกรรมการฯ เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินงาน

ที่ประชุมได้พิจารณากรอบและแผนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ และเห็นควรให้มีการตั้งคณะทำงานจำนวน ๔ คณะ เพื่อพิจารณาจัดทำแผนการปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองเสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองต่อไป ดังนี้

๒.๑.๑ คณะทำงานการจัดทำแผนแม่บท

๒.๑.๒ คณะทำงานร่างหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา

๒.๑.๓ คณะทำงานศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติและความเชื่อถือที่ผิดและที่ควรจะเป็นด้านวัฒนธรรมการเมือง

๒.๑.๔ คณะทำงานศึกษาแนวทางการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๒.๒ รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหน่วยงานผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เกี่ยวข้องจากการพบปะกับหน่วยงานนักวิชาการที่เกี่ยวข้องหน่วยงานดังกล่าวยินดีให้ความร่วมมือการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย หน่วยงานผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่ได้เข้าพบหารือดังนี้

๒.๒.๑ พบปะที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ในวันอาทิตย์ที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ มหาวิทยาลัยมหิดล

๒.๒.๒ พบปะที่ประชุมคณะกรรมการอธิการบดี ในวันจันทร์ที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

๒.๒.๓ พบปะคณบดีคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวันจันทร์ที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ อาคารรัฐศาสตร์ (อาคารใหม่) ชั้น ๒ ห้องประชุม ๒๑๖ คณะรัฐศาสตร์

๒.๒.๔ พบปะประธานสภาพัฒนาการเมือง ในวันศุกร์ที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ (ประธานสภาพัฒนาการเมือง)

๒.๒.๕ พบปะคณาจารย์ ในวันอาทิตย์ที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๙ หอปริยัติธรรม วัดโคกท่าเจริญ ตำบลพานทอง อำเภopanทอง จังหวัดชลบุรี

๒.๒.๖ พบปะเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า ในวันอังคารที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการหมายเลข ๒ อาคารรัฐสภา ๑

๒.๒.๗ ประชุมหารือร่วมกับผู้แทนกรมยุทธศึกษาทหารบก กรมกิจการพลเรือนทหารบก กองทัพบก ในวันอังคารที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการธิการหมายเลข ๒ อาคารรัฐสภา ๑

๒.๒.๘ พบปะคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ ในวันพุธที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการธิการหมายเลข ๒๐๖ อาคารรัฐสภา ๒

๒.๒.๙ พบปะเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในวันพุธที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการธิการหมายเลข ๒๐๕ อาคารรัฐสภา ๒

๒.๒.๑๐ พบปะผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชูทิศ (จันทบุรี) ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องรับรองโรงเรียนเบญจมราชูทิศ (จันทบุรี)

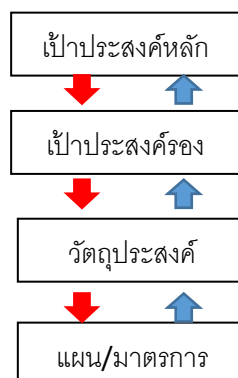
๒.๒.๑๑ พบปะผู้อำนวยการโรงเรียนยอแซพวิทยา ในวันศุกร์ที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ ห้องรับรองโรงเรียนยอแซพวิทยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

๒.๒.๑๒ พบปะผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ในวันอังคารที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ ห้อง ๒๒ อาคาร ๑ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

๒.๒.๑๓ พบปะอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมชั้น ๒ อาคารโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

๒.๓ ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ อาทิ พระบรมราโชวาท พระราชดำรัส เกี่ยวกับการบริหารประเทศ เอกสารเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง สุภาชิตไทยที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมประชาธิปไตย การปฏิบัติและความเชื่อที่ผิดและควรจะเป็นด้านวัฒนธรรมการเมือง ประชาธิปไตย แนวสอนวิชาจรรยาในโรงเรียนนายร้อยทหารบก พุทธศักราช ๒๔๘๑ ข้อมูลการปกครองไทย

๒.๔ กำหนด เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ วิธีการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในการปฏิรูปนั้น ต้องกำหนดว่าต้องการที่จะสร้างประชาชนให้ออกมาอย่างไร ต้องชัดเจนว่าทำไมต้องสร้างแบบนี้ และจะสร้างกันอย่างไร ด้วยกระบวนการอะไร และต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เด็กไปจนถึงผู้ใหญ่ เพื่อให้เรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นเรื่องของสังคม ดังนั้น เพื่อให้ดำเนินงานปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นไปในแนวทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนด เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ และแผนหลัก แผนรองต่าง ๆ ในการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ดังนี้

๒.๔.๑ กำหนดเป้าประสงค์หลักของการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง คือ สังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปอย่างมั่นคง เกิดความรัก และความสามัคคี ในหมู่คณะ สังคมมีความเป็นระเบียบสงบเรียบร้อยเกิดความเป็นธรรมในสังคม ประชาชนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจต่อกันอย่างยั่งยืน

๒.๔.๒ กำหนดเป้าประสงค์รองคือ

- ระบบการเมืองมีความชอบธรรมทางการเมือง
- ระบบการเมืองที่มีคุณธรรมจริยธรรม
- ระบบการเมืองมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
- การมีระบบทางการเมืองที่มีเสถียรภาพ
- ระบบการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วม (participation and empowerment)

๒.๔.๓ กำหนดวัตถุประสงค์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง

การที่จะบรรลุเป้าประสงค์รองและเป้าประสงค์หลักในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้บรรลุเป้าประสงค์รอง และเป้าประสงค์หลักคือต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าจะพัฒนาประชาชนอย่างไร ดังนั้นจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ปรับเปลี่ยนประชาชนให้เป็นประชาชนที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและยึดมั่นหลักปฏิบัติ ๗ ประการ ดังนี้

๑) ความเป็นราชอาณาจักร ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจและยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ยึดมั่นในความเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวกัน ต้องสามัคคีกันมีความสมานฉันท์ของคนในชาติประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยวเป็นราชอาณาจักรซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ

๒) อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และยึดมั่นว่าตนเองเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย รัฐบาลมีหน้าที่เป็นเพียงผู้ดำเนินการ หรือ “ตัวแทน” ในการใช้อำนาจอธิปไตยตามเจตจำนงของผู้เป็นเจ้าของเท่านั้น และหากแม้รัฐบาลไม่ปฏิบัติหน้าที่อันควรดังกล่าว ประชาชนก็ย่อมมีสิทธิโดยสมบูรณ์ที่จะเรียกร้องหรือดำเนินการใด ๆ โดยสันติ ในฐานะ “เจ้าของ” ของอำนาจอธิปไตย

๓) หลักสิทธิและเสรีภาพ

(๑) สิทธิ ประชาชนต้องหวงแหนในสิทธิของตนเองไม่ให้ใครมาละเมิด ไม่ให้ใครมาบังคับ สิทธิ หมายถึง สิ่งที่ไม่รูปร่างซึ่งมีอยู่ในตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิดหรือเกิดขึ้นโดยกฎหมาย เพื่อให้มนุษย์ได้รับประโยชน์ และมนุษย์จะเป็นผู้เลือกใช้สิ่งนั้นเอง โดยไม่มีผู้ใดบังคับได้ เช่น สิทธิในการกิน การนอน แต่สิทธิบางอย่างมนุษย์ได้รับโดยกฎหมายกำหนดให้มี เช่น สิทธิในการมี การใช้ทรัพย์สิน สิทธิในการร้องทุกข์เมื่อตนถูกระทำละเมิดกฎหมาย เป็นต้น ดังนั้นประชาชนชาวไทยต้องปฏิบัติตนในการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การปฏิบัติตนตามสิทธิของตนเองเป็นสิ่งที่ช่วยจัดระเบียบให้กับสังคมสงบสุข โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(๑.๑) เคารพสิทธิของกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สามารถแสดงออกได้หลายประการ เช่น การแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น

(๑.๒) รู้จักใช้สิทธิของตนเองและแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักใช้สิทธิของตนเอง

(๑.๓) เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสิทธิเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิเสรีภาพของความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพในเคหสถาน เป็นต้น

(๑.๔) ปฏิบัติตามหน้าที่ของชาวไทยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเสียภาษีให้รัฐเพื่อนำเงินมาพัฒนาประเทศ เป็นต้น

(๒) เสรีภาพ ประชาชนต้องมีอิสระในการทำอะไรรู้ได้ตามที่ตนต้องการแต่ต้องไม่ผิดกฎหมาย และไม่กระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การจัดตั้งพรรคการเมือง เป็นต้น เสรีภาพเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่งคั่งในทางความรู้ การแสดงความคิดเห็นจากมุมมองหรือวิธีคิดที่แตกต่างบนพื้นฐานของการใช้เหตุผลและข้อเท็จจริงจะนำไปสู่ความเข้าใจใหม่ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้สังคมไทยมีความรู้และสติปัญญามากขึ้น พ้นจากความขัดแย้งเพื่อไปสู่สังคมที่มีสันติภาพในระยะยาว

๔) หลักความเสมอภาค ประชาชนต้องยึดมั่นในเรื่องความเสมอภาคเป็นฐานของเสรีภาพและเป็นหลักประกันในการทำให้เสรีภาพเกิดขึ้นได้จริง หลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมายจึงเป็นหลักการทำให้มีการปฏิบัติต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ อย่างเท่าเทียมกันหรือไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้การปฏิบัติตามหลักความเสมอภาคนั้นจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน และจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้แตกต่างกันไปตามลักษณะของเรื่องนั้น ๆ จึงจะทำให้เกิดความยุติธรรมภายใต้หลักความเสมอภาคขึ้นได้

หลักความเสมอภาคถือว่าเป็นหลัก พื้นฐานของศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ย่อมได้รับการรับรองและคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นมนุษย์โดยมีต้องคำนึงถึงคุณสมบัติอื่น ๆ อาทิ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ถิ่นกำเนิด เป็นต้น หลักความเสมอภาคเป็นหลักที่ควบคุมมิให้รัฐใช้อำนาจของตนตามอำเภอใจโดยการใช้อำนาจของรัฐแก่กลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งรัฐต้องสามารถอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดรัฐจึงกระทำการอันก่อให้เกิดผลกระทบหรือเป็นการให้ประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น โดยเฉพาะ หากการให้เหตุผลไม่อาจรับฟังได้แสดงว่าการใช้อำนาจของรัฐนั้นเป็นไปตามอำเภอใจ ดังนั้นหลักความเสมอภาคจึงเป็นหลักสำคัญในการรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและสามารถนำมาตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการได้

๕) หลักภราดรภาพประชาชนต้องมีความรักผูกพันกันฉันท์พี่น้อง ไม่แบ่งแยกภูมิภาค ถิ่นที่อยู่อาศัย ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ชนชั้น เพศ ศิพพรรณ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นอกเห็นใจกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน

๖) หลักเหตุผล/ฉันทามติ ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และยึดมั่นในหลักเหตุผล/ฉันทามติ ไม่ใช่ระบอบการปกครองแบบพวกมากลากไป หรือระบอบพวกมากเป็นใหญ่ มีความคิดเห็นที่มีเหตุผลที่ถูกต้องอัน ไม่ขัดต่อความรู้สึกผิดชอบชั่วดีที่สามารถรับรู้ได้ทั่วไป เป็นผู้ฉลาดในการคิด คิดอย่างถูกวิธีถูกระบบ พิจารณาไตร่ตรองสาวไปจนถึงสาเหตุหรือต้นตอของเรื่องที่กำลังคิด คือคิดถึงรากถึงโคนแล้วประมวลความคิดรอบด้านจนกระทั่งสรุปออกมาได้ว่าสิ่งนั้นควรหรือไม่ควร ดีหรือไม่ดี เป็นวิถีทางแห่งปัญญา ยกตัวอย่าง กาลามสูตรซึ่งเป็นหลักแห่งความเชื่อที่พระพุทธองค์ทรงวางไว้ให้แก่พุทธศาสนิกชนไม่ให้เชื่อสิ่งใด ๆ อย่างมกมายโดยไม่ใช้ปัญญาพิจารณาให้เห็นจริงถึงคุณโทษหรือดีไม่ดีกว่าก่อนเชื่อ มีอยู่ ๑๐ ประการ ได้แก่ ๑) อย่าเพิ่งเชื่อตามที่ฟัง ๆ กันมา ๒) อย่าเพิ่งเชื่อตามที่ทำต่อ ๆ กันมา ๓) อย่าเพิ่งเชื่อตามคำเล่าลือ ๔) อย่าเพิ่งเชื่อโดยอ้างตำรา ๕) อย่าเพิ่งเชื่อโดยนิกเดา ๖) อย่าเพิ่งเชื่อโดยคาดคะเนเอา ๗) อย่าเพิ่งเชื่อโดยนิกคิดตามแนวเหตุผล ๘) อย่าเพิ่งเชื่อเพราะถูกกับทฤษฎีของตน ๙) อย่าเพิ่งเชื่อเพราะมีรูปลักษณะที่ควรเชื่อได้ ๑๐) อย่าเพิ่งเชื่อเพราะผู้พูดเป็นครูบาอาจารย์ของตน

๗) หลักธรรมาภิบาล ประชาชนและข้าราชการต้องยึดหลักธรรมาภิบาล ช่วยกันสร้างสังคมให้มีธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ

(๑) หลักนิติธรรม ประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจและยึดมั่นในหลักนิติธรรม ยอมรับปฏิบัติตามกฎกติกาทางสังคมและกฎหมาย ประชาธิปไตยต้องใช้กติกาในการปกครอง การปกครองโดยกติกา คือการปกครองโดยกฎหมาย (Rule of law) หรือที่เรียกว่านิติรัฐ ซึ่งหมายถึงรัฐที่ปกครองโดยกติกา มิใช่ปกครองโดยอำเภอใจ หรือใช้กำลัง โดยทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้กติกา หรือกฎหมายอย่างเสมอกัน รัฐบาลก็ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและจะมีอำนาจกระทำการใดๆ ที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ต่อเมื่อกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น นอกจากนี้การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ต้องทันสมัย

และเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยมีการยินยอมพร้อมใจถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม

(๒) หลักคุณธรรม คือ ยึดมั่นในธรรมะ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้อง ดีงาม ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีจิตใจสาธารณะเสียสละเพื่อส่วนรวม ความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย

(๓) หลักความโปร่งใส คือ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาและ สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

(๔) หลักความมีส่วนร่วม คือ ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมได้แก่ การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ และจัดการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือ โดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

(๕) หลักความรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงาน ที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที

๒.๕ กระบวนการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการเมือง ที่สัมฤทธิ์ผลจึงได้มีการกำหนดเป้าหมายหลักที่สำคัญไว้ ๕ ประการ เป็นยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการเมือง ได้แก่

๑. การสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้สมบูรณ์ มีความมั่นคง ยั่งยืน
๒. การทำให้รัฐบาลในทุก ๆ รัฐบาลมีเสถียรภาพ
๓. การทำให้บ้านเมืองสงบเรียบร้อย ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
๔. การทำให้ประชาชนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีมีคุณภาพ
๕. การทำให้ประชาชนอยู่ในสภาวะทางเศรษฐกิจที่ดี ประชาชนมีงานทำและมีรายได้เพียงพอ

ต่อการยังชีพ

โดยการมุ่งไปสู่เป้าหมายของการปฏิรูปการเมือง ๕ ประการข้างต้นนี้ จะต้องมีแผนงานการปฏิรูปการเมือง เพื่อเดินไปสู่เป้าหมายดังกล่าวอย่างเป็นกระบวนการและเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งวัฒนธรรมทางการเมือง จะเกิดได้นั้น จะต้องมาจากการเรียนรู้และปลูกฝัง ด้วยการสร้างความเข้าใจ สร้างนิสัย พฤติกรรม ให้มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีระเบียบวินัย ให้การยอมรับในการที่อยู่ร่วมกัน ยอมรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนกัน มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ยอมรับการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่ และเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับคนรุ่นใหม่ ซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองจะสัมฤทธิ์ผลได้ จะต้องมีกระบวนการ ดังนี้

(๑) มีหลักสูตรการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชน และระดับอุดมศึกษาหรือระดับมหาวิทยาลัย หรือตามที่องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติหรือของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๒) ที่รับผิดชอบ จัดให้มีการศึกษาเรียนรู้ถึงที่มา การพัฒนาการเมืองไทย รวมถึงของต่างประเทศ ที่มีแนวคิดและเหตุผลต่างๆในทางการเมือง

(๓) เกิดจากการศึกษาในโรงเรียน มหาวิทยาลัย สถานศึกษา และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ รัฐบาล สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๔) เป็นนโยบายของรัฐ ในการสร้างสังคมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้น ตั้งแต่ในครอบครัว โรงเรียน สถานศึกษา รวมทั้งในการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมทั่วไป

(๕) ให้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้ประชาชน แม้ยังไม่มีสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิทางการเมือง ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง เช่น ให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าค้นหาเลือกตั้งกับบิดา

มารดาหรือผู้ปกครองได้ หรือ ให้นิสิตนักศึกษาช่วยงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในทุกครั้งที่มีการจัดการเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(๖) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ด้วยการสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ด้วยการสร้างนักรการเมืองรุ่นใหม่ ที่มีใจและมีอุดมการณ์ทางการเมือง มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความเสียสละเข้าสู่เส้นทางทางการเมือง และนิสัยและพฤติกรรมของประชาชนทั่วไปให้ตระหนักและรับผิดชอบประเทศร่วมกัน ด้วยการทำหน้าที่ไปลงคะแนนเลือกตั้งเลือกคนดี ๆ ไปทำหน้าที่แทนประชาชนทั้งประเทศ และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบนักรการเมืองที่ทุจริต คอร์รัปชัน ให้ออกจากตำแหน่ง

๓. แผนการปฏิรูปและวิธีการจัดทำแผนแม่บทเพื่อการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง

ในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา คณะกรรมาธิการฯ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแผนแม่บท ซึ่งกำหนดอยู่ในรายงาน เรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย” ดังนั้น เพื่อให้ดำเนินงานการปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นไปในแนวทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน มีความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย จึงกำหนดแผนเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ และวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย ๔ แผนหลัก คือ

แผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

แผนหลักที่ ๒ การสร้างนักรการเมืองที่ดีและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

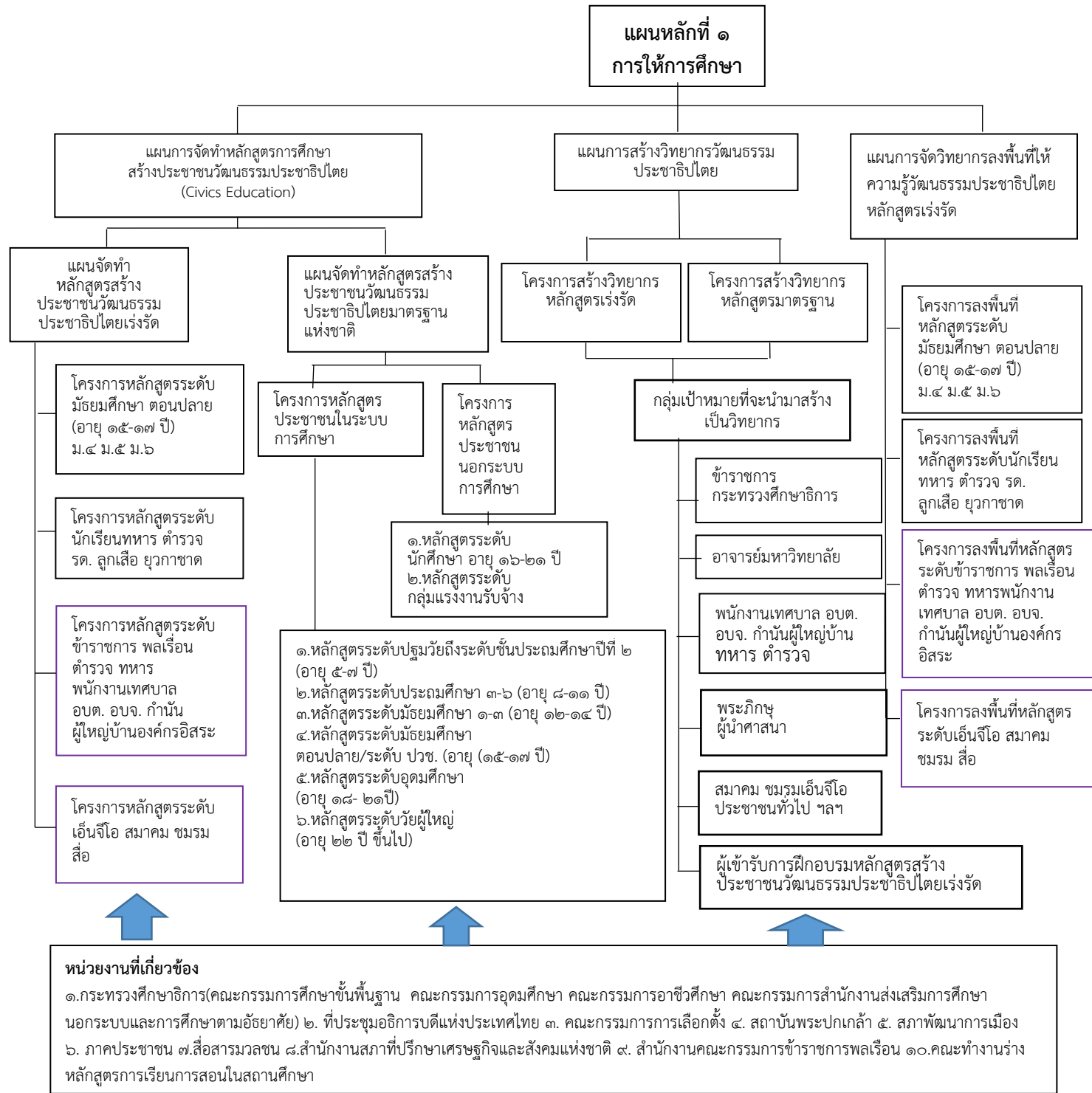
แผนหลักที่ ๓ การประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

แผนหลักที่ ๔ การบริหารการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

สรุปสาระสำคัญของแผนหลักที่ ๑-๔ ดังนี้

แผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

การปฏิรูปการศึกษาในมิติการศึกษาเพื่อสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตย จำเป็นต้องดำเนินการให้ครอบคลุมสมาชิกทุกวัยของประเทศ เพื่อให้สมาชิกในชุมชน ในสังคม ที่มีความคิดความเชื่อที่แตกต่างกัน ชัดแย้งกัน สามารถอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานของการรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน การศึกษาเพื่อสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตยจะไม่เน้นการเรียนวิชาพลเมืองแบบดั้งเดิม ไม่ใช่การสอนด้วยการบรรยาย แต่จะสอนในรูปแบบกิจกรรมและการลงมือปฏิบัติ เป็นการเรียนการสอนผ่านกระบวนการวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ โดยแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองมาจากครอบครัว โรงเรียน วัด ที่ทำงาน และสื่อมวลชน ซึ่งแผนการปฏิรูปการให้การศึกษาดังกล่าวจะดำเนินการจัดทำเป็นบันทึกความเข้าใจ (MOU) ร่วมกันของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

แผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

ประกอบด้วยแผนดำเนินการ ๓ แผน คือ

๑. แผนการจัดทำหลักสูตรการศึกษาสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตย
๒. แผนการสร้างวิทยาการวัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัดและหลักสูตรมาตรฐาน
๓. แผนการจัดวิทยากรลงพื้นที่ให้ความรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัด

แผนการให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน มีแผนการดำเนินงานดังนี้

๑. แผนการจัดทำหลักสูตรการศึกษาสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตย (Civics Education) ประกอบด้วย

(๑) แผนการจัดทำหลักสูตรสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตยเร่งรัด ประกอบด้วย

- ๑) โครงการหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ ๑๕-๑๗ ปี) ม.๔ ม.๕ ม.๖
- ๒) โครงการหลักสูตรระดับนักเรียนทหาร ตำรวจ นักศึกษาวิชาทหาร ลูกเสือ ยุวกาชาด
- ๓) โครงการหลักสูตรระดับข้าราชการ พลเรือน ตำรวจ ทหารพนักงานเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรอิสระ
- ๔) โครงการหลักสูตรระดับเอ็นจีโอ สมาคม ชมรม สโมสร

(๒) แผนการจัดทำหลักสูตรสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตยมาตรฐานแห่งชาติ ประกอบด้วย

- ๑) โครงการหลักสูตรประชาชนในระบบการศึกษา
  - หลักสูตรระดับปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ (อายุ ๕-๗ ปี)
  - หลักสูตรระดับประถมศึกษา ๓-๖ (อายุ ๘-๑๑ ปี)
  - หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ๑-๓ (อายุ ๑๒-๑๔ ปี)
  - หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ระดับ ปวช. (อายุ ๑๕-๑๗ ปี)
  - หลักสูตรระดับอุดมศึกษา (อายุ ๑๘- ๒๑ ปี)
  - หลักสูตรระดับวัยผู้ใหญ่ (อายุ ๒๒ ปี ขึ้นไป)
- ๒) โครงการหลักสูตรประชาชนนอกระบบการศึกษา
  - หลักสูตรระดับนักศึกษา อายุ ๑๖-๒๑ ปี
  - หลักสูตรระดับกลุ่มแรงงานรับจ้าง

๒. แผนการสร้างวิทยาการวัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัดและหลักสูตรมาตรฐาน

- (๑) โครงการสร้างวิทยาการวัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัด
- (๒) โครงการสร้างวิทยาการวัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรมาตรฐาน
- (๓) กลุ่มเป้าหมายที่จะนำมาสร้างเป็นวิทยากร

๑) ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ

๒) อาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ มหาวิทยาลัยของรัฐ ๗๗ แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน

๖๑ แห่ง รวม ๑๓๘ มหาวิทยาลัย

๓) พนักงานเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

๔) ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ

๕) พระภิกษุ ผู้นำศาสนา

๖) สมาชิกสมาคม ชมรมเอ็นจีโอ ประชาชนทั่วไป ฯลฯ

๗) วิทยาการผู้เข้ารับการศึกษาอบรมหลักสูตรวัฒนธรรมประชาธิปไตยเร่งรัด วิทยาการเหล่านี้จะต้องสมัครเข้ามาเป็นวิทยากรด้วยตนเอง

๓. แผนการจัดวิทยากรลงพื้นที่ให้ความรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัด ประกอบด้วย

(๑) โครงการลงพื้นที่หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ ๑๕-๑๗ ปี) ม.๔ ม.๕ ม.๖ เป็นความเร่งด่วนอันดับแรก

(๒) โครงการลงพื้นที่หลักสูตรระดับนักเรียนทหาร ตำรวจ นักศึกษาวิชาทหาร (รต.) ลูกเสือ ยุวกาชาด

(๓) โครงการลงพื้นที่หลักสูตรระดับข้าราชการ พลเรือน ตำรวจ ทหารพนักงานเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) กำนันผู้ใหญ่บ้านองค์กรอิสระ

(๔) โครงการลงพื้นที่หลักสูตรระดับเอ็นจีโอ สมาคมชมรม สื่อ

นอกจากนี้ ยังได้วางแนวทางการขับเคลื่อนแผนงานด้านการศึกษาไว้ ดังนี้

(๑) ให้มหาวิทยาลัยที่มีที่ตั้งในจังหวัดต่าง ๆ เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อน

(๒) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาที่มีที่ตั้งในแต่ละจังหวัดร่วมกับมหาวิทยาลัย สนับสนุนการขับเคลื่อน

(๓) ให้ผู้นำศาสนาทุกศาสนาทั่วประเทศสนับสนุนการขับเคลื่อน

(๔) การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างประชาชนและหน่วยงานทหารในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถดำเนินการสนับสนุนการปฏิรูปวัฒนธรรมประชาธิปไตยได้อย่างต่อเนื่องจึงให้ดำเนินการ ดังนี้

๑) ให้มหาวิทยาลัยที่เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนโดยใช้การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบของมณฑลทหารบกเป็นหลักในการให้การศึกษา ตามที่กระทรวงกลาโหมได้แบ่งพื้นที่รับผิดชอบทั่วประเทศ

๒) จังหวัดใดไม่มีมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาในจังหวัดนั้น ประชุมหารือกำหนดให้มหาวิทยาลัยใดมหาวิทยาลัยหนึ่งหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาเข้าดำเนินการ

๔. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น

๑) กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย)

๒) ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย

๓) คณะกรรมการการเลือกตั้ง

๔) สถาบันพระปกเกล้า

๕) สภาพัฒนาการเมือง

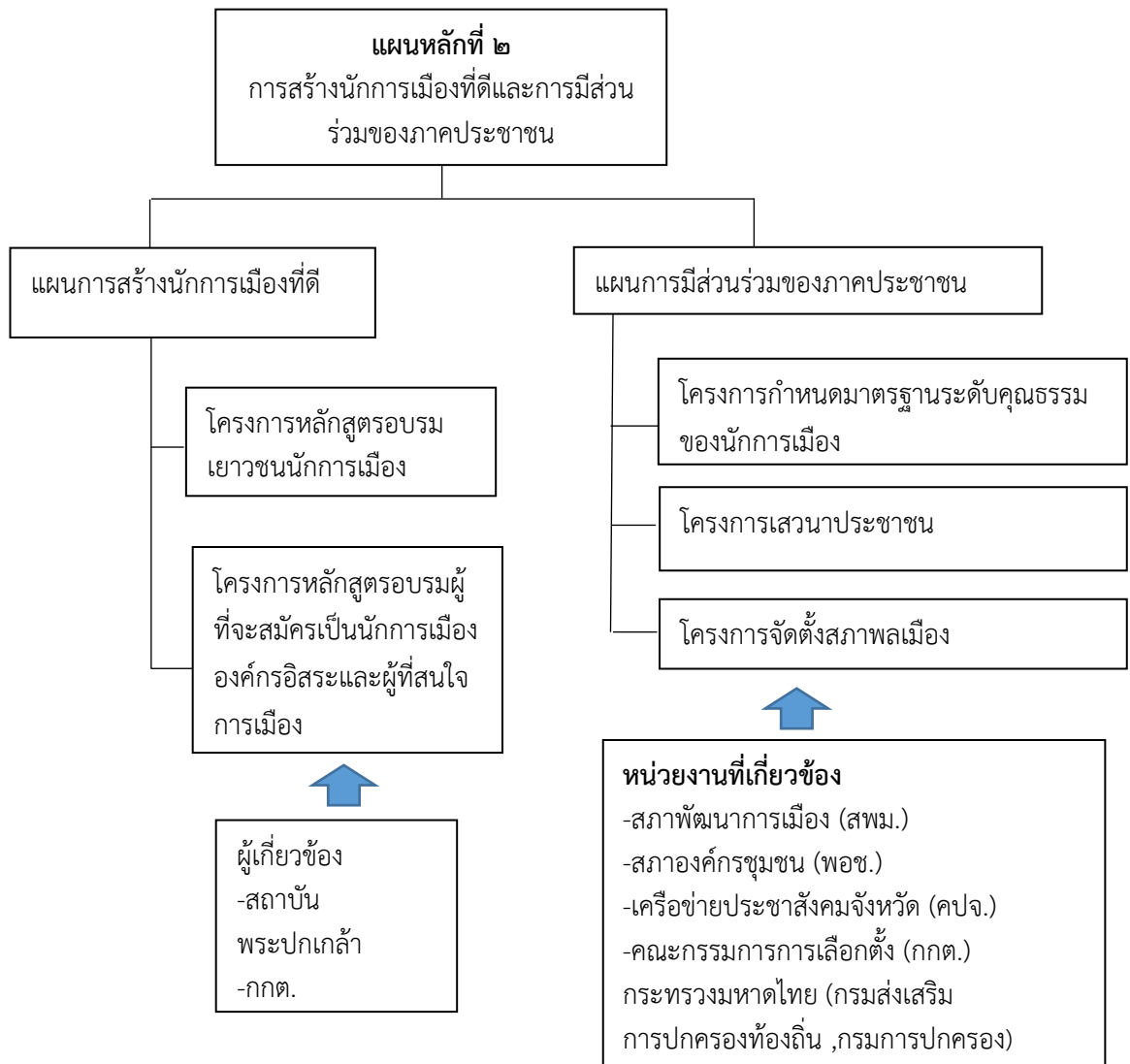
๖) ภาคประชาชน

๗) สื่อสารมวลชน

๘) สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๙) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

แผนหลักที่ ๒ การสร้างนักรการเมืองที่ดีและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

นักรการเมือง หมายถึง ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เข้ามาใช้อำนาจอธิรัฐ ซึ่งหมายถึง นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองในฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่ายท้องถิ่น ที่กำหนดนโยบายการบริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย

ที่ผ่านมาประชาชนจะวิจารณ์นักรการเมืองเสมอว่า เป็นคนไม่ดีแต่ลืมนึกไปว่านักรการเมืองคือผู้กำหนดชะตากรรมของประเทศ เป็นผู้บริหารประเทศ ประเทศจะเจริญหรือล่มจมขึ้นอยู่กับนักรการเมือง เรบอกว่าการเมืองเป็นเรื่องของความสกปรก แต่เราก็เลือกตั้งให้นักรการเมืองเข้ามาปกครองเรา ซึ่งตรรกะมันไม่ไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นการที่จะปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูปนักรการเมือง และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนด้วย จึงเห็นควรมีแผนงานดำเนินการ ดังนี้

๑. แผนการสร้างนักรการเมืองที่ดี ต้องให้ความรู้ให้การศึกษาแก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ถึงความเสียสละและการทำประโยชน์แก่ส่วนรวมโดยเริ่มต้นตั้งแต่สถานศึกษาและการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันในครอบครัวและในสังคมตามวิถีประชาธิปไตย ปลุกจิตสำนึกความรับผิดชอบของเยาวชนและประชาชนที่มีความตั้งใจจะไปทำหน้าที่เป็นนักรการเมืองที่ดี และการสร้างกิจกรรมทางการเมืองให้ประชาชนได้สัมผัสและเห็นถึงผลประโยชน์ส่วนรวมที่เกิดจากความเสียสละและมีน้ำใจในการอยู่ร่วมกัน

๑) โครงการหลักสูตรอบรมเยาวชนนักรการเมือง

๒) โครงการหลักสูตรอบรมนักรการเมือง

๓) โครงการหลักสูตรอบรมผู้ที่สมัครเป็นนักรการเมืององค์กรอิสระและผู้ที่สนใจการเมือง โดยจัดเป็นหลักสูตรสั้นๆ ระยะเวลา ๑-๒ เดือน

๒. แผนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

๑) โครงการกำหนดมาตรฐานระบบคุณธรรมของนักรการเมืองโดยประชาชน

(๑) แนวความคิด แผนนี้กำหนดขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกควบคุมนักรการเมือง กลั่นกรอง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยมีแนวทางดำเนินงานดังนี้

(๑.๑) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งออกประกาศกำหนดระบบคุณธรรมแห่งชาติของนักรการเมือง ซึ่งเป็นกระบวนการและเครื่องมือชีวิตในการสรรหากลั่นกรองผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(๑.๒) ให้ท้องถิ่นออกประกาศกำหนดระบบคุณธรรมของนักรการเมืองในชุมชน ท้องถิ่นเขตเลือกตั้งของตน ซึ่งเป็นกระบวนการและเครื่องมือชีวิตในการสรรหากลั่นกรอง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง (ระบบคุณธรรม ให้ยึดถือหลัก พื้นฐานประเพณี วัฒนธรรม และศาสนาของท้องถิ่นนั้นเป็นหลัก)

(๑.๓) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นนักรการเมืองจะต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานระบบคุณธรรมในชุมชน ท้องถิ่น และระบบคุณธรรมแห่งชาติ

(๑.๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นนักรการเมืองเมื่อผ่านระบบคุณธรรมตามข้อ ๑) และ ๒) จะได้รับใบอนุญาตเพื่อแสดงตนในความพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ตนบริหารกิจการบ้านเมืองเพื่อส่วนรวม

(๑.๕) นักรการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งจะต้องถูกตรวจสอบและส่งเสริมในระบบคุณธรรม ทุก ๆ ๑ ปี

(๑.๖) รัฐและประชาชนต้องจัดให้มีคณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัคร ประกอบด้วย คณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัครระดับหมู่บ้าน คณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัครระดับตำบล คณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัครระดับอำเภอ คณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัครระดับจังหวัด โดยคณะกรรมการทุกระดับจะต้องผ่านขั้นตอนการคัดเลือกตามที่ประชาชนแต่ละจังหวัดกำหนด ไม่มีสิ่งตอบแทนใดๆ

(๑.๗) ให้มีการยกเลิกใบอนุญาตนักรการเมือง โดยประชาชนในท้องถิ่น

(๑.๘) หลังจากได้รับการเลือกตั้งนักรการเมืองทุกคนจะได้รับสิทธิประชาสัมพันธงาน ผลงาน การเดินทาง ฯลฯ ผ่านสื่อรัฐทุกชนิด

(๒) ให้ทดลองใช้เป็นเวลา ๔ ปี โดยใช้มาตรการจูงใจในหัวง ๔ ปีนี้ไม่มีมาตรการลงโทษ ประเมินโครงการทุกปี และเมื่อครบ ๔ ปี ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแนวทางที่จะดำเนินงานต่อไป

๒) โครงการเสวนาจัดให้ประชาชนร่วมเสวนาหาทางออกในประเด็นต่าง ๆ แนวความคิดในการปฏิบัติ โดยโครงการจัดเสวนาในภูมิภาคต่าง และโครงการจัดเสวนาในกรุงเทพมหานคร

๓) โครงการจัดตั้งสภาพลเมือง

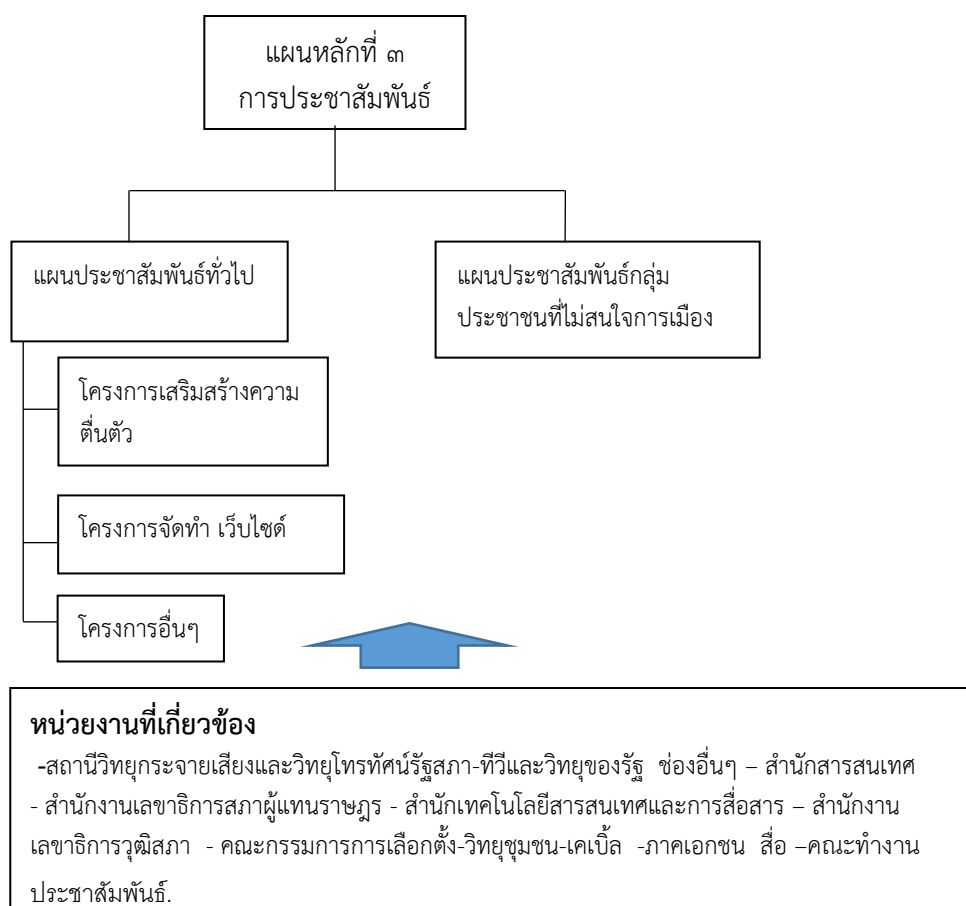
แนวความคิดในการปฏิบัติโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาพัฒนาการเมือง (สพม.) สภาองค์กรชุมชน (พอช.) เครือข่ายประชาสังคมจังหวัด (คปจ.) คณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง) ร่วมกันดำเนินการ

๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) แผนการสร้างนักการเมืองที่ดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันพระปกเกล้าและคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒) แผนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาพัฒนาการเมือง (สพม.) สภาองค์กรชุมชน (พอช.) เครือข่ายประชาสังคมจังหวัด (คปจ.) คณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ,กรมการปกครอง)

แผนหลักที่ ๓ การประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

การประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของ การปฏิรูปการขับเคลื่อนวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การวางแผนประชาสัมพันธ์จึงมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการดำเนินงานในครั้งนี้อย่างยิ่ง วัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการปฏิรูปการขับเคลื่อนวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชน สร้างความตื่นตัวให้กับประชาชน และสื่อที่จะร่วมกันปฏิรูปการขับเคลื่อนวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ให้ได้ตระหนักและมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปการขับเคลื่อนวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเมือง ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน คือ เมื่อดำเนินการตามแผนงานแล้ว ประชาชนต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ๘ ประการ ประกอบด้วย ๑) ความเป็นราชอาณาจักร ๒) อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ๓) หลักสิทธิและเสรีภาพ ๔) หลักความเสมอภาค ๕) หลักนิติธรรม ๖) หลักภราดรภาพ ๗) หลักเหตุผล/ฉันทามติ ๘) หลักธรรมาภิบาล ดังนั้นจึงควรมีการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ในเรื่องการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ที่ถูกต้องเหมาะสม วัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ดีงามให้กับประชาชน ข้าราชการ กลุ่มเป้าหมายและภาคีเครือข่ายได้รับทราบ รับรู้ เพื่อที่จะให้องค์กรเหล่านั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ มีแนวทางดำเนินงานดังนี้

๑. จัดตั้งคณะทำงานประชาสัมพันธ์ ๑ คณะ ประกอบด้วยผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ทีวีและวิทยุของรัฐ ช่องอื่น ๆ ผู้อำนวยการสำนักสารสนเทศ รัฐสภา คณะกรรมการการเลือกตั้ง วิทยุชุมชน เคเบิล รวมทั้งองค์กรเครือข่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน สื่อที่เกี่ยวข้อง และในขณะดำเนินการนำร่องให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศดำเนินการด้วย โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

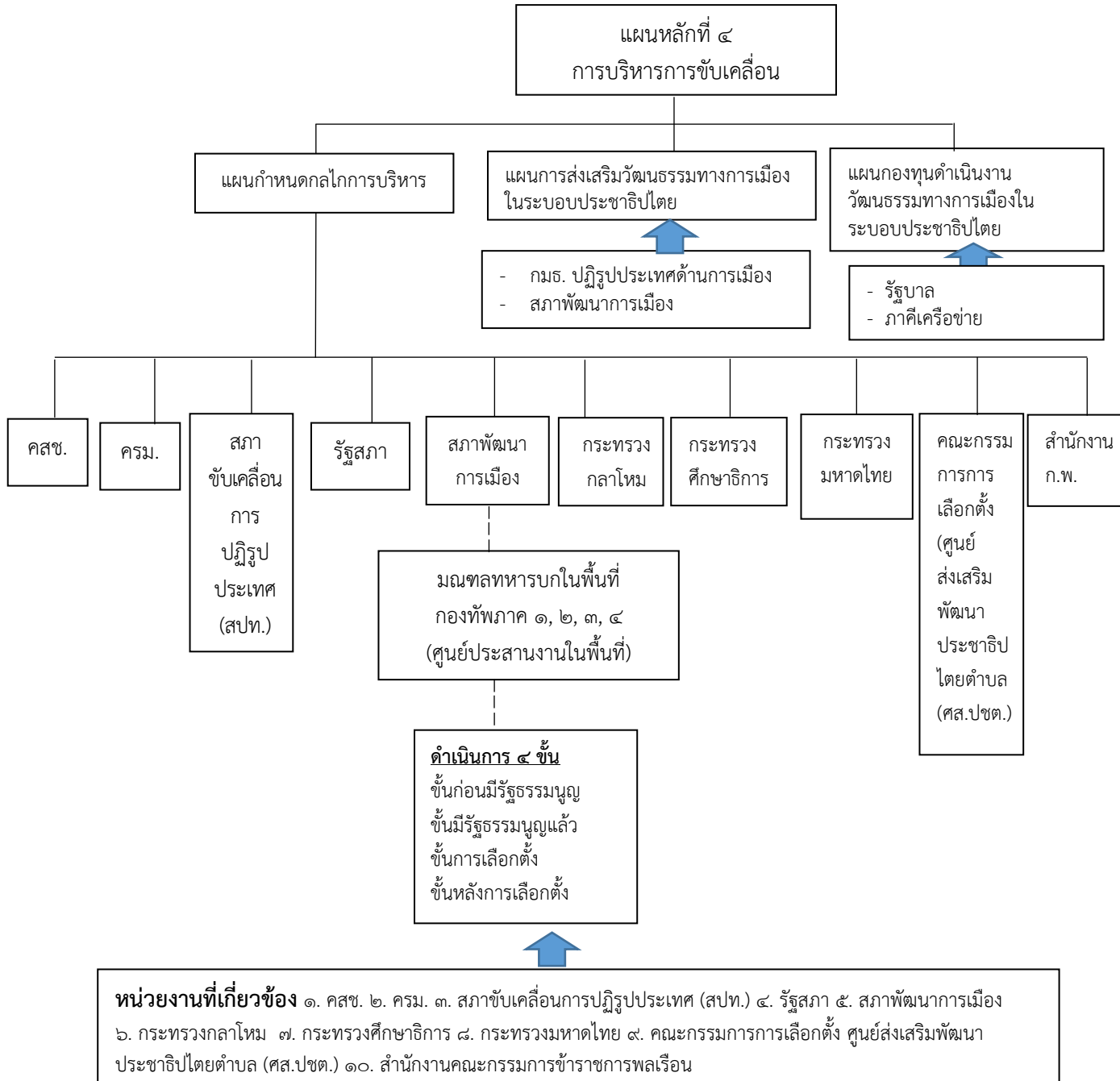
- ๑) วางแผนการประชาสัมพันธ์โดยร่วมมือกับองค์กร เครือข่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน สื่อมวลชนทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์สนับสนุนแผนประชาสัมพันธ์
- ๒) เผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานโดยร่วมมือกับสื่อมวลชนทุกสาขา รวมทั้งองค์กร เครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้อง
- ๓) กำกับติดตามและดูแลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนและการนำไปปฏิบัติ
- ๔) วางแผนประเมินผลการประชาสัมพันธ์
- ๕) ปฏิบัติงานร่วม หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๒. แผนการประชาสัมพันธ์

- (๑) แผนประชาสัมพันธ์ทั่วไป ประกอบด้วย
  - ๑) โครงการเสริมสร้างความตื่นตัวด้านวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เช่น โครงการสร้างภาพยนตร์ โครงการประกวดวัฒนธรรมทางการเมืองของท้องถิ่น โครงการประกวดวิธีการสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมประชาธิปไตย ฯลฯ
  - ๒) โครงการจัดทำเว็บไซต์
  - ๓) โครงการอื่น ๆ ที่มีความเหมาะสม
- (๒) แผนประชาสัมพันธ์ประชาชนกลุ่มที่ไม่สนใจการเมือง
- (๓) ชั้นการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ อาทิ ชั้นก่อนมีรัฐธรรมนูญ ชั้นมีรัฐธรรมนูญ แล้วชั้นการเลือกตั้ง และชั้นหลังการเลือกตั้ง

๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา โทรทัศน์และวิทยุของรัฐ สำนักสารสนเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา คณะกรรมการการเลือกตั้ง วิทยุชุมชน เคเบิลภาคเอกชน และ สื่อ

แผนหลักที่ ๔ การบริหารการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

๑. แผนกำหนดกลไกการบริหาร เพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เป้าประสงค์ ที่วางไว้จึงได้กำหนดระบบและกลไกการบริหารแผนแม่บท ดังนี้

(๑) รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานให้เป็นงบประมาณของรัฐบาล

(๒) ให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) จัดทำแนวทางการปฏิรูปสภาพพัฒนาการเมือง เพื่อรองรับการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองและร่วมมือกับสภาพพัฒนาการเมืองในการขับเคลื่อนการปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองตามแผนแม่บท

(๓) ในการปฏิรูปสภาพพัฒนาการเมือง ขอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปและพัฒนาการเมือง โดยมีลักษณะเป็นกรรมการชุดพิเศษ จำนวนไม่เกิน ๓๕ คน มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิรูปการกำกับดูแล กำหนดนโยบาย การประเมินผล การปฏิบัติตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นศูนย์กลางการบริหารงานการขับเคลื่อนกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

(๔) กระทรวงกลาโหม

๑) กองทัพบกร่วมกับสภาพพัฒนาการเมืองจัดตั้งศูนย์บริหารการขับเคลื่อนและจัดตั้งศูนย์ประสานการปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบของ มณฑลทหารบก สนับสนุนการดำเนินงานตามที่สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและสภาพพัฒนาการเมืองร้องขอ

๒) สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน

(๕) คณะกรรมการการเลือกตั้งสนับสนุนการดำเนินงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ สภาพพัฒนาการเมือง และกองทัพบก รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ประสานการปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบของมณฑลทหารบก ตามที่ได้รับร้องขอ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.) แล้ว ๑,๕๒๔ ศูนย์ (ตามแผน ๗,๔๒๔ ตำบล ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๙) ประกอบด้วย

ภาคเหนือ	ตั้งแล้ว	๔๐๕	ตำบล (แผนจัดตั้ง ๑,๔๙๒ ตำบล)
ภาคอีสาน	ตั้งแล้ว	๖๓๙	ตำบล (แผนจัดตั้ง ๒,๖๗๘ ตำบล)
ภาคกลาง	ตั้งแล้ว	๑๘๐	ตำบล (แผนจัดตั้ง ๑,๐๐๕ ตำบล)
ภาคตะวันตก	ตั้งแล้ว	๑๓๔	ตำบล (แผนจัดตั้ง ๙๑๘ ตำบล)
ภาคใต้	ตั้งแล้ว	๑๖๖	ตำบล (แผนจัดตั้ง ๑,๑๓๑ ตำบล)

(๖) กระทรวงมหาดไทย

๑) กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยสนับสนุนการดำเนินงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและสภาพพัฒนาการเมือง

๒) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สนับสนุนการดำเนินงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและสภาพพัฒนาการเมือง

(๗) ขึ้นในการขับเคลื่อนให้ทุกหน่วยงานใช้ชั้น ๔ ขึ้น ดังนี้ ขึ้นก่อนมีรัฐธรรมนูญ ขึ้นมีรัฐธรรมนูญแล้ว ขึ้นการเลือกตั้ง และขึ้นหลังการเลือกตั้ง

(๘) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุในแผนหลักที่ ๑ แผนหลักที่ ๒ แผนหลักที่ ๓ และแผนหลักที่ ๔ ร่วมกันจัดทำแผนงานโครงการรองรับการดำเนินงานในแต่ละแผนหลัก และส่งแผนงานที่สมบูรณ์ให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) คณะรัฐมนตรี (ครม.) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) เพื่อของบประมาณต่อรัฐบาลในการดำเนินงานต่อไป

ในกรณีที่สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) สันวาระลงให้รัฐสภาเป็นหน่วยงาน
รองรับภารกิจของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศต่อไป

๒. แผนการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

ให้จัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปและพัฒนาการเมืองเพื่อปฏิบัติงานในทันทีแล้วเสร็จ
ภายในระยะเวลา ๓ ปี

๓. แผนกองทุนดำเนินงานวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

วัฒนธรรมทางการเมืองที่พึงประสงค์เกิดจากกระบวนการอบรมหล่อหลอมกลุ่มเหล่า
ทางสังคมที่กระทำต่อเนื่องกันมาอย่างยาวนาน และเป็นนโยบายสาธารณะที่สำคัญในการสร้างชาติ การสร้าง
วัฒนธรรมทางการเมืองที่พึงประสงค์ต้องเป็นการรณรงค์ระดับชาติอย่างต่อเนื่อง สถาบันการศึกษาทุกระดับ
ต้องขับเคลื่อนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จนกว่าจะกลายเป็นลักษณะนิสัยของคนไทย

การที่ผู้นำของไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันไม่ให้ความสำคัญกับการสร้างค่านิยม
ที่พึงประสงค์ จึงทำให้การสร้างชาติของไทยต้องติดหลุมโคลนอยู่ในขณะนี้ เราขาดค่านิยมที่พึงประสงค์ร่วมกัน
ของคนในชาติ ทำให้ชาติไม่มีพลังในการขับเคลื่อน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องจึงต้องมี
กองทุนดำเนินงานวัฒนธรรมทางการเมืองโดยมีแนวทางการจัดหางบประมาณดำเนินงาน ดังนี้

๑) งบประมาณจากรัฐบาล

๒) มาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนจากผู้มีความประสงค์มอบเงินให้แก่ กองทุนดำเนินงาน
วัฒนธรรมทางการเมือง โดยสามารถแสดงความจำนงได้ ในแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือ งด. ๙๐ หรือ งด. ๙๑

๓) งบประมาณจากภาคีเครือข่าย

๔. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) แผนกำหนดกลไกการบริหาร มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐสภา คณะกรรมการ
ขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเมือง สภาพัฒนาการเมือง กระทรวงกลาโหม สำนักงานข้าราชการพลเรือน
กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย

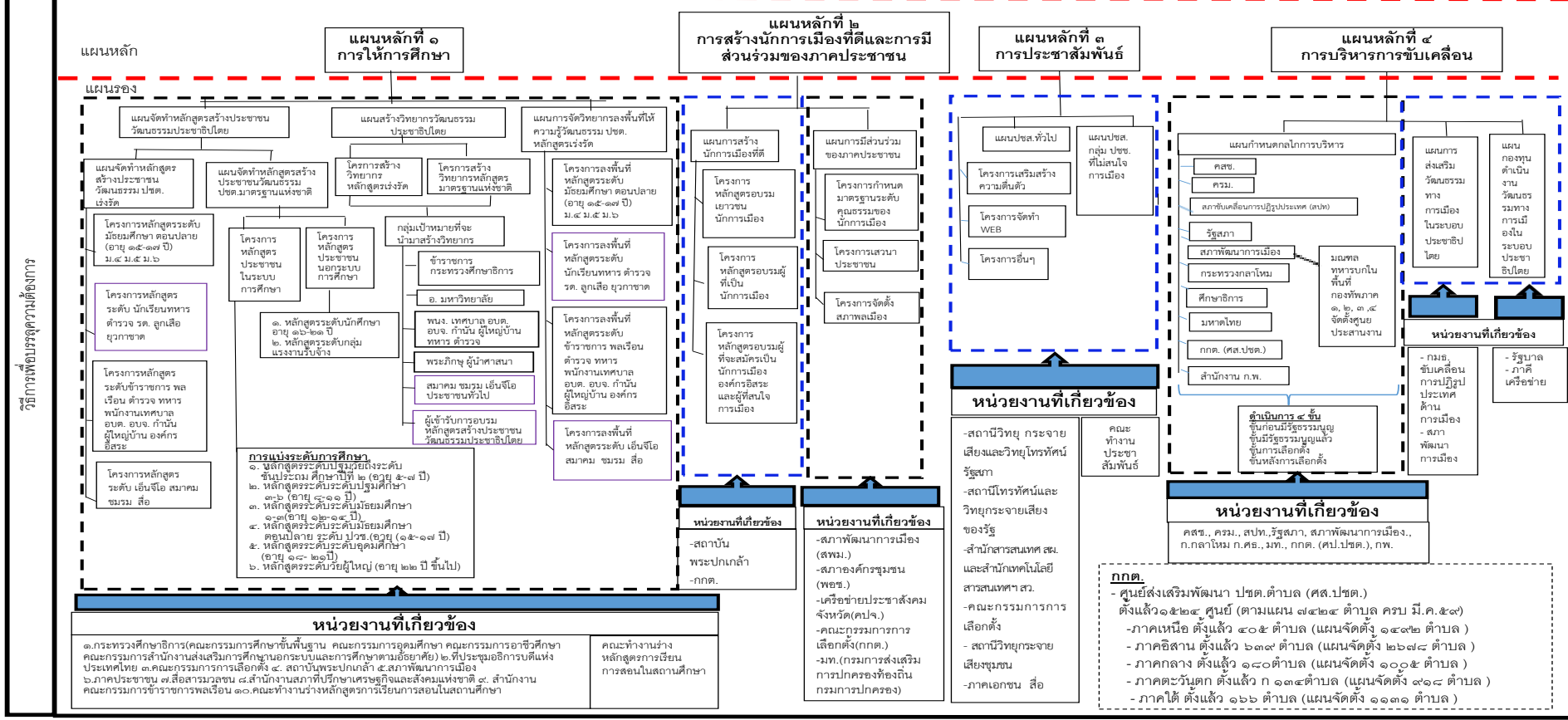
๒) แผนการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย มีหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง สภาพัฒนาการเมือง

๓) แผนกองทุนดำเนินงานวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย
มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐบาล ภาคีเครือข่าย

เป้าหมายหลัก สังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปอย่างมั่นคง เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ สังคมมีความเป็นระเบียบสงบเรียบร้อย เกิดความเป็นธรรมในสังคม ประชาชนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจต่อกัน

เป้าหมายรอง ๑.ระบบการเมืองมีความชอบธรรมทางการเมือง ๒. ระบบการเมืองที่มีคุณธรรมจริยธรรม ๓.ระบบการเมืองมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ๔.ระบบการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วม (Participation and Empowerment) ๕. ระบบทางการเมืองที่มีเสถียรภาพ

วัตถุประสงค์ ๑. ความเป็นราชอาณาจักร ๒. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ๓. หลักสิทธิและเสรีภาพ ๔. หลักความเสมอภาค ๕. หลักภราดรภาพ ๖. หลักเหตุผล/จินตนาคติ ๗. หลักธรรมาภิบาล

ความต้องการ

วิธีการเพื่อบรรลุความต้องการ

๑๓

๔. กำหนดเวลาการปฏิรูป (ตามแผนการปฏิรูป ๓) เริ่มจากโครงการนำร่อง

การปฏิรูปตามแผนการปฏิรูปและวิธีการจัดทำแผนแม่บทเพื่อการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองตามข้อ ๓ ข้างต้น ได้แก่ แผนการให้การศึกษา แผนการสร้างนักการเมืองที่ดีและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน แผนการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน และแผนการบริหารจัดการการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืนนั้น จะต้องดำเนินการตามแผนที่จัดทำไว้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยจะต้องเริ่มตั้งแต่โครงการนำร่อง ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป และภายใน ๑ ปีแรกนี้จะต้องผลิตครูหรือวิทยากรที่มีความรู้ต่อการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อจะได้ดำเนินการเผยแพร่ให้ความรู้ไปได้อย่างกว้างขวาง

๔.๑ ภายในเวลา ๑ ปี นับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๔.๑.๑ จะต้องมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และกฎหมายอื่น ได้แก่

- (๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
- (๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
- (๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๕) กฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น
- (๖) กฎ ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งทุกระดับ

๔.๑.๒ ภายในระยะเวลา ๑ ปี ดังกล่าว จะต้องให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ครบ ๗ คน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๒๒

๔.๑.๓ ให้มีการปรับตัวของนักการเมือง และทำพรรคการเมืองให้เป็นพรรคการเมืองของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อมุ่งไปสู่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน

๔.๑.๔ การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งนี้ จะต้องจัดการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะต้องกำหนดวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาการซื้อเสียงขายสิทธิให้ได้อย่างเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพและป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดต่อกฎหมายเลือกตั้ง

๔.๑.๕ จะต้องมีมาตรการทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย กับการแก้ปัญหาการเมืองให้ได้จริงจัง เช่น ให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะ มีกฎหมายที่ให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตั้งโรงเรียนการเมือง ในองค์กรและหน่วยงานดังกล่าว และให้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการสร้างมาตรการป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองโดยเฉพาะเช่นกัน

๔.๑.๖ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกขั้นตอน เช่น การเสนอความเห็นทางการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชนในพรรคการเมือง การเลือกตั้ง การลงคะแนนเลือกตั้ง การถอดถอน และการทำประชามติ

๔.๑.๗ ให้เกิดการเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน พร้อมรณรงค์ให้ทุกฝ่ายที่จะไม่กระทำความผิดต่อกฎหมาย ไม่ซื้อเสียง ขายสิทธิ เพื่อการเลือกตั้งที่โปร่งใส บนพื้นฐานของความสุจริตและเที่ยงธรรม

๔.๑.๘ จัดทำหลักสูตรการศึกษา ให้ความรู้แก่ประชาชนทุกระดับ เพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเริ่มการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานในทางการเมือง ที่เป็นประโยชน์ของคนในประเทศโดยรวม

๔.๑.๙ ให้ปฏิรูปการเมืองระดับท้องถิ่นและจัดการเลือกตั้งให้เรียบร้อยต่อไป โดยอยู่บนพื้นฐานของการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม รวมทั้งให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เพื่อให้ได้นักรบการเมืองที่ดีในระดับท้องถิ่น

๔.๑.๑๐ รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และมีมาตรการป้องกันความขัดแย้งทางการเมืองในอนาคต

๔.๒ ในช่วงสี่ปีแรก เข้าสู่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่สอง

๔.๒.๑ ดำเนินการตาม ข้อ ๔.๑ ข้างต้น อย่างต่อเนื่อง

๔.๒.๒ เป็นช่วงเวลาตรวจสอบทบทวนปัญหาและอุปสรรคของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมา และเสนอมาตรการการแก้ปัญหาการเลือกตั้งดังกล่าว

๔.๒.๓ พิจารณาถึงเสถียรภาพของรัฐบาลที่ผ่านมา ว่ามีความมั่นคงและสามารถบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ หลังจากที่ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันเป็นครั้งแรกไปแล้ว

๔.๒.๔ พิจารณาและควบคุมรักษาความสงบเรียบร้อยในบ้านเมืองช่วงเวลาที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง

๔.๓ ในช่วงสี่ปีที่สอง เข้าสู่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่สาม

๔.๓.๑ คงดำเนินการ ตามข้อ ๔.๑ และ ข้อ ๔.๒ ข้างต้น อย่างต่อเนื่อง

๔.๓.๒ ตรวจสอบพฤติกรรมนักรบการเมืองอย่างเข้มข้น และเอาผิดเอาโทษ ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายอย่างจริงจัง

๔.๓.๓ สังคมจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากเด็กและเยาวชนมีอายุมากขึ้น ทำให้เกิดคนยุคใหม่ที่จะเริ่มพัฒนาการเมืองให้ดีขึ้น

๔.๓.๔ ยังคงสร้างการเรียนรู้และปลูกฝังเด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ พร้อมสร้างการเรียนรู้สร้างแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่ดีแก่ประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีงามอย่างยั่งยืน

๔.๔ ในช่วงสี่ปีที่สาม ช่วงสี่ปีที่สี่ และช่วงสี่ปีที่ห้า

๔.๔.๑ คงดำเนินการ ตามข้อ ๔.๑ ข้อ ๔.๒ และ ข้อ ๔.๓ ข้างต้น อย่างต่อเนื่อง

๔.๔.๒ ยังคงดำเนินการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ในการสร้างการเมืองใหม่อย่างต่อเนื่อง

๔.๔.๓ ในส่วนของการทำหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คงยึดหลักการสำคัญในการให้มีการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม

๔.๔.๔ ยังคงให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง

๔.๔.๕ รัฐบาลคงมีหน้าที่สนับสนุนมาตรการต่าง ๆ ในการให้เกิดการปฏิรูปการเมืองที่สัมฤทธิ์ผล

ทั้งนี้ ระยะเวลาการปฏิรูปการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้สัมฤทธิ์ผล นี้เสนอให้มีกฎหมายภายในกำหนดเวลา ๑ ปี นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับปัจจุบัน) มีผลใช้บังคับ และให้ดำเนินการตามกระบวนการข้อเสนอตามรายงานนี้ เป็นไปตามกฎหมายและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ โดยให้ตั้งเป้าหมายให้บรรลุผลภายในระยะเวลา ๕ ปี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๙

๕. แหล่งที่มาของงบประมาณ

- ๕.๑ รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณ
- ๕.๒ กองทุนดำเนินงานวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- ๕.๓ ภาครัฐเครือข่าย
- ๕.๔ การบริจาคของประชาชนทั่วไป
- ๕.๕ งบประมาณของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๖. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- ๖.๑ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
- ๖.๒ คณะรัฐมนตรี
- ๖.๓ รัฐสภา
- ๖.๔ กระทรวงศึกษาธิการ
  - ๑) คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - ๒) คณะกรรมการอุดมศึกษา
  - ๓) คณะกรรมการอาชีวศึกษา
  - ๔) คณะกรรมการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- ๖.๕ กระทรวงกลาโหม
- ๖.๖ กระทรวงมหาดไทย
  - ๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
  - ๒) กรมการปกครอง
- ๖.๗ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.))
- ๖.๘ สถาบันพระปกเกล้า
- ๖.๙ สภาพัฒนาการเมือง
- ๖.๑๐ สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ๖.๑๑ ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย
- ๖.๑๒ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- ๖.๑๓ สภาองค์กรชุมชน (พอช.)
- ๖.๑๔ เครือข่ายประชาสังคมจังหวัด (คปจ.)
- ๖.๑๕ สำนักสารสนเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- ๖.๑๖ สถาบันวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา
- ๖.๑๗ ทวีและวิทยุของรัฐ
- ๖.๑๘ เคเบิล
- ๖.๑๙ สื่อสารมวลชน
- ๖.๒๐ คณะทำงานร่างหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา

๗. ข้อเสนอแนะตามรายงานที่ผ่านการพิจารณาของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เพื่อให้การปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

๗.๑ ขอให้รัฐบาลกำหนดการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองตามรายงานนี้เป็นวาระแห่งชาติ

๗.๒ ขอให้รัฐบาลกำหนดเป็นนโยบายโดยมีมติคณะรัฐมนตรีให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนหลักที่ ๑ - ๔ รวมทั้งการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองออกบังคับใช้ ทั้งนี้ หากให้สัมฤทธิ์ผลโดยเร็ว ขอให้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติมีคำสั่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๔ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนหลักที่ ๑ - ๔ หรือให้มีกฎหมายตามที่ได้เสนอตามรายงานนี้

๗.๓ ขอให้มีความหมายเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๗.๔ เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสัมฤทธิ์ผลตามรายงานนี้ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองจะดำเนินการจัดทำโครงการนำร่อง อาทิ

๑) จัดทำร่างหลักสูตรการศึกษาด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองที่ดีและถูกต้อง โดยให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ

๒) จัดโครงการฝึกอบรมวิทยากรอาสาสมัครจากมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนประมาณ ๑๐๐ - ๒๐๐ คน เพื่อชักจูงความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างวิทยากรให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

๓) โครงการจัดสัมมนา เรื่อง “ความเป็นประชาธิปไตยของพุทธศาสนา” เพื่อให้ทราบถึงพื้นฐานด้านประเพณีวัฒนธรรมที่มีความเป็นประชาธิปไตย

๔) จัดโครงการฝึกอบรม ๒ โครงการ ได้แก่

- โครงการฝึกอบรมนักเรียนอายุ ๑๕ - ๑๗ ปี จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยดำเนินการร่วมกับกรุงเทพมหานคร

- โครงการฝึกอบรมเด็กมุสลิมโดยดำเนินการร่วมกับมูลนิธิศูนย์อิสลามแห่งประเทศไทย เป็นต้น

๕) ดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือคู่มือที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๘. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการขับเคลื่อนวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๘.๑ ให้รัฐสนับสนุนเรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เป็นวาระแห่งชาติ

๘.๒ ผู้นำทุกองค์กรของรัฐจะต้องมีความเข้าใจร่วมกันที่ชัดเจนในเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ให้เป็นเจตจำนงทางการเมือง (Political Will) สู้สังคม

๘.๓ ให้รัฐบาลระดมสรรพกำลัง กลุ่มนักรบการเมือง กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มประชาสังคม กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา เพื่อการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนตามแผนแม่บท

๘.๔ ให้รัฐบาลออกกฎหมายว่าด้วยการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อให้การขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีความต่อเนื่อง จึงเห็นควรให้รัฐสภาทำหน้าที่เป็นหน่วยรองรับภารกิจ เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองไปพลางก่อน ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีกฎหมาย โดยใช้งบประมาณของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยมอบหมายให้สำนักประชาสัมพันธ์เป็นผู้รับผิดชอบ

๘.๕ ให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อ คือ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และหน่วยงานที่ปฏิบัติการด้านสื่อ เช่น กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นแกนนำในการจัดสรรเวลาให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๘.๖ ให้กระทรวงการต่างประเทศ เจรจากับมิตรประเทศ ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของสังคมประชาธิปไตย รวมทั้งหน่วยงานในเครือข่ายขององค์กรสหประชาชาติ

๘.๗ ให้พรรคการเมืองมีบทบาทและสนับสนุนงบประมาณ ความรู้แก่สาธารณะชนในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๙. การขับเคลื่อนตามแผนแม่บท

เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสัมฤทธิ์ผลตามรายงานนี้ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จึงได้พิจารณาและเห็นชอบให้คณะกรรมาธิการจัดทำโครงการนำร่อง ตามข้อ ๔ ข้างต้น เพื่อให้เป็นตัวอย่างและเป็นแนวทางการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีและสัมฤทธิ์ผล ดังนี้

๙.๑ การขับเคลื่อนการปฏิรูปให้เรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย” เป็นวาระแห่งชาติ

ซึ่งถือว่าเป็นการกำหนดทิศทางการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองอันดับแรก ที่ต้องมีเป้าหมายสำคัญกำหนดไว้จากข้อเสนอแนะข้อที่ ๑ ของแผนแม่บทที่เสนอขอให้รัฐบาลกำหนดการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองตามรายงานนี้เป็นวาระแห่งชาติ โดยให้ทุกหน่วยงานต้องนำไปปฏิบัติ และดำเนินการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ดังต่อไปนี้

(๑) ให้เครือข่ายสื่อมวลชนทั้งหมดต้องจัดสรรเวลาให้มีรายการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ

(๒) ผู้นำศาสนาต่างๆ ต้องมีช่องทางและโอกาสในการเผยแพร่หลักคำสอนของศาสนาต่อสาธารณะ เรื่อง “การอยู่ร่วมกันในสังคมท่ามกลางความแตกต่างหลากหลาย” เพื่อให้เกิดความสันติสุขร่วมกัน พร้อมทั้งประสานกับวงการศาสนาในเรื่องการเสริมสร้างหลักธรรมกับสังคมประชาธิปไตย

(๓) ต้องนำกรอบแนวคิดหลักสูตรพลเมืองศึกษา สำหรับนักเรียนระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ ๑ บรรจุเพื่อใช้ในการเรียนการสอนในทุกสถาบันระดับอุดมศึกษา และสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ

(๔) ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ แรกเข้าต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

(๕) พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

(๖) ผู้ประสงค์ที่จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่นต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

(๗) จัดฝึกอบรมหลักสูตรวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้กับสื่อมวลชนและสาธารณะชนเป็นการทั่วไป

๙.๒ การจัดทำโครงการนำร่อง ระหว่างวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ - วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ได้จัดแบ่งออกเป็นการดำเนินงาน ๓ ส่วน ได้แก่

(๑) คณะกรรมการได้ดำเนินการโครงการนำร่องตามแผนแม่บท ดังนี้

๑.๑. จากช่วงเวลาระหว่าง วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ - วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ดังกล่าว คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการโครงการนำร่องในการจัดฝึกอบรม สัมมนา ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษา โดยในระยะแรกมุ่งเน้นไปที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นกลุ่มประชาชนที่จะมีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก (First Time Voter) และกลุ่มครูผู้สอน เนื่องจากเล็งเห็นว่าครู ๑ คน สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับนักเรียนได้จำนวนมาก โครงการนำร่องจึงมีวัตถุประสงค์ ที่สำคัญคือ ๑. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองในระบบประชาธิปไตย ๒. เพื่อสร้างแนวคิด ทักษะ ทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ๓. เพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยที่ดีและถูกต้องให้กับนักเรียนและครูผู้สอน โดยได้ดำเนินการโครงการนำร่องดังต่อไปนี้

๑.๒. การจัดโครงการสัมมนานำร่องครูและนักเรียนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เรื่อง “การให้การศึกษาเพื่อศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย” กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๒ ครั้ง โดยมีจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าร่วมโครงการสัมมนา จำนวน ๗๐ คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ห่วงอายุ ๑๕ - ๑๗ ปี โรงเรียนละ ๑๐๐ คน จำนวน ๙ โรงเรียน มีนักเรียนเข้าร่วมโครงการสัมมนา จำนวนทั้งสิ้น ๙๐๐ คน

๑.๓. การจัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการนำร่อง เรื่อง “ครู: ญูแจสู่สังคมประชาธิปไตยที่ยั่งยืน” เพื่อสร้างการเรียนรู้การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยผ่านสื่อการเรียนรู้ เกมกระดาน และทดสอบรูปแบบกิจกรรมกระบวนการประชาธิปไตยให้กับครูของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครและครูของโรงเรียนทางศาสนาต่าง ๆ จำนวน ๒ ครั้ง ๆ ละ ๒๔ คน โดยดำเนินการไปแล้ว จำนวน ๒ ครั้ง และอยู่ระหว่างดำเนินการจัดโครงการให้กับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนงาน/โครงการของคณะกรรมการ

๑.๔ การบันทึกเทปการเสวนากับผู้นำทางศาสนา เรื่อง “ศาสนากับการอยู่ร่วมกันในสังคม” โดยเห็นว่าหลักธรรมคำสอนของศาสนาแต่ละศาสนาจะเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการหล่อหลอมกลม่อมเกลาคิดใจ ให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติตนตามความเชื่อความศรัทธาในหลักศาสนาซึ่งจะนำไปสู่ความสามัคคี สงบสุข สันติ เป็นสังคมประชาธิปไตยที่มั่นคงยั่งยืน โดยคณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการจัดบันทึกเทปการเสวนาไปแล้ว จำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่ การเสวนากับผู้นำศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู และผู้นำทางศาสนาคริสต์ โดยจะนำเทปรายการไปเผยแพร่ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาให้กับประชาชนทั่วไปได้รับทราบหลักคำสอนของศาสนาและนำไปเป็นแนวทางสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ

๑.๕. ดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือ “แนวสอนวิชาจริยธรรมในโรงเรียนนายร้อยทหารบก” จำนวน ๑,๒๐๐ เล่ม โดยส่งให้กับหน่วยงาน ส่วนราชการ และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนผู้สนใจทั่วไป ไว้สำหรับศึกษาและยึดเป็นแนวทางในการดำรงตน

(๒) การดำเนินงานเรื่องอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนตามแผนแม่บท

นอกจากการดำเนินงานโครงการนำร่องตามแผนแม่บทดังกล่าว คณะกรรมการฯ ยังได้ดำเนินงานขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ในเรื่องอื่นๆ ดังนี้

๒.๑. การพบปะหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคล หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคมต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแผนงานของคณะกรรมการ ประกอบด้วย กลุ่มด้านการศึกษา ด้านการ

ศาสนา ด้านการสื่อสารมวลชนเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันและการชี้ให้เห็นความสำคัญของการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในองค์กรหรือหน่วยงานและนำไปสู่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของคณะกรรมการฯ ต่อไป

๒.๒. การดำเนินการร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ภายใต้โครงการส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นพลเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตย และโครงการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยมีการให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงหลักสูตรการอบรมและการไปบรรยายให้องค์ความรู้กับผู้เข้าร่วมโครงการดังกล่าว ทั้งนี้ ผลสืบเนื่องจากการดำเนินงานร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มเยาวชนประชาธิปไตยภายใต้โครงการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้เดินทางมาเข้ารับฟังการประชุมของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนว่าด้วยแผนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จำนวน ๒ รุ่น เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๐ และวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐

๒.๓. ดำเนินการรวบรวม ประมวลพระบรมราชาโฆวาท พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การครองงาน สิทธิ หน้าที่ และความสามัคคีเพื่อน้อมนำมาประกอบการพิจารณาศึกษาและขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองรวมทั้งได้รวบรวมมอบให้คณะกรรมการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ และเฉลิมพระเกียรติพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๙ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของคณะกรรมการฯตามเห็นสมควร เป็นต้น

๒.๔. คณะกรรมการฯ ได้มีการประชุมร่วมกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มนักเรียนอาชีววะ, โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร และประธานสภานิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ โดยมีการแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนและกิจกรรมประชาธิปไตยในสถานศึกษา รวมทั้งแนวคิดและทัศนคติความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย

(ดังรายละเอียดตามภาคผนวก ก การดำเนินงานตามลำดับปฏิทิน และภาคผนวก ข การดำเนินงานตามกลุ่มเป้าหมาย แนบท้ายรายงานนี้)

(๓) คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองอยู่ระหว่างดำเนินการขับเคลื่อนตามแผนแม่บท ดังนี้

๓.๑. การขับเคลื่อนด้านการศึกษา (ขับเคลื่อนตามแผนงานหลักที่ ๑ การให้การศึกษา) ดำเนินการยกร่างกรอบแนวคิดหลักสูตรวิชาการเมือง และพลเมืองศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ ๑ (ภาคผนวก ค)

ทั้งนี้ กรอบแนวคิดหลักสูตรวิชาการเมืองและพลเมืองศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ ๑ เป็นการดำเนินการตามแผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษา เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืน

๓.๒. การขับเคลื่อนด้านศาสนา (ขับเคลื่อนตามข้อเสนอแนะในแผนแม่บทด้านการศาสนา)

ดำเนินการบันทึกเทปการเสวนากับผู้นำศาสนา เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องเพื่อให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ โดยจะดำเนินการบันทึกเทปการเสวนากับผู้นำศาสนาพุทธ อิสลาม และซิกข์ ในหัวข้อเรื่อง “ศาสนากับการอยู่ร่วมกันในสังคม” เพื่อเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของศาสนาแต่ละศาสนา โดยออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบและนำไป

เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้สำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งอยู่ระหว่างการประสานงานเพื่อกำหนดวัน การบันทึกเหตุการณ์เสวนา

๓.๓. การขับเคลื่อนด้านสื่อสารมวลชน (ขับเคลื่อนตามแผนหลักที่ ๓ การประชาสัมพันธ์)

ดำเนินการจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกระบวนการ ประชาธิปไตย เพื่อเกิดการรับรู้และนำไปสู่การเผยแพร่และถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยไปสู่สังคมอย่างถูกต้อง ดังนี้

๓.๓.๑ โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “สื่อมวลชน : กุญแจสู่ประชาธิปไตย”

เป็นการเรียนรู้ประชาธิปไตยผ่านสื่อการเรียนรู้กรมกระดาน เพื่อทดสอบรูปแบบกิจกรรมกระบวนการ ประชาธิปไตยกับสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ

๓.๓.๒ โครงการ “ไต่ถามมัธยมศึกษา” ผ่านทางสื่อโทรทัศน์ และออนไลน์ ที่จะใช้ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับนักเรียนชั้นมัธยมทั่วประเทศ โดยจะจัดทำเป็นโครงการนำร่อง ในเขตกรุงเทพฯ เพื่อนำเสนอให้รัฐบาลนำไปพัฒนาเป็นโครงการที่ครอบคลุมระดับประเทศในอนาคต

๙.๓ การขับเคลื่อนเพื่อให้มีองค์กรหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยอย่างบูรณาการและเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม

สืบเนื่องจากแผนหลักที่ ๔ คณะกรรมการได้เสนอให้สภาพพัฒนาการเมืองเป็นหน่วยงาน รองรับการกิจของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ในกรณีที่สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศสิ้นวาระลง แต่เนื่องจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีคำสั่งให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสภาพพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ยกเว้นหมวด ๓ สำนักงานสภาพพัฒนาการเมือง และหมวด ๔ กองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง (คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๗๑/๒๕๕๙)

เพื่อให้การขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีความ ต่อเนื่อง คณะกรรมการจึงเห็นควรให้รัฐสภาทำหน้าที่เป็นหน่วยรองรับการกิจการเสริมสร้างวัฒนธรรม ทางการเมืองไปพลางก่อนในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย (โดยใช้งบประมาณของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร) เนื่องจากรัฐสภามีภารกิจ พันธกิจ บุคลากร และงบประมาณดำเนินการเรื่องการส่งเสริมและเผยแพร่ประชาธิปไตยและมีการดำเนินงาน โครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยอยู่หลายโครงการอยู่แล้ว

๑๐. การพิจารณากร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง พ.ศ. ....

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้จัดลำดับความสำคัญวาระการปฏิรูป โดยกำหนดให้ เรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย” เป็นวาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน (๒๗ วาระ) ที่จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนดให้อยู่ในวาระการปฏิรูปที่สำคัญ และเร่งด่วน กลุ่ม “คน”

การขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรม ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย” นอกจากคณะกรรมการได้เสนอรายงานเรื่อง การเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้ดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทไปแล้วบางส่วน คณะกรรมการยังมีภารกิจสำคัญที่จะต้องเร่ง ขับเคลื่อนต่อเนื่องจากรายงานดังกล่าว นั่นคือ การเร่งดำเนินการร่างกฎหมายว่าด้วยการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อวางกลไก องค์กร และผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการ ขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างเป็นรูปธรรมและบูรณาการ

เพื่อเสนอให้รัฐบาลพิจารณาต่อไป โดยมีความคืบหน้าในการพิจารณาและจัดทำร่างพระราชบัญญัติ การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง พ.ศ. .... ดังนี้

ที่ประชุมคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ได้มีมติตั้งคณะทำงานพิจารณาและจัดทำร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง พ.ศ. .... เพื่อพิจารณาศึกษาและยกร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. ....

คณะทำงานพิจารณาและจัดทำร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง พ.ศ. .... ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาศึกษาประเด็นสำคัญในการยกร่างกฎหมาย ดังนี้

- (๑) กำหนดให้การสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง เป็นวาระแห่งชาติ
- (๒) ให้รัฐบาลสนับสนุนให้มีกฎหมายและสนับสนุนให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้สัมฤทธิ์ผล
- (๓) กำหนดบทนิยาม คำว่า “วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”
- (๔) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำแผนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและกำหนดให้เรื่องการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นวาระแห่งชาติ
- (๕) กำหนดสาระสำคัญของแผนและขั้นตอนการดำเนินการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์
- (๖) กำหนดให้มีกระบวนการและกลไกการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างเป็นระบบ
- (๗) กำหนดองค์ประกอบของคณะบุคคลที่จะจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลการขับเคลื่อนแผนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างบูรณาการ
- (๘) กำหนดองค์กรหรือสถาบันที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และทำหน้าที่ประสานและติดตามการขับเคลื่อนแผนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทำหน้าที่จัดทำหลักสูตรการเสริมสร้างประชาธิปไตยมาตรฐานแห่งชาติ เพื่อให้มีกระบวนการศึกษา เรียนรู้ กระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคมอย่างเป็นระบบ ทัวถึง และมีความเหมาะสมกับประชาชนในทุกกลุ่มวัยและทุกกลุ่มอาชีพ และมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน และให้มีหลักสูตรการศึกษาทั้งในโรงเรียน และสถาบันอุดมศึกษาทุกระดับ
- (๙) ให้มีการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีงามตั้งแต่เด็กและเยาวชนให้มีระเบียบวินัยเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย

(๑๐) กำหนดโครงสร้างการบริหารองค์กรหรือสถาบันเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

(๑๑) การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นประชาชน เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย หรือประเด็นอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง

(๑๒) การตั้งกองทุนหรือให้รัฐสนับสนุนงบประมาณเพื่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ทั้งนี้ หากคณะกรรมการดำเนินการพิจารณายกร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างวัฒนธรรมในระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. .... แล้วเสร็จ จะเสนอให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณาต่อไป

ภาคผนวก ก

การดำเนินงานขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง
ในระบอบประชาธิปไตยที่ผ่านมา ตามลำดับปฏิทิน

การดำเนินงานขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยที่ผ่านมา ตามลำดับปฏิทิน

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	หน่วยงาน/องค์กร	บุคคล	ประเด็นหารือ/กิจกรรม	ผู้ร่วมดำเนินการ
๑	๗ มี.ค. ๕๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	คณบดีคณะรัฐศาสตร์	หารือการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย	
๒	๑๑ มี.ค. ๕๙	สภาพัฒนาการเมือง	ประธานสภาพัฒนาการเมือง	หารือการจัดตั้งองค์กรส่งเสริมประชาธิปไตย	
๓	๑๑ มี.ค. ๕๙	กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น	อธิบดีกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น	การฝึกอบรมเพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นและสังคมในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยนำไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็ง	
๔	๑๓ มี.ค. ๕๙	วัดโคกท่าเจริญ อ. พานทอง จ. ชลบุรี	เจ้าอาวาส	หารือและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสาระเนื้อหาวิธีการและแนวทางของการส่งเสริมวัฒนธรรมการเมือง	
๕	๑๕ มี.ค. ๕๙	กองทัพบก	ผู้แทนกองทัพบก	ยุทธศาสตร์แผนการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองในระบบประชาธิปไตย โดยเน้นเรื่องการศึกษาและประชาสัมพันธ์	
๖	๑๕ มี.ค. ๕๙	สถาบันพระปกเกล้า	เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า	การจัดทำหลักสูตรการศึกษาการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อกำหนดเป็นหลักสูตรมาตรฐานกลางสำหรับใช้ในสถาบันการศึกษา	
๗	๑๖ มี.ค. ๕๙	รัฐสภา	เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	การจัดทำหลักสูตรวัฒนธรรมทางการเมืองศึกษา	

๘	๑๗ มี.ค. ๕๙	โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี	ผู้อำนวยการโรงเรียน เบญจมราชูทิศ	หามาตรการร่วมระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้กับ นักเรียน	
๙	๑๘ มี.ค. ๕๙	โรงเรียนยอแซพวิทยา จังหวัดชลบุรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนยอแซพ วิทยา	หามาตรการร่วมระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้กับ นักเรียน	
๑๐	๒๒ มี.ค. ๕๙	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา	ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียม อุดมศึกษา	การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย ในโรงเรียน	
๑๑	๒๕ เม.ย. ๕๙	สภาพัฒนาการเมือง	รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเมือง	การจัดตั้งองค์กรส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย	
๑๒	๔ มิ.ย. ๕๙	โรงแรมสามพรานริเวอร์ไซด์	บุคลากรจากสถาบันการศึกษา หน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ	หลักสูตรวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย	
๑๓	๑๐ มิ.ย. ๕๙	สภาพัฒนาการเมือง	ประธานสภาพัฒนาการเมือง	การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสภาพัฒนาการเมือง รองรับภารกิจการขับเคลื่อนวัฒนธรรมทาง การเมืองตามแผนแม่บท	
๑๔	๑๕ มิ.ย. ๕๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ศ. อิสรา ศานติศาสน์ และ ผศ. มนชยา อรุณศ	แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ตามแผนแม่บท	
๑๕	๑๗ มิ.ย. ๕๙	กรมการปกครอง	อธิบดีกรมการปกครอง	หลักสูตรเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ในระดับผู้นำท้องถิ่น	

๑๖	๒๔ มิ.ย. ๕๙	มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมิกราช	อธิการบดี	การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในการ พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและหลักสูตร การฝึกอบรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน	
๑๗	๒๔ มิ.ย. ๕๙	สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่ง ประเทศไทย	รองเลขาธิการสภา พระสังฆราชคาทอลิกแห่ง ประเทศไทย	หลักธรรมคำสอนของศาสนากับการอยู่ร่วมกัน ในสังคม	
๑๘	๘ ก.ค. ๕๙	กรมประชาสัมพันธ์	อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์	แนวทางการรณรงค์และเผยแพร่กระบวนการ ประชาธิปไตยทางสื่อสาธารณะภาครัฐ	
๑๙	๑๑ ก.ค. ๕๙	รัฐสภา	นางทิพพาวร ตันติสุนทร	แนวทางการจัดทำหลักสูตรการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมือง	
๒๐	๑๒ ก.ค. ๕๙	สภาคริสตจักร	ประธานสภาคริสตจักร	หลักธรรมคำสอนของศาสนากับการอยู่ร่วมกัน ในสังคม	
๒๑	๑๔ ก.ค. ๕๙	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ผศ. ปริญญา เทวานฤมิตรกุล	กิจกรรมการปลูกฝังพลเมืองประชาธิปไตย	
๒๒	๑๔ ก.ค. ๕๙	ทำเนียบรัฐบาล	รัฐมนตรีประจำ สำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ)	แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย โดยให้ประกาศเป็น วาระแห่งชาติ	
๒๓	๑๘ ก.ค. ๕๙	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราช วิทยาลัย	อธิการบดี	ขอความร่วมมือและเชิญท่านเป็นวิทยากรใน การสัมมนา เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับ หลักคำสอนของพุทธศาสนาในวิธีการอยู่ ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติ	

๒๔	๑๙ ก.ค. ๕๙	วัดนักบุญยอแซฟ	พระคาทอลิก	หลักการคำสอนของศาสนากับการอยู่ร่วมกัน ในสังคม	
๒๕	๒๒ ก.ค. ๕๙	ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร	รองปลัดกรุงเทพมหานคร (กิตตินันท์ ขาวสุทธิ)	ความร่วมมือในการขับเคลื่อนการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมือง	
๒๖	๒ ส.ค. ๕๙	วิทยาลัยการปกครอง	นายณรงค์ นครจินดา อธิการบดี	รับฟังแนวคิดเกี่ยวกับรายละเอียดหลักสูตรการ ฝึกอบรมข้าราชการของทางวิทยาลัยฯ เพื่อ นำมาศึกษาและพัฒนาการขับเคลื่อนแผนการ เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	
๒๗	๔ ส.ค. ๕๙	๑. โรงเรียนเตรียมอุดม ๒. โรงเรียนสาธิตปทุมวัน ๓. โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ๔. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ๕. โรงเรียนสตรีวิทยา ๖. โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ๗. โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน ๘. โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ๙. โรงเรียนอัสสัมชัญ ๑๐. โรงเรียนราชินี	ผู้แทนนักเรียน	แนวคิดสำหรับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็น พลเมืองประชาธิปไตยในมุมมองของนักเรียน	
๒๘	๑๕ ส.ค. ๕๙	โรงเรียนมัธยมนาคนาวาอุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร	ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร	โครงการสัมมนา เรื่อง “การให้การศึกษาเพื่อ ศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย”	วิทยากร ๑. นางทิพย์พาพร ตันตีสุนทร ๒. ว่าที่ร้อยตรี สัมพันธ์ แสงคำเลิศ

๒๙	๑๖ ส.ค. ๕๙	โรงเรียนมัธยมนาคนาวาอุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร	นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	โครงการสัมมนา เรื่อง “การให้การศึกษาเพื่อศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”	วิทยากร ๑. นายสมชาติ เจศรีชัย ๒. ว่าที่ร้อยตรี สัมพันธ์ แสงคำเลิศ
๓๐	๑๘ ส.ค. ๕๙	๑) วิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรพาณิชย์การ ๒) วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี ๓) โรงเรียนช่างฝีมือทหาร ๔) วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยวิจิตรศิลป์ ๕) วิทยาลัยเทคโนโลยีช่างฝีมือปัญญวิทยา ๖) วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง	ผู้แทนนักเรียน - นักศึกษา	แนวทางการสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยที่ยั่งยืน	
๓๑	๒๓ ส.ค. ๕๙	วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร	พระศากยวงศ์วิสุทธิ์	พุทธศาสนากับระบอบประชาธิปไตย	
๓๒	๒๔ ส.ค. ๕๙	สภาองค์กรชุมชน เขตหนองจอก	ประธานสภาองค์กรชุมชน เขตหนองจอก	การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่นตามวัฒนธรรมประชาธิปไตย	
๓๓	๒๗ ส.ค. ๕๙	โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร	ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร	โครงการสัมมนา เรื่อง “การให้การศึกษาเพื่อศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”	วิทยากร ๑. พ.ต.อ.หญิง จินดา กลับกลาย ๒. นางทิพย์พาพร ตันตีสุนทร ๓. นายเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ ๔. นายสมชาติ เจศรีชัย
๓๔	๓๑ ส.ค. ๕๙	สภาพัฒนาองค์กรชุมชน เขตคลองจั่น กรุงเทพมหานคร	ประธานสภาพัฒนาองค์กรชุมชน	การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่นตามวัฒนธรรมประชาธิปไตย	

๓๕	๑ ก.ย. ๕๙	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ผศ. อรรถพล อนันตวรสกุล	แนวทางขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	
๓๖	๙ ก.ย. ๕๙	โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร	นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	โครงการสัมมนา เรื่อง “การให้การศึกษาเพื่อศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”	วิทยากร ๑. พ.ต.อ.หญิง จินดา กลับกลาย ๒. นางทิพย์พาพร ตันตีสุนทร ๓. นายสมชาติ เจศรีชัย และทีมงานจาก กกต.
๓๗	๑๐ ก.ย. ๕๙	จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดอุดรธานี	ศิลปินหมอลำ	ความร่วมมือการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	
๓๘	๑๔ ก.ย. ๕๙	สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)	ผู้แทนของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)	แนวทางรณรงค์และเผยแพร่การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยผ่านสื่อสาธารณะรูปแบบต่าง ๆ	
๓๙	๒๘ ก.ย. ๕๙	พรรคประชาธิปัตย์	นายอดุลย์ ดารารธรรม	กิจกรรมกระบวนการประชาธิปไตย	
๔๐	๓๐ ก.ย. ๕๙	จ.ขอนแก่น และ จ.อุดรธานี	ศิลปินหมอลำ	ความร่วมมือในการแต่งเพลงพื้นบ้านเพื่อสื่อสารวัฒนธรรมทางการเมืองกับคนท้องถิ่น	
๔๑	๒ ต.ค. ๕๙	วัดญาณเวศกวัน	พระปณต คุณวัธโธ	หลักธรรมกับสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดสัมมนา	
๔๒	๗ ต.ค. ๕๙	กรมประชาสัมพันธ์	อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์	ประสานความร่วมมือในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ	

				ประชาธิปไตยผ่านสื่อสาธารณะ	
๔๓	๑๒ ต.ค. ๕๙	มหาวิทยาลัยนวมินทราชิราช	อธิการบดี	แนวทางขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	
๔๔	๓ พ.ย. ๕๙	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	การขับเคลื่อนโครงการยุวชนประชาธิปไตยไปด้วยกันกับแผนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	
๔๕	๓ พ.ย. ๕๙	๑) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๓) ผู้แทนนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๔) มหาวิทยาลัยมหิดล ๕) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ประธานสภานิสิต - นักศึกษา	แนวทางขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	
๔๖	๘ พ.ย. ๕๙	โรงเรียนวิสุทธิเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร	นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	โครงการสัมมนา เรื่อง “การให้การศึกษาเพื่อศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”	วิทยากร ๑. พ.ต.อ.หญิง จินดา กลับกลาย ๒. นายสมชาติ เจศรีชัย และทีมงานจาก กกต.
๔๗	๘ พ.ย. ๕๙	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ผศ. น.ท. หญิง งามลมัย ผิวเหลือง รักษาการแทนรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต	การจัดทำหลักสูตรการศึกษาเพื่อนำเสนอต่อรัฐบาลโดยเป็นโครงการนำร่องที่จะนำไปใช้กับครู นักเรียน	
๔๘	๙ พ.ย. ๕๙	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์	กรอบแนวคิดหลักสูตรการเสริมสร้างประชาธิปไตยสำหรับครู	

๔๙	๙ พ.ย. ๕๙	โรงเรียนมัธยมบ้านบางกะปิ เขต บางกะปิ กรุงเทพมหานคร	นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร	โครงการสัมมนา เรื่อง “การให้การศึกษา เพื่อศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย”	วิทยากร ๑. พ.ต.อ.หญิง จินดา กลับกลาย ๒. นายสมชาติ เจศรีชัย ๓. ว่าที่ ร.ต.สัมพันธ์ แสงคำเลิศ และทีมงานจาก กกต.
๕๐	๑๑ พ.ย. ๕๙	โรงเรียนแก่นทองอุปถัมภ์ เขต ประเวศ กรุงเทพมหานคร	นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร	โครงการสัมมนา เรื่อง “การให้การศึกษาเพื่อ ศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย”	วิทยากร ๑. พ.ต.อ.หญิง จินดา กลับกลาย ๒. พ.ต.ท.นิमित ชิตเจริญ และทีมงานจาก กกต.
๕๑	๑๘ พ.ย. ๕๙	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	คณบดี คณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน	ความร่วมมือในการผลิตสื่อสังคมออนไลน์เพื่อ เสริมสร้างวิถีพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ให้กับประชาชนทั่วไป	
๕๒	๑๘ พ.ย. ๕๙	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย	คณบดีมหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ปรึกษาหารือเกี่ยวกับหลักธรรมในการอยู่ ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลาย	
๕๓	๒๒ พ.ย. ๕๙	สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร	ผู้อำนวยการสำนัก ประชาสัมพันธ์	การดำเนินกิจกรรมยุวชนประชาธิปไตย และ การคัดเลือกตัวแทนยุวชนประชาธิปไตย	
๕๔	๒ ธ.ค. ๕๙	รัฐสภา	นิสิตมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	โครงการสัมมนาเรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรม ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”	
๕๕	๑๓ ม.ค. ๖๐	สำนักจุฬาราชมนตรี	จุฬาราชมนตรี	หลักปฏิบัติหรือหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม กับการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย	
๕๖	๒๐ ม.ค. ๖๐	เทวสถานโบสถ์พราหมณ์	พระมหाराชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ	หลักคำสอนทางศาสนากับการอยู่ร่วมกัน	

				ในพหุสังคม	
๕๗	๒๖ ม.ค. ๖๐	รัฐสภา	ม.ร.ว. รุจยา อาภากร	แนวทางการจัดทำหลักสูตรการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	
๕๘	๒๗ ม.ค. ๖๐	สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล	ผู้อำนวยการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล	การสนับสนุนการขับเคลื่อนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	
๕๙	๑ ก.พ. ๖๐	ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร	รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (วรรณวิไล พรหมลักขโณ)	การจัดสัมมนานักเรียนและจัดอบรมครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร	
๖๐	๘ ก.พ. ๖๐	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	พระเทพบัณฑิต	แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักปฏิบัติ หลักคำสอนของศาสนาพุทธที่นำไปใช้ในการอบรมสั่งสอน การเผยแพร่ หรือการปลูกฝังการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมภายใต้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย	
๖๑	๑๐ ก.พ. ๖๐	สมาคมศรีนครินทร์สภา	นายกสมาคมศรีนครินทร์สภา	หลักคำสอนของศาสนาซิกข์กับการอยู่ร่วมกันในสังคม	
๖๒	๑๗ ก.พ. ๖๐	สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน	อธิการบดี	แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในสถานศึกษา	
๖๓	๑๘ ก.พ. ๖๐	มหาวิทยาลัยบูรพา	หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์	แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในสถานศึกษา	

๖๔	๒๓ ก.พ. ๖๐	โรงเรียนมัธยมปทุมมาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร	นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	โครงการสัมมนา เรื่อง “การให้การศึกษาเพื่อศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”	วิทยากร นายสมชาติ เจศรีชัย และทีมงานจาก กกต.
๖๕	๒๔ ก.พ. ๖๐	โรงแรมโฆซิติฮิลล์ อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์	ประชาชน	บรรยาย โครงการกิจกรรมการเสริมสร้างความ เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของรัฐสภา	
๖๖	๒ มี.ค. ๖๐	โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร	นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	โครงการสัมมนา เรื่อง “การให้การศึกษาเพื่อศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”	วิทยากร ๑. นายสมชาติ เจศรีชัย ๒. นางทิพพาพร ตันตีสุนทร และทีมงานจาก กกต.
๖๗	๓ มี.ค. ๖๐	โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร	นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	โครงการสัมมนา เรื่อง “การให้การศึกษาเพื่อศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”	วิทยากร ๑. นายสมชาติ เจศรีชัย ๒. พ.ต.อ.หญิง จินดา กลับกลาย และทีมงานจาก กกต.
๖๘	๘ มี.ค. ๖๐	โรงเรียนนาหลวง เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร	นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	โครงการสัมมนา เรื่อง “การให้การศึกษาเพื่อศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”	วิทยากร ๑. นายสมชาติ เจศรีชัย ๒. พ.ต.อ.หญิง จินดา กลับกลาย และทีมงานจาก กกต.
๖๙	๑๔ มี.ค. ๖๐	รัฐสภา	ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา	บันทึกเทปการเสวนากับผู้นำศาสนา เพื่อนำไปออกอากาศสถานีโทรทัศน์รัฐสภา	
๗๐	๒๔ มี.ค. ๖๐	รัฐสภา	ครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร	โครงการสัมมนา เรื่อง ครู : ภัยแจ่มใสสังคม	วิทยากร บริษัท Enpeo

				ประชาธิปไตยที่ยั่งยืน	
๗๑	๒๙ มี.ค. ๖๐	เทวสถานโบสถ์พราหมณ์ กรุงเทพมหานคร	ผู้นำทางศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู	เสวนา เรื่อง “ศาสนากับการอยู่ร่วมกันในสังคม”	บันทึกเทป - สถานีวิทยุกระจายเสียงและ วิทยุโทรทัศน์รัฐสภา
๗๒	๓ เม.ย. ๖๐	บริษัท Enpeo	นายอดุลย์ ดารารธรรม	รูปแบบกิจกรรมกระบวนการประชาธิปไตย	
๗๓	๗ เม.ย. ๖๐	สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่ง ประเทศไทย กรุงเทพมหานคร	ผู้นำทางศาสนาคริสต์	เสวนา เรื่อง “ศาสนากับการอยู่ร่วมกันในสังคม”	บันทึกเทป - สถานีวิทยุกระจายเสียงและ วิทยุโทรทัศน์รัฐสภา
๗๔	๑๒ เม.ย. ๖๐	บริษัท Enpeo	นายอดุลย์ ดารารธรรม	รูปแบบกิจกรรมกระบวนการประชาธิปไตย	
๗๕	๑๙ เม.ย. ๖๐	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	อาจารย์วรุฒิ สุภาพ อาจารย์รุจน์ ฤาชา	กรอบแนวคิดหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับ นักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ ๕ (คู่มือความเป็นครู)	
๗๖	๒๘ เม.ย. ๖๐	โรงแรมดีวารี จอมเทียน ปะ จังหวัดชลบุรี	ประชาชน	บรรยาย โครงการกิจกรรมการเสริมสร้างความเป็น พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของรัฐสภา	
๗๗	๒๘ เม.ย. ๖๐	มหาวิทยาลัยบูรพา	อธิการบดี	แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย ในสถานศึกษา	
๗๘	๓ พ.ค ๖๐	รัฐสภา	ครู บุคลากรจาก สถาบันการศึกษา	โครงการสัมมนา เรื่อง ครู : กุญแจสู่สังคม ประชาธิปไตยที่ยั่งยืน	วิทยากร บริษัท Enpeo

ภาคผนวก ข
การดำเนินงานขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง
ในระบอบประชาธิปไตยที่ผ่านมา ตามกลุ่มเป้าหมาย

การดำเนินงานขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ผ่านมา
ตามกลุ่มเป้าหมาย

๑ การขับเคลื่อนด้านการศึกษา

ลำดับ	วัน/ เดือน/ปี	เรื่อง	หน่วยงาน/ องค์กร	บุคคล	รายละเอียด
๑	๗ มี.ค. ๕๙	หารือการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	คณบดีคณะรัฐศาสตร์	ปรึกษาหารือเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย องค์ประกอบสำคัญของ การปลูกฝังเยาวชนประชาธิปไตย เพื่อนำมาประกอบการจัดทำหลักสูตร
๒	๑๕ มี.ค. ๕๙	แผนการสร้างความรู้สำหรับนักการเมือง	สถาบันพระปกเกล้า	เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า	รัฐสภาควรเป็นแกนหลักและสถาบันพระปกเกล้าไปร่วมด้วยโดย ออกแบบเกณฑ์การวัดร่วมกัน ทั้งนี้ จะทำได้เมื่อมีกฎหมายให้อำนาจ
๓	๑๗ มี.ค. ๕๙	แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	โรงเรียนเบญจมราชูทิศจังหวัดจันทบุรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชูทิศ	ทางโรงเรียนได้ให้การอบรมความรู้ประชาธิปไตยโดยโรงเรียนมีการอบรม นักเรียนในทุกระดับชั้น ให้ ความสำคัญกับเรื่องทุจริตคอร์รัปชัน โดยเสริมเข้าไปในการสอนรายวิชาประจำ
๔	๑๘ มี.ค. ๕๙	แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	โรงเรียนยอแซฟวิทยา จังหวัดชลบุรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนยอแซฟวิทยา	ทางโรงเรียนได้ดำเนินการสอนในหลักสูตรการสร้างพลเมืองโดยให้ นักเรียนเรียนรู้ด้วยการใช้ทักษะ การมีส่วนร่วมกันตามหลักประชาธิปไตย
๕	๒๒ มี.ค. ๕๙	การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในโรงเรียน	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา	ผู้อำนวยการโรงเรียน	ปรึกษาหารือเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พร้อมทั้ง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวปฏิบัติที่ดีเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมระหว่าง ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง

๖	๔ มิ.ย. ๕๙	หลักสูตร วัฒนธรรมทาง การเมือง	โรงแรมสาม พรานริเวอร์ไซด์	บุคลากรจาก สถาบัน การศึกษา หน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ	การสัมมนาระดมสมองเพื่อกำหนด โครงสร้างเนื้อหาสาระของหลักสูตร การเสริมสร้างวัฒนธรรมทาง การเมืองในระบอบประชาธิปไตย กระทั่งตกผลึกเป็นโครงการนำร่อง ของกลุ่มเยาวชนที่จะมีสิทธิได้รับ เลือกตั้งเป็นครั้งแรก (First time Voter)
๗	๑๕ มิ.ย. ๕๙	แนวทางการ เสริมสร้าง วัฒนธรรมทาง การเมือง	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	ศ. อิศรา ศานติศาสน์ และ ผศ. มนชยา อูรยุศ	การเสริมสร้างวัฒนธรรมทาง การเมืองต้องปลูกฝังจิตสำนึกการ อยู่ร่วมกันตั้งแต่วัยเด็ก ควรมีการ จัดทำคู่มือใช้ในสถานศึกษาสำหรับ เด็กปฐมวัย
๘	๑๗ มิ.ย. ๕๙	กรอบหลักสูตร ฝึกอบรมสำหรับผู้นำ ท้องถิ่น	กรมการ ปกครอง	อธิบดีกรมการ ปกครอง	หลักสูตรเสริมสร้างวัฒนธรรมทาง การเมืองในระดับผู้นำท้องถิ่นโดย วิทยาลัยการปกครองสามารถนำ เนื้อหาหลักสูตรที่มีความชัดเจนแล้ว บรรจุเป็นรายวิชาตามโครงสร้าง หลักสูตรการปกครองได้
๙	๒๔ มิ.ย. ๕๙	การขับเคลื่อนการ เสริมสร้าง วัฒนธรรมทาง การเมือง	มหาวิทยาลัย สุโขทัย ธรรมมาธิราช	อธิการบดี	มหาวิทยาลัยมีความยินดีในการ ขับเคลื่อนหลักสูตรการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อบรรจุเป็น หลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชา บังคับเลือก
๑๐	๑๑ ก.ค. ๕๙	กรอบหลักสูตร การ เสริมสร้างวัฒนธรรม ทางการเมือง	รัฐสภา	นางทิพพาพร ตันติสุนทร	กรอบการเรียนการสอนควรให้เด็ก เรียนรู้ความเป็นพหุสังคม ความเป็น เจ้าของ การอยู่ร่วมกันและให้เด็กมี ความยึดโยงกับชุมชน ทั้งนี้ครูต้องม ีความเข้าใจการเมืองและมีความเป็น ประชาธิปไตย
๑๑	๑๔ ก.ค. ๕๙	แนวทางการจัดทำ หลักสูตร การ เสริมสร้าง วัฒนธรรมทาง การเมือง	มหาวิทยาลัยธ รรมศาสตร์	ผศ. ปริญญา เทวานฤมิตรกุล	เพื่อสังเกตการณ์โครงการหลักสูตร อบรมครูผู้สอนในสถานศึกษา โดย สรุปกรอบเนื้อหาสาระของการ ฝึกอบรมได้ ๖ ประเด็น ประกอบด้วย ๑) การเคารพกติกา ๒) การเคารพ สิทธิผู้อื่น ๓) การเคารพความแตกต่าง ๔) การเคารพหลักความเสมอภาค ๕) การพึ่งตนเอง ๖) ความรับผิดชอบ ต่อสังคม

๑๒	๑๘ ก.ค. ๕๙	แนวทางการจัดทำ หลักสูตรการ เสริมสร้าง วัฒนธรรมทาง การเมือง	มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ราช วิทยาลัย	อธิการบดี	การจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน ต้องมีต้นแบบการเรียนการสอนจะต้องตั้งโจทย์เกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์และวิธีแก้ไขอย่างไร เพื่อปรับให้เข้ากับบริบททางการเมืองได้ และมีความสอดคล้องกัน ปลุกฝังให้เด็กเยาวชนมีจิตสำนึก เข้าถึงวัฒนธรรมทางการเมือง โดยให้ศึกษาจากประวัติศาสตร์โดยมีคำสอน ทางสายกลาง
๑๓	๒๒ ก.ค. ๕๙	ความร่วมมือในการ ขับเคลื่อนการ เสริมสร้าง วัฒนธรรมทาง การเมือง	ศาลาว่าการ กรุงเทพมหานคร	รองปลัด กรุงเทพ มหานคร (กิตตินันท์ ชาวสุทธิ)	การดำเนินโครงการนำร่องตามแผนแม่บท โดยขอความอนุเคราะห์สถานที่และกลุ่มเป้าหมายครู และนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเข้าร่วมโครงการสัมมนาเรื่อง “การให้การศึกษาศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”
๑๔	๒ ส.ค. ๕๙	ความร่วมมือในการ ขับเคลื่อนการ เสริมสร้าง วัฒนธรรมทาง การเมือง	วิทยาลัยการ ปกครอง	นายณรงค์ นครจินดา อธิการบดี	มีความพร้อมที่จะให้การสนับสนุน และเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมือง ร่วมกับทางอนุกรมการเมืองฯ โดยจะนำแนวคิดทางด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองไปบรรจุ สอดแทรกไว้ในหลักสูตรการอบรมต่าง ๆ ของทางวิทยาลัย และพร้อมที่จะส่งวิทยากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของวิทยาลัยฯ เข้าร่วมให้ความรู้และข้อเสนอแนะต่าง ๆ แก่อนุกรมการเมือง
๑๕	๔ ส.ค. ๕๙	ประชุมร่วมกับคณะ อนุกรมการเมือง	๑. โรงเรียนเตรียม อุดม ๒. โรงเรียนสาธิต ปทุมวัน ๓. โรงเรียนวัฒนา วิทยาลัย ๔. โรงเรียนสวน กุหลาบวิทยาลัย ๕. โรงเรียนสตรี	ผู้แทนนักเรียน	สรุปสาระสำคัญความเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับประเด็นความสัมพันธ์ของการศึกษากับระบอบประชาธิปไตย ส่วนใหญ่เห็นว่าระบบการศึกษาไทยมุ่งพัฒนาคนเก่ง แต่ไม่พัฒนาคนดี ชี้นำเรื่องศีลธรรม คุณธรรม แต่สภาพสังคมไม่เป็นตัวอย่างที่ดี อย่างไรก็ตาม นักเรียนมีความเห็นว่า จำเป็นต้องมีการปลุกฝัง ให้

			วิทยา โรงเรียนสามเสน วิทยาลัย ๖. โรงเรียน กรุงเทพคริสเตียน ๗. โรงเรียนเซนโย เซฟคอนเวนต์ ๘. โรงเรียน อัสสัมชัญ ๑๐) โรงเรียนราชินี		การศึกษาความเป็นพลเมืองภายใน สถาบันการศึกษา/ โรงเรียน เพื่อให้ เป็นประชาชนที่คำนึงถึงสังคม ต่อไป
๑๖	๑๘ ส.ค. ๕๙	ประชุมร่วมกับคณะ อนุกรรมการ	๑) วิทยาลัย เทคโนโลยีตั้งตรง จิตรพนิชยการ ๒) วิทยาลัย เทคนิคมินบุรี ๓) โรงเรียน ช่างฝีมือทหาร ๔) วิทยาลัย เทคโนโลยีไทย วิจิตรศิลป์ ๕) วิทยาลัย เทคโนโลยี ช่างฝีมือปัญญา วิทยา ๖) วิทยาลัย เทคนิค ดอนเมือง	ผู้แทนนักเรียน- นักศึกษา	สรุปสาระสำคัญ ดังนี้ ๑ ในระดับอาชีวศึกษามีได้มีการเรียน การสอนวิชาพลเมือง แต่มีรายวิชา คุณธรรม จริยธรรมวิชาชีพ ส่วน ครูผู้สอน มีข้อกำหนดเรื่องจริยธรรม อย่างชัดเจนและเป็นวินัยที่ต้องปฏิบัติ ๒ ประชาธิปไตยในสถานศึกษาส่วนใหญ่ คือ กิจกรรมที่สอดแทรกเช่น การเลือก ประธานนักเรียน สถานักเรียนนักศึกษา เป็นต้น ๓. ประเด็น ข้อ ค ด เห็น ของ อนุ กรรมการฯสถาบันการศึกษาที่เข้า ร่วมประชุมจะนำกรอบแนวคิดพลเมือง วัฒนธรรมประชาธิปไตย ไปใช้ในการ เรียนการสอน และเสริมสร้างบรรยากาศ ประชาธิปไตยในสถานศึกษา
๑๗	๑ ก.ย. ๕๙	แนวทางขับเคลื่อน การเสริมสร้าง วัฒนธรรมทาง การเมืองในระบบ ประชาธิปไตย	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	ผศ. อรรถพล อนันตวรสกุล	หารือประเด็นรูปแบบการดำเนินการ ของเครือข่าย Thai Civic Education และขอความร่วมมือในการให้ ความเห็น ข้อเสนอแนะต่อการจัด โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อ เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใน สถาบันการศึกษา
๑๘	๑๒ ต.ค. ๕๙	แนวทางขับเคลื่อน การเสริมสร้าง วัฒนธรรมทาง การเมืองในระบบ ประชาธิปไตย	มหาวิทยาลัย นวมินทราชินา	อธิการบดี	รายวิชาที่มหาวิทยาลัยดำเนินการ สอนเกี่ยวกับการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตย หรือแนว ปฏิบัติ วัฒนธรรมที่สอดคล้องกับ วิถีประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัย

๑๙	๓ พ.ย. ๕๙	ประชุมร่วมกับคณะอนุกรรมการ	๑) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๓) ผู้แทนนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๔) มหาวิทยาลัยมหิดล ๕) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ประธานสภานิสิต-นักศึกษา	สรุปสาระสำคัญ ดังนี้ ๑ แนวทางการพัฒนาพลเมือง หรือวัฒนธรรมประชาธิปไตยควรบรรจุหรือสอดแทรกไว้ในทุกรายวิชา ๒ มหาวิทยาลัยควรปรับโครงสร้างการบริหารงานให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตย ๓. ควรจัดให้นักศึกษามีกิจกรรมร่วมกันกับชุมชน ท้องถิ่นรอบมหาวิทยาลัย ๔. สถาบันในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศควรมีรายวิชาพื้นฐานทั่วไป คือ การพัฒนาพลเมืองสังคมประชาธิปไตย
๒๐	๘ พ.ย. ๕๙	แนวทางการจัดทำหลักสูตรการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ผศ.น.ท.หญิง งามลมัย ผิวเหลือง รก.แทนรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต	ควรนำศาสตร์แห่งแผ่นดิน ๓ ศาสตร์ คือ ศาสตร์พระราชาศาสตร์ชุมชน และศาสตร์สากล โดยเฉพาะศาสตร์แห่งพระราชามุ่งเน้นให้นักเรียนนักศึกษารู้จักการช่วยเหลือสังคมและตอบแทนคุณต่อประเทศชาติ
๒๑	๙ พ.ย. ๕๙	กรอบแนวคิดหลักสูตรการเสริมสร้างประชาธิปไตยสำหรับครู	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์	แนวทางการพัฒนา “พลเมืองศึกษา” สำหรับนักศึกษาครู เนื่องจากอนุกรรมการฯให้ความสำคัญกับครู เพราะครูเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการถ่ายทอดแนวคิดสู่นักเรียนจำนวนมาก ซึ่งเป็นประชาชนในสังคมต่อไป
๒๒	๒๕ ม.ค. ๖๐	แนวทางการจัดทำหลักสูตรการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	รัฐสภา	ม.ร.ว. รุจยา อภากร	เนื้อหาหลักสูตรด้านประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย ไม่ควรทำให้รู้สึกถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติหรือการเป็นศัตรูรวมทั้งควรมีหลักธรรมะ และเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ทรงทศพิธราชธรรม
๒๔	๑ ก.พ. ๖๐	การฝึกอบรมโครงการการศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมือง	ศาลาว่าการกรุงเทพมหานครมหานคร	นางสาววรรณวิไล พรหมลักขโณ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	ประธานอนุกรรมการฯ แจ้งการดำเนินการของคณะอนุกรรมการฯ กับสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามโครงการดังกล่าว และขอความอนุเคราะห์การขับเคลื่อนโครงการ

				มหานคร	ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
๒๕	๑๗ ก.พ. ๖๐	แนวทางการ เสริมสร้างวัฒนธรรม การเมืองในระบบ ประชาธิปไตย ใน สถานศึกษา	สถาบัน เทคโนโลยี ปทุมวัน	อธิการบดี	มหาวิทยาลัยมีความยินดีในการ ขับเคลื่อนหลักสูตรการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อบรรจุเป็น หลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชา บังคับเลือก
๒๖	๑๘ ก.พ. ๖๐	แนวทางการ เสริมสร้างวัฒนธรรม การเมืองในระบบ ประชาธิปไตย ใน สถานศึกษา	มหาวิทยาลัย บูรพา	หัวหน้าภาควิชา รัฐศาสตร์	มหาวิทยาลัยมีความยินดีในการ ขับเคลื่อนหลักสูตรการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อบรรจุเป็น หลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชา บังคับเลือก
๒๗	๑๙ เม.ย. ๖๐	กรอบแนวคิด หลักสูตรการเรียนการ สอนสำหรับนักศึกษา วิชาชีพครูชั้นปีที่ ๕ (คู่มือความเป็นครู)	มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ	อาจารย์วรวัฒน์ สุภาพ อาจารย์รุจ ฤชา	พิจารณากรอบแนวคิดหลักสูตรการ เรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชา ครูชั้นปีที่ ๕ (คู่มือความเป็นครู) โดยเพิ่มเติม กิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนรอบ มหาวิทยาลัย
๒๘	๒๘ เม.ย. ๖๐	แนวทางการ เสริมสร้างวัฒนธรรม การเมืองในระบบ ประชาธิปไตย ใน สถานศึกษา	มหาวิทยาลัย บูรพา	อธิการบดี	มหาวิทยาลัยมีความยินดีในการ ขับเคลื่อนหลักสูตรการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อบรรจุเป็น หลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชา บังคับเลือก

การจัดโครงการสัมมนา เรื่อง “การให้การศึกษาเพื่อศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง
 ในระบอบประชาธิปไตย” โดยมีกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๒ ครั้ง
 และนักเรียนในวัยการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๙ โรงเรียน ๆ ละ ๑๐๐ คน ดังนี้

ลำดับ	วัน/ เดือน/ปี	เรื่อง	หน่วยงาน/ องค์กร	บุคคล	รายละเอียด
๑	๑๕ ส.ค. ๕๙	การสัมมนาเชิง ปฏิบัติการ	โรงเรียนมัธยม นาคนาวา อุบลรัตน์	ครูและบุคลากร ทางการศึกษา ในสังกัดกรุงเทพฯ มหานคร	วัตถุประสงค์เพื่อให้ครูเกิดความ รู้ความเข้าใจวิถีพลเมืองประชาธิปไตย ในการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ในห้องเรียน
๒	๒๗ ส.ค. ๕๙	การสัมมนาเชิง ปฏิบัติการ	โรงเรียนมัธยม ประชานิเวศน์	ครูและบุคลากร ทางการศึกษา ในสังกัดกรุงเทพฯ มหานคร	วัตถุประสงค์เพื่อให้ครูเกิดความ รู้ความเข้าใจวิถีพลเมืองประชาธิปไตย ในการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ในห้องเรียน
๓	๑๖ ส.ค. ๕๙	การสัมมนาเชิง ปฏิบัติการ	โรงเรียนมัธยม นาคนาวา อุบลรัตน์	นักเรียนระดับ มัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนใน สังกัดกรุงเทพฯ มหานคร	วัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีความ รู้ความเข้าใจวิถีพลเมืองประชาธิปไตย ทั้งในโรงเรียนและชุมชน
๔	๙ ก.ย. ๕๙	การสัมมนาเชิง ปฏิบัติการ	โรงเรียนมัธยม ประชานิเวศน์ เขตจตุจักร	นักเรียนระดับ มัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนใน สังกัดกรุงเทพฯ มหานคร	วัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีความ รู้ความเข้าใจวิถีพลเมืองประชาธิปไตย ทั้งในโรงเรียนและชุมชน
๕	๘ พ.ย. ๕๙	การสัมมนาเชิง ปฏิบัติการ	โรงเรียนวิชูทิศ เขตดินแดง	นักเรียนระดับ มัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนใน สังกัดกรุงเทพฯ มหานคร	วัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีความ รู้ความเข้าใจวิถีพลเมืองประชาธิปไตย ทั้งในโรงเรียนและชุมชน
๖	๙ พ.ย. ๕๙	การสัมมนาเชิง ปฏิบัติการ	โรงเรียนมัธยม บ้านบางกะปิ เขตบางกะปิ	นักเรียนระดับ มัธยมศึกษา ตอนปลาย ๗ โรงเรียน ใน ๘ สังกัดกรุงเทพฯ มหานคร	วัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีความ รู้ความเข้าใจวิถีพลเมืองประชาธิปไตย ทั้งในโรงเรียนและชุมชน

๗	๑๑ พ.ย. ๕๙	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ	โรงเรียนแก่นทองอุปถัมภ์ เขตประเวศ	นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	วัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีความ รู้ความเข้าใจวิถีพลเมืองประชาธิปไตย ทั้งในโรงเรียนและชุมชน
๘	๒๓ ก.พ. ๖๐	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ	โรงเรียนมัธยม บูรณาวาส เขตทวีวัฒนา	นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	วัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีความ รู้ความเข้าใจวิถีพลเมืองประชาธิปไตย ทั้งในโรงเรียนและชุมชน
๙	๒ มี.ค. ๖๐	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ	โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ เขตประเวศ	นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	วัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีความ รู้ความเข้าใจวิถีพลเมืองประชาธิปไตย ทั้งในโรงเรียนและชุมชน
๑๐	๓ มี.ค. ๖๐	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ	โรงเรียนมัธยมวัดสุทธอาราม เขตคลองสาน	นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	วัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีความ รู้ความเข้าใจวิถีพลเมืองประชาธิปไตย ทั้งในโรงเรียนและชุมชน
๑๑	๘ มี.ค. ๖๐	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ	โรงเรียนนาหลวง เขตทุ่งครุ	นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	วัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีความ รู้ความเข้าใจวิถีพลเมืองประชาธิปไตย ทั้งในโรงเรียนและชุมชน

๒. การขับเคลื่อนด้านศาสนา

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	เรื่อง	หน่วยงาน/ องค์กร	บุคคล	รายละเอียด
๑	๑๓ มี.ค. ๕๙	หารือและ แลกเปลี่ยน ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับสาระ เนื้อหาวิธีการ และแนวทางของ การส่งเสริม วัฒนธรรม การเมือง	วัดโคกท่าเจริญ อ.พานทอง จ.ชลบุรี	เจ้าอาวาส	การเผยแพร่หลักคำสอนของศาสนา กับการส่งเสริมวัฒนธรรมทาง การเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในการอยู่ร่วมกันของประชาชนใน ชุมชน สังคม
๒	๒๔ มิ.ย. ๕๙	หลักธรรมคำสอน ของศาสนากับการ อยู่ร่วมกันในสังคม	รองเลขาธิการ สภาพระสังฆราช คาทอลิก แห่งประเทศไทย	สภา พระสังฆราช คาทอลิกแห่ง ประเทศไทย	การเสริมสร้างวัฒนธรรมทาง การเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยนำหลักคำสอนของศาสนาเป็น แนวทางในการอยู่ร่วมกันในสังคม
๓	๑๒ ก.ค. ๕๙	หลักธรรมคำ สอนของศาสนา กับการอยู่ ร่วมกันในสังคม	สภาคริสตจักร	ประธานสภา คริสตจักร	การเสริมสร้างวัฒนธรรมทาง การเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยนำหลักคำสอนของศาสนาเป็น แนวทางในการอยู่ร่วมกันในสังคม
๔	๑๙ ก.ค. ๕๙	หลักธรรมคำ สอนของศาสนา กับการอยู่ ร่วมกันในสังคม	วัดนักบุญยอแซฟ	พระคาทอลิก	การเสริมสร้างวัฒนธรรมทาง การเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยนำหลักคำสอนของศาสนาเป็น แนวทางในการอยู่ร่วมกันในสังคม
๕	๒๓ ส.ค. ๕๙	พระพุทธศาสนา กับระบอบ ประชาธิปไตย	วัดบวรนิเวศราช วรวิหาร	พระศากยวงศ์ วิสุทธิ์	การเสริมสร้างวัฒนธรรมทาง การเมืองในระบอบประชาธิปไตย สามารถใช้หลักในพระพุทธศาสนา โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจ ศาสนาพุทธให้ดียิ่งขึ้นและเพิ่ม กระบวนการเรียนการสอนศาสนาให้ มีวิธีการและเทคนิคใหม่ ๆ โดยมี หลักคิดว่าความเป็นศาสนาพุทธ ต้องเป็น “พุทธ” ในแง่คุณภาพชีวิต
๖	๒ ต.ค. ๕๙	หารือการบันทึก เทปการเสวนา เรื่อง “ศาสนากับ การอยู่ร่วมกันใน สังคม”	วัดญาณเวศกวัน	พระปณต คุณวัฑฒ	กราบนมัสการเพื่อขออนุญาตบันทึก เทปการเสวนา เรื่อง “ศาสนากับการ อยู่ร่วมกันในสังคม” เพื่อเผยแพร่ หลักคำสอนของศาสนาพุทธให้กับ ประชาชนทั่วไป

๗	๑๘ พ.ย. ๕๙	กรอบแนวคิดการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	คณบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	การจัดทำกรอบแนวคิดการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับประชาชนทั่วไป
๘	๑๓ ม.ค. ๖๐	ทारीอหลักศาสนาอิสลามกับการอยู่ร่วมกันในสังคม	สำนักจุฬาราชมนตรี	จุฬาราชมนตรี	ศาสนาอิสลามมีหลักคำสอนในการให้มนุษย์อยู่ร่วมกันโดยหลักศาสนาเห็นว่ามนุษย์ทั้งหลายมาจากจุดกำเนิดเดียวกัน แต่อาจมีหลักความเชื่อที่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีความเป็นพี่น้อง ต้องทำความรู้จักและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ จุฬาราชมนตรีมีความยินดีหากมีการบันทึกเทปโทรทัศน์เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในสังคมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม
๙	๒๐ ม.ค. ๖๐	หลักคำสอนของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูกับการอยู่ร่วมกันในสังคม	เทวสถานโบสถ์พราหมณ์	พระมหाराชาครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ	จุดมุ่งหมายของศาสนา คือ การนำบุคคลไปสู่การหลุดพ้น คือ พ้นจากกองกิเลสและกองทุกข์ คนจะต้องมีกฏมียศีลธรรมเป็นตัวกำกับ รวมถึงกฎหมายที่ใช้บังคับกับสังคมจะต้องมีความเข้มแข็ง
๑๐	๘ ก.พ. ๖๐		มหามกุฏราชวิทยาลัย	พระเทพบัณฑิต	ที่ประชุมแสดงความเห็นเกี่ยวกับหลักธรรมกับการอยู่ร่วมกัน ซึ่งภิกษุหรือนักบวชส่วนหนึ่งในพุทธศาสนาเป็นผู้ขาดโอกาสทางสังคม เข้ามาบวชเพื่อให้ตนเองมาโอกาสทางการศึกษาและเมื่อศึกษาจบก็ลาสิกขาออกไปใช้ชีวิตแบบเพศฆราวาส จึงเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะส่งเสริมให้มีการเรียนการสอน “วัฒนธรรมทางการเมือง” โดยใช้หลักธรรมเป็นหลักคิดและหลักประเพณี
๑๑	๑๐ ก.พ. ๖๐	หลักคำสอนของศาสนาซิกข์กับการอยู่ร่วมกันในสังคม	สมาคมศรีคุรุสิงห์สภา	นายกสมาคมศรีคุรุสิงห์สภา	ศาสนาซิกข์เน้นการปฏิบัติมากกว่าพิธีการ หลักคำสอนเน้นเรื่องความเป็นพลเมืองที่ดี อุทิศตนต่อสังคมเป็นมิตรซึ่งกันและกัน ทั้งนี้การเมืองไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับศาสนา รวมทั้งเรียนเชิญร่วมบันทึกเทปการเสวนาเพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไป

๑๒	๒๙ มี.ค. ๖๐	บันทึกเหตุการณ์ เสวนากับผู้นำ ทางศาสนา พราหมณ์ – ฮินดู	เทวสถานโบสถ์ พราหมณ์ กรุงเทพมหานคร	ผู้นำทางศาสนา พราหมณ์ – ฮินดู	บันทึกเหตุการณ์เสวนา เรื่อง “ศาสนา กับการอยู่ร่วมกันในสังคม” เพื่อ เผยแพร่หลักคำสอนของศาสนา พราหมณ์ – ฮินดูให้กับประชาชนทั่วไป
๑๓	๗ เม.ย. ๖๐	หารือหลัก ศาสนาคริสต์กับ การอยู่ร่วมกัน ในสังคม	สภาพระสังฆราช คาทอลิกแห่ง ประเทศไทย กรุงเทพ มหานคร	ผู้นำทาง ศาสนาคริสต์	ประเด็นหารือมุมมองของแต่ละ ศาสนามีแนวคิดเพื่อสันติสุขในการ อยู่ร่วมกันในสังคม โดยศาสนามองว่า ผู้บริหารและผู้นำเป็นหลักในการ บริการจัดการด้านการศึกษา โดย มุ่งเน้นจริยธรรม คุณธรรม หน้าที่ พลเมือง และเรียนรู้เกี่ยวกับ ประชาธิปไตยในเรื่องของความจริง ความยุติธรรมและการให้อภัย สำหรับมุมมองของคาทอลิกในการ อยู่ร่วมกันในสังคมไทยไม่มีการ แบ่งแยกของศาสนาแต่ประการใด

๓. การขับเคลื่อนด้านสื่อสารมวลชน

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	เรื่อง	หน่วยงาน/ องค์กร	บุคคล	รายละเอียด
๑	๘ ก.ค. ๕๙	แนวทางการรณรงค์ และเผยแพร่ กระบวนการ ประชาธิปไตยทาง สื่อสารสาธารณะภาคีรัฐ	กรมประชา สัมพันธ์	อธิบดีกรม ประชาสัมพันธ์	การจัดหาเวลาเพื่อเผยแพร่การ เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยให้เข้าถึงประชาชน อย่างทั่วถึงทั้งในชุมชนเมืองและท้องถิ่น
๒	๑๔ ก.ย. ๕๙	แนวทางการรณรงค์ และเผยแพร่การ เสริมสร้าง วัฒนธรรมทาง การเมืองใน ระบอบ ประชาธิปไตย ผ่านสื่อ สาธารณะ รูปแบบต่าง ๆ	สำนักงาน คณะกรรมการ กิจการ กระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์ และ กิจการ โทรคมนาคม แห่งชาติ (กสทช.)	ผู้แทนของ สำนักงาน คณะกรรมการ กิจการกระจาย เสียง กิจการ โทรทัศน์ และ กิจการ โทรคมนาคม แห่งชาติ (กสทช.)	การสนับสนุนการขับเคลื่อนการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การเสริมสร้างวัฒนธรรม ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ผ่านสื่อสาธารณะรูปแบบต่าง ๆ
๓	๒๘ ก.ย. ๕๙	กิจกรรม กระบวนการ ประชาธิปไตย	พรรค ประชาธิปัตย์	นายอดุลย์ ดารารธรรม	การกำหนดกิจกรรม รูปแบบกระบวนการ เสริมสร้างประชาธิปไตยสำหรับ กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้เกิดความรู้ ความเข้าใจความเป็นพลเมืองวิถี ประชาธิปไตย
๔	๓๐ ก.ย. ๕๙	ความร่วมมือใน เผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์ การเสริมสร้างวิถี ประชาธิปไตย	จังหวัดขอนแก่น และจังหวัด อุดรธานี	ศิลปินหมอลำ	การแต่งเพลงพื้นบ้านเพื่อสื่อสาร วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยกับคนในชุมชนท้องถิ่น
๕	๗ ต.ค. ๕๙	แนวทางการ รณรงค์และ เผยแพร่ กระบวนการ ประชาธิปไตยทาง สื่อสารสาธารณะ ภาครัฐ	กรมประชา สัมพันธ์	อธิบดีกรม ประชาสัมพันธ์	กรมประชาสัมพันธ์พร้อมให้ความ ร่วมมือในการสนับสนุนแผนการ เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง โดยจะนำเสนอข่าวที่มีความเป็น กลางและปฏิบัติให้ถูกต้องตาม ระเบียบฯ

๖	๑๘ พ.ย. ๕๙	ความร่วมมือในกา ขับเคลื่อนและ เผยแพร่การ เสริมสร้าง วัฒนธรรมทาง การเมือง	มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	คณบดี คณะ วารสาร ศาสตร์และ สื่อมวลชน	การจัดทำโครงการสื่อสร้างสรรค์เพื่อ ประชาสัมพันธ์การเสริมสร้างวัฒนธรรม ทางการเมือง ในหัวข้อ “ออกแบบ ประชาธิปไตย ... Like เลย”
๗	๒๗ ม.ค. ๖๐	การสนับสนุน การขับเคลื่อน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การเสริมสร้าง วัฒนธรรมทาง การเมือง	สำนักงานสลาก กินแบ่งรัฐบาล	ผู้อำนวยการ สำนักงาน สลากกินแบ่ง รัฐบาล	การสนับสนุนการขับเคลื่อนการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การเสริมสร้างวัฒนธรรม ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยผ่าน สื่อสาธารณะรูปแบบต่าง ๆ
๘	๒๔ มี.ค. ๖๐	โครงการสัมมนา เรื่อง ครู: กุญแจ สู่สังคม ประชาธิปไตยที่ ยั่งยืน	รัฐสภา	ครูในสังกัด กรุงเทพ มหานคร จำนวน ๒๔ คน	วัตถุประสงค์เพื่อให้ครู และบุคลากร ทางการศึกษาได้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้าใจใน รูปแบบวิธีการของกิจกรรมกระบวนการ ประชาธิปไตย และนำไปสู่การกำหนด เป็นคู่มือหรือกิจกรรมต้นแบบ กระบวนการประชาธิปไตย
๙	๓ เม.ย. ๖๐	รูปแบบกิจกรรม กระบวนการ ประชาธิปไตย	บริษัท Enpeo	นายอดุลย์ ดารารธรรม	การกำหนดกิจกรรม รูปแบบกระบวนการ เสริมสร้างประชาธิปไตยสำหรับ กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้เกิดความรู้ ความเข้าใจความเป็นพลเมืองวิถี ประชาธิปไตย
๑๐	๑๒ เม.ย. ๖๐	รูปแบบกิจกรรม กระบวนการ ประชาธิปไตย	บริษัท Enpeo	นายอดุลย์ ดารารธรรม	การกำหนดกิจกรรม รูปแบบกระบวนการ เสริมสร้างประชาธิปไตยสำหรับ กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้เกิดความรู้ ความเข้าใจความเป็นพลเมืองวิถี ประชาธิปไตย
๑๑	๓ พ.ค ๖๐	โครงการสัมมนา เรื่อง ครู : กุญแจสู่ สังคมประชาธิปไตย ที่ยั่งยืน	รัฐสภา	ครู บุคลากรจาก สถาบันการศึกษา	วัตถุประสงค์เพื่อให้ครู และบุคลากร ทางการศึกษาได้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้าใจใน รูปแบบวิธีการของกิจกรรมกระบวนการ ประชาธิปไตย และนำไปสู่การกำหนด เป็นคู่มือหรือกิจกรรมต้นแบบ กระบวนการประชาธิปไตย

๔. การขับเคลื่อนร่วมกับรัฐสภา

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	เรื่อง	หน่วยงาน/องค์กร	บุคคล	รายละเอียด
๑	๓ พ.ย. ๕๙	ความร่วมมือในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีโครงการส่งเสริมประชาธิปไตย อาทิ กิจกรรมการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย และโครงการกิจกรรมยุวชนประชาธิปไตย ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง สามารถขับเคลื่อนไปด้วยกันกับคณะกรรมการได้
๒	๒๒ พ.ย. ๕๙	ความร่วมมือในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์	รับข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรม และการคัดเลือกตัวแทนยุวชนประชาธิปไตย
๓	๒๔ ก.พ. ๖๐	กิจกรรมการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	โรงแรมโซซิทฮิลล์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	ประชาชน	ปาถกฐาพิเศษ เรื่อง “รัฐธรรมนูญกับโรดแมปปฏิรูปประเทศ”
๔	๑๔ มี.ค. ๖๐	บันทึกเทปการเสวนากับผู้นำศาสนา เพื่อนำไปออกอากาศสถานีโทรทัศน์รัฐสภา	รัฐสภา	ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา	การบันทึกเทปของคณะอนุกรรมการในการเสวนากับผู้นำศาสนา เรื่อง “การอยู่ร่วมกันในสังคม” เพื่อเผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา
๕	๒๘ เม.ย. ๖๐	กิจกรรมการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	โรงแรมตีวารี จอมเทียน ปะชี จังหวัดชลบุรี	ประชาชน	การบรรยาย เรื่อง “พลเมืองกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนเพื่อความสมดุลและยั่งยืน”

๕. การขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	เรื่อง	หน่วยงาน/องค์กร	บุคคล	รายละเอียด
๑	๑๑ มี.ค. ๕๙	ความร่วมมือในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น	อธิบดีกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น	เพื่อศึกษาหารือในการให้ข้าราชการหรือพนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย พร้อมทั้งส่งเสริมการกระจายอำนาจในการตัดสินใจต่อการปกครองตนเองของส่วนท้องถิ่น
๒	๑๑ มี.ค. ๕๙	การจัดตั้งองค์กรส่งเสริมประชาธิปไตย	สภาพัฒนาการเมือง	ประธานสภาพัฒนาการเมือง	การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อมีหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย
๓	๑๕ มี.ค. ๕๙	ความร่วมมือในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	กองทัพบก	ผู้แทนกองทัพบก	ปรึกษาหารือประเด็นการขับเคลื่อนแผนแม่บทการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีความเห็นร่วมกันว่าควรมีการปรึกษาหารือร่วมกับกองทัพเรือและกองทัพอากาศเพราะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเช่นเดียวกัน
๔	๑๖ มี.ค. ๕๙	การจัดตั้งองค์กรส่งเสริมประชาธิปไตย	รัฐสภา	เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อมีหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย
๕	๑๐ มิ.ย. ๕๙	ปรึกษาหารือการปรับปรุงแก้ไขพรบ.สภาพัฒนาการเมือง	สภาพัฒนาการเมือง	ประธานสภาพัฒนาการเมือง	ข้อสรุปร่วมกันจำเป็นต้องมีความคิดเห็นของภาคประชาชนเพื่อยกระดับองค์กรในการส่งเสริมและสนับสนุนภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และภาคพลเมือง
๖	๑๔ ก.ค. ๕๙	แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยให้ประกาศเป็นวาระแห่งชาติ	ทำเนียบรัฐบาล	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุวัจน์ ตันยวรรธนะ)	การประกาศเรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย” เป็นวาระแห่งชาติ โดยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีจะนำข้อหารือเสนอนายกรัฐมนตรีต่อไป

๘	๒๔ ส.ค. ๕๙	การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่นตามวัฒนธรรมประชาธิปไตย	สภาองค์กรชุมชนเขตหนองจอก	ประธานสภาองค์กรชุมชนเขตหนองจอก	สภาองค์กรชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุขของประชาชน
๙	๓๑ ส.ค. ๕๙	การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่นตามวัฒนธรรมประชาธิปไตย	สภาพัฒนาองค์กรชุมชนเขตคลองจั่น กรุงเทพมหานคร	ประธานสภาพัฒนาองค์กรชุมชน	การพัฒนาด้านการเมืองและการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองต้องมีจุดเริ่มและได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน
๑๐	๑๐ ก.ย. ๕๙	ความร่วมมือการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดอุดรธานี	ศิลปินหมอลำ	รณรงค์ประชาสัมพันธ์การเสริมสร้างพลเมืองประชาธิปไตยผ่านบทเพลงของศิลปินในท้องถิ่น

๖. การขับเคลื่อนด้านอื่นๆ

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	เรื่อง	หน่วยงาน/องค์กร	รายละเอียด	หมายเหตุ
๑	๒๘ มี.ค. ๖๐	จัดพิมพ์หนังสือ “แนวสอนวิชา จรรยาในโรงเรียน นายร้อย ทหารบก”	จัดส่งให้ หน่วยงาน ส่วนราชการ และสถาบัน การศึกษา ต่าง ๆ	เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้อง กับแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรม ทางการเมือง เผยแพร่ให้กับหน่วยงาน ส่วนราชการ และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนผู้สนใจทั่วไป สำหรับศึกษาและยึดเป็นแนวทางใน การดำรงตน	ดำเนินการจัดส่ง เรียบร้อยแล้ว
๒	๒๒ ธ.ค. ๕๙	ประมวลพระบรม ราชาโฆวาท พระ ราชดำรัสเกี่ยวกับ การบริหาร ประเทศ	จัดส่งให้ คณะกรรมการ จัดทำสื่อ ประชาสัมพันธ์ เฉลิมพระ เกียรติ พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาส การจัดงาน ฉลองสิริราช สมบัติครบ ๗๐ ปี และเฉลิม พระเกียรติพระ นางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี นาถเนื่องใน โอกาสพระราช พิธีมหามงคล เฉลิมพระชนม พรรษา ๗ รอบ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๙	พระบรมราชาโฆวาท พระราชดำรัสเกี่ยวกับ การเมืองการปกครอง การครองงาน สิทธิ หน้าที่ และความสามัคคี	ดำเนินการจัดส่ง เรียบร้อยแล้ว

ภาคผนวก ค
กรอบแนวคิดหลักสูตรวิชาการเมือง และพลเมืองศึกษา
สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ชั้นปีที่ ๑

กรอบหลักสูตรวิชาการเมือง และพลเมืองศึกษา
สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ชั้นปีที่ ๑

โดย

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนว่าด้วยแผนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง
ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๑. ความเป็นมา และประเด็นปัญหา

ที่มา จากการที่แผนแม่บทว่าด้วยการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนว่าด้วยแผนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ได้รับความเห็นชอบจาก สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ในการนำเสนอต่อ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และรัฐบาล จนเป็นที่มาของการบรรจุ วาระการปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองให้เป็น ๑ ใน ๒๘ วาระเร่งด่วนในการปฏิรูปประเทศ ตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๐ โดยมีเรื่องการเรียนการสอนเรื่องการเมือง และพลเมืองศึกษา เป็นหนึ่งในแผนงานสำคัญในแผนแม่บท

ความสำคัญของเป้าหมาย - เยาวชน นั่นก็เพราะเยาวชนคืออนาคตของชาติ และมีระบบการศึกษาในการเข้าถึงได้ในวงกว้าง ซึ่งหากสามารถปลูกฝังความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องทางการเมืองประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดความรู้สึกอยากมีส่วนร่วมทางการเมืองแก่เยาวชนได้แล้ว ก็จะได้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นกำลังในการแพร่ขยายความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องทางการเมืองให้กับสังคมในอนาคต ซึ่งจะเป็นกลไกในการนำพาสังคมไทยออกจากการติดหล่มทางการเมือง (ดูภาคผนวก ก.)

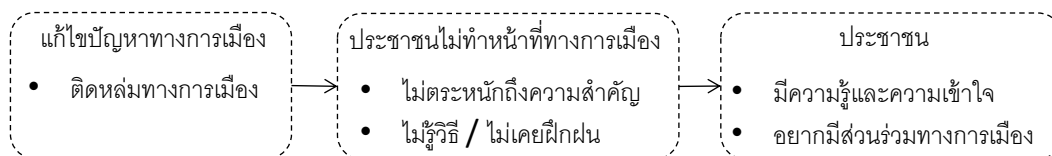
ความสำคัญของวิชา ซึ่งในปัจจุบันนั้น การเรียนเรื่องการเมือง และหน้าที่พลเมืองสำหรับเยาวชนในระดับต่าง ๆ มิได้รวมกันเป็นหมวดหมู่เฉพาะ หากแต่เป็นการแทรกอยู่ในวิชาต่าง ๆ อย่างกระจัดกระจาย ไม่ปะติดปะต่อชัดเจน ทิศทางเนื้อหาขาดความเป็นเอกภาพจึงไม่ก่อให้เกิดพลังการขับเคลื่อนให้เยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการทำหน้าที่พลเมืองในระบบประชาธิปไตยเท่าที่ควร โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้เล็งเห็นถึงปัญหาข้อนี้ จึงต้องการยกระดับการเรียนการสอนเรื่องการเมือง และหน้าที่พลเมือง ขึ้นมาเป็นวิชาเฉพาะ ในระบบการศึกษาของเยาวชน ตั้งแต่ระดับ อนุบาล ประถม มัธยม และอุดมศึกษา

ความสำคัญของการเริ่มที่นักศึกษา ปี ๑ คณะอนุกรรมการฯ ได้เลือกจัดทำหลักสูตรวิชาการเมือง และพลเมืองศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ชั้นปีที่ ๑ ขึ้นมาเป็นหลักสูตรแรก เพราะเล็งเห็นถึงความสำคัญว่า เยาวชนในวัยนี้มีอายุเฉลี่ย ๑๘ ปี ซึ่งถือว่าเป็นผู้บรรลุนิติภาวะการเมืองตามกฎหมายที่อนุญาตให้ประชาชนไทยที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งได้ จึงสมควรที่จะต้องเป็นมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองอย่างเร่งด่วน ซึ่งแม้ว่า มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนบางแห่ง จะมีการเรียนการสอนภายใต้กรอบวิชา General Education ซึ่งว่าด้วยการเมืองการปกครองก็ตามที่ แต่เป็นในรูปแบบต่างคนต่างทำ และมีความแตกต่างในหลักสูตรอยู่มาก ทำให้บัณฑิตศึกษาไทย ไม่ได้มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในมาตรฐานเดียวกัน จึงสมควรมีหลักสูตรกลางที่จะให้ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้นำไปเป็นตัวอย่าง รวมถึงประยุกต์ใช้ในสถาบันของตนเอง นอกจากนั้นยังสามารถนำหลักสูตรนี้ไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาในระดับอื่น ๆ ต่อไปได้อีกด้วย เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง และมีความเอกภาพเดียวกันทั้งด้านการเรียนการสอนการเมือง และพลเมืองศึกษาของประเทศไทย

การแก้ปัญหาวิธีการเรียนการสอนของไทยแบบเก่า โดยหลักสูตรนี้ นอกจากมุ่งเน้นการให้ความรู้ความเข้าใจ และกระตุ้นจิตสำนึกทางการเมืองมีส่วนร่วมให้กับผู้เรียนแล้ว ยังมุ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเลือกใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดการปลูกฝังความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยอีกด้วย โดยแสดงให้เห็นทางเลือกในการใช้วิธีการการสื่อสารแบบอภิปรายและหาข้อสรุปร่วมกัน รวมทั้งการประยุกต์ใช้สื่อออนไลน์สมัยใหม่ ในเนื้อหาการเรียนการสอน ซึ่งแตกต่าง ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของบรรยากาศประชาธิปไตยที่ควรถูกปลูกฝังตั้งแต่ในห้องเรียน โดยมุ่งเน้นให้เกิดความใคร่รู้และค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียนด้วยตนเอง อันจะนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีความสามารถและความรู้รอบตัว มีความทันสมัย และสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ดูภาคผนวก ค.)

๒. วัตถุประสงค์

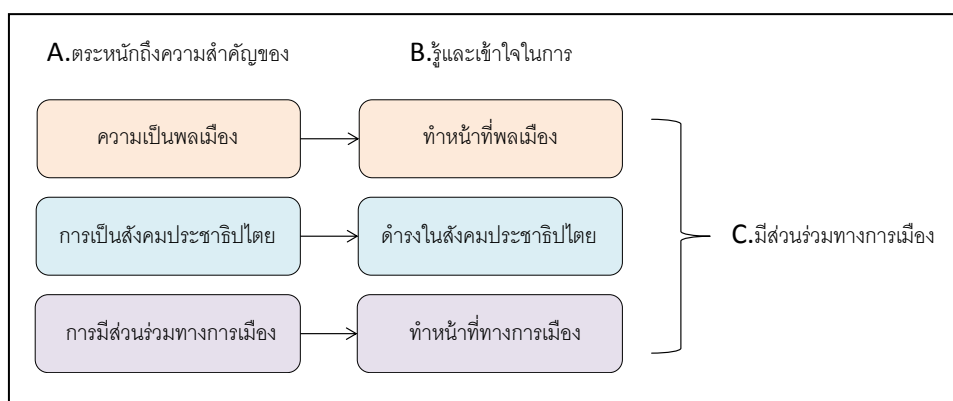
๒.๑. วัตถุประสงค์หลักสูตร

หลักสูตรนี้จัดทำขึ้นตามแผนแม่บทวิชาการเมือง และพลเมืองศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยให้สังคมไทย สามารถหลุดพ้นหล่มทางการเมืองแห่งวัฏจักรของการคอร์รัปชันและการรัฐประหารซ้ำซาก โดยมุ่งแก้ไขปัญหที่ทรัพยากรบุคคลของชาติที่มีได้ตระหนักถึงความสำคัญของการทำหน้าที่พลเมือง หรือมีความตระหนัก แต่ไม่มีความรู้ความเข้าใจทางด้านประชาธิปไตยที่ครบถ้วน รวมถึงการขาดทักษะในการทำหน้าที่พลเมือง

ซึ่งเมื่อประชาชนได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของการทำหน้าที่พลเมืองแล้ว ก็จะตระหนักถึงความสำคัญในการทำหน้าที่พลเมือง และพยายามค้นคว้าหาความรู้ความเข้าใจทางการเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะประชาธิปไตย ซึ่งจะส่งผลให้มีความต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยตนเอง ซึ่งในอนาคตสถาบัน และหน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำไปใช้เป็นตัวอย่างเพื่อประยุกต์ใช้สำหรับความรู้ทางประชาธิปไตยที่เหมาะสมแก่เป้าหมายการเรียนรู้ในหน่วยงานตามระดับอายุ และความจำเป็นของผู้เรียนได้

๒.๒. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

หลักสูตรนี้เล็งเห็นความสำคัญของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ชั้นปีที่ ๑ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เติบโตขึ้นมาใช้สิทธิทางการเมืองเป็นครั้งแรก โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นพลเมือง ความสำคัญของการเป็นประชาธิปไตย และความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากมีส่วนร่วมทางการเมือง

โดยมีวัตถุประสงค์รองคือ การให้ความรู้ความเข้าใจ ในการทำหน้าที่พลเมือง ในการดำรงตนในสังคมประชาธิปไตย และในการทำหน้าที่ทางการเมืองของพลเมือง เพื่อที่จะให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ระหว่างการทำหน้าที่พลเมืองของตนได้

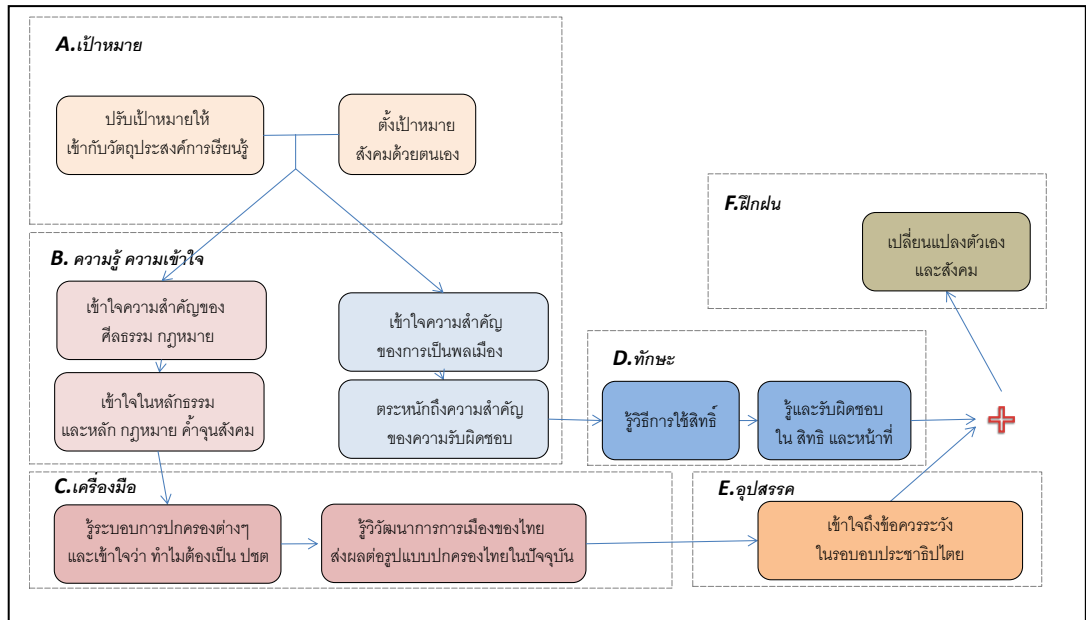
ซึ่งเนื้อหาเป็นไปตามเค้าโครงการเรียนรู้ประกอบไปด้วย วิวัฒนาการของราชอาณาจักรไทย ในแง่ของประวัติศาสตร์จากอดีตถึงปัจจุบัน, หลักประชาธิปไตย, โครงสร้างการเมืองการปกครอง, องค์การและการเมืองการปกครอง, กลุ่มผลประโยชน์ และสังคม, ประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) ในด้านบทบาทพรรคการเมือง และผู้สมัครอิสระระดับท้องถิ่น, ประเด็นปัญหาของความไม่ราบรื่นของสังคมประชาธิปไตยไทย โดยผ่านทาง กรณีศึกษา และการอภิปราย โต้วาทีการเมืองรวมทั้ง การเยี่ยมชม เสริมสร้างประสบการณ์ องค์การ/สถานที่ ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ที่เอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยตั้งแต่ในห้องเรียน

๓. เนื้อหาหลักสูตร

๓.๑ กรอบการเรียนรู้ และกรอบระยะเวลาการเรียนการสอน

ลำดับที่	บทที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	จำนวน (ชั่วโมง)
๑	A	เป้าหมาย	ให้ผู้เรียนได้ตั้งเป้าหมายสังคมที่ ต้องการของตน	๓
๒-๓	B	ความรู้ความ เข้าใจ	ให้ผู้เรียนได้ตระหนักว่าการทำหน้าที่ พลเมืองและการมีความรับผิดชอบ รวมทั้งการเคารพศีลธรรมและ กฎหมาย คือปัจจัยสำคัญของสังคมที่ดี ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจใน หลักการปกครอง, ศีลธรรม, สิทธิ, หน้าที่, ความสำเร็จ	๖
๔-๖	C	เครื่องมือ	ให้ผู้เรียนได้รู้จัก และสามารถ เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของการ ปกครองในระบบต่าง ๆ ให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของ การเป็นประชาธิปไตย	๙
๗	-	สอบ Midterm		-
๘-๙	D	ทักษะ	ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจถึงหน้าที่ พลเมือง อันประกอบด้วย การออก เสียง, การตรวจสอบรัฐฯ และการ ปฏิเสธอำนาจรัฐที่ไม่เป็นธรรม	๖
๑๐-๑๑	E	อุปสรรค	ให้ผู้เรียนได้เห็นถึงการใช้ประชาธิปไตย อย่างผิด ๆ จนนำไปสู่ปัญหาทางสังคม และการเมือง	๖
๑๒-๑๓	F	ฝึกฝน	ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการวิเคราะห์ โดยใช้ สังคมของตนเป็นพื้นฐาน ว่ามีสิ่งใดที่ดี สิ่งใดที่ควรปรับปรุง รวมทั้งการ เสนอแนะวิธีการปรับปรุงในรูปแบบ ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคุณภาพชีวิต สังคม เศรษฐกิจ	๖
๑๔	-	-		-
๑๕	-	สอบ Final		-
๑๖	-	Project Presentation		-
รวม				๓๖

จากการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการเรียนการสอนมาเป็นแบบ วิเคราะห์ และมีส่วนร่วม ทำให้
 กรอบการเรียนรู้ถูกจัดระเบียบเป็นการฝึกฝน ได้แก่ A. ผู้เรียนตั้งเป้าหมาย → B. ผู้เรียนได้มีความรู้ความ
 เข้าใจในสิ่งที่ต้องการสื่อ → C. ผู้เรียนได้เรียนรู้เปรียบเทียบเครื่องมือที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ → D.
 ฝึกฝนทักษะที่จำเป็นในการใช้เครื่องมือ → E.เรียนรู้อุปสรรค และสิ่งกีดขวาง → F. ฝึกฝนด้วยตนเอง

จากที่ผ่านมการเรียนการสอนแบบเดิมมักจะกำหนดและบอกผู้เรียนไปโดยตรงว่าต้องการให้
 เรียนรู้อะไร โดยที่ผู้เรียนมิได้ตัดสินใจ ในการเรียนแบบใหม่นี้ จะให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ผ่านการอภิปรายกันเอง
 ว่า เป้าหมายที่มาเรียนวิชานี้คืออะไร โดยมีอาจารย์เป็นผู้ค้ำถักการอภิปรายและนำเสนอ หลังจากนั้นก็เริ่มเข้า
 สู่ B. การสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการนำไปสู่จุดมุ่งหมาย
 ทางสังคมของผู้เรียน โดยจะนำมาถึงความตระหนักถึงความสำคัญของการเคารพหลักศีลธรรม กฎหมาย
 รวมทั้ง การทำหน้าที่พลเมือง

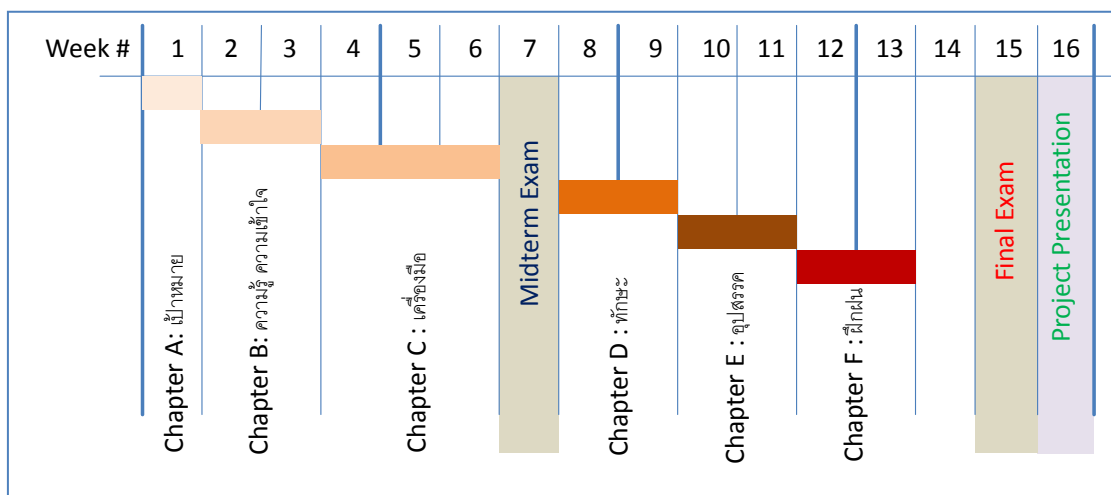
เมื่อผู้เรียนมีเป้าหมาย และตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ แล้ว สิ่งที่จะยกระดับความสามารถขั้นต่อไปคือการรู้จัก และเลือกใช้ C. เครื่องมือ นั่นคือ รู้ถึงระบอบการปกครองต่าง ๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียที่นำมาถึงการเข้าใจว่าเหตุใดโลกสมัยใหม่จึงเลือกใช้ระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งได้เรียนรู้รากฐานของตนเองว่า ระบอบการปกครองของประเทศไทยในปัจจุบันนี้มีวิวัฒนาการอย่างไร มาจนเป็นแบบที่ใช้กันอยู่

ขั้นตอนต่อไปคือการฝึก D. ทักษะ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะออกไปใช้สิทธิ ด้วยความรู้รับผิดชอบในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ผ่านทางการฝึกฝนและออกไปดูงานของจริงผ่านทางการศึกษา

โดยจะต้องมีความสามารถที่จะหลีกเลี่ยง กับดัก และ E. อุปสรรคทางประชาธิปไตย โดยเรียนรู้จากตัวอย่างต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นบนโลกทั้งในแง่สากล และในประเทศไทย เพื่อที่จะประคับประคองประชาธิปไตยไทยให้พ้นจากอุปสรรคเหล่านั้น ซึ่งจะนำความยั่งยืนมาสู่ระบอบประชาธิปไตยในการเมืองไทยได้ต่อไป

และสิ่งสุดท้ายคือการ F. ฝึกฝน นั่นคือการนำเอาความรู้ทั้งหมดที่ได้เรียนรู้มา มาประมวลผลให้เห็นถึงสิ่งที่สังคมไทยการเมืองไทยยังขาด และนำเสนอแนวความคิดการเติมเต็มเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้นในแบบฉบับของตนเอง ซึ่งสะท้อนถึงการมีส่วนร่วมทางสังคม ในการที่จะผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลง แก้ไขสิ่งที่บกพร่อง และมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ถือได้ว่าเป็นก้าวแรกในการทำหน้าที่พลเมือง ภายใต้การมีส่วนร่วมทางสังคม ด้วยจิตสาธารณะ

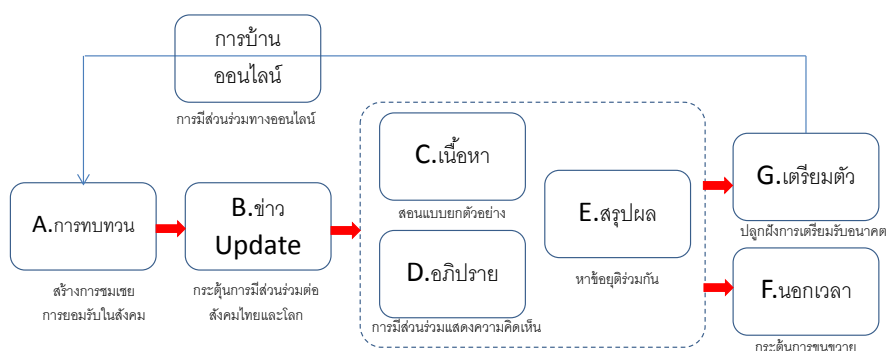
ซึ่งตามระยะเวลาการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาไทย มีระยะเวลา ๔ เดือน ต่อ ๑ เทอม แบ่งออกได้ ๑๖ สัปดาห์ การเรียนการสอนในห้องเรียนใช้เวลา ๓ ชั่วโมง ต่อ ๑ สัปดาห์ แบ่งตามตารางดังนี้

๓.. กระบวนการเรียนการสอน

ในการเรียนการสอนแบบใหม่จะเน้นการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การคิดวิเคราะห์ และการสรุปผล รวมทั้งการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยไม่จำกัดความรู้แต่เพียงในหนังสือ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตอบสนองกับการค้นหาความรู้ความเข้าใจผ่านทางข่าวสารสถานการณ์บ้านเมือง และโลกไปพร้อม ๆ กัน

และด้วยการตัดท่าย รวมทั้งนำสรุปผลของผู้สอนจะเป็นการกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น และสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ก่อให้เกิดการได้รับการยอมรับทางสังคม มีคุณค่าทางสังคมโดยรวม แทนที่จะเป็นการใช้การให้คะแนนเป็นตัวบังคับการเรียนรู้อย่างที่ผ่าน ๆ มา โดยผสมผสานการทัศนศึกษาไปด้วยในบางเนื้อหา

โดยในทุกคาบวิชาจะประกอบไปด้วย

- A. การทบทวน (อดีต) : โดยนำเอาการบ้านออนไลน์จากคาบที่แล้วมาให้ผู้เรียนได้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ของเพื่อนร่วมชั้นเรียนและเป็นการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่การเรียน
- B. ความเป็นไปของบ้านเมืองและสังคมโลก (ปัจจุบัน) : ผ่านทางข่าวสารปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับวิชาเรียน
- C. การเรียนการสอน : ในเนื้อหาที่สำคัญ
- D. การอภิปราย : ในหัวข้อที่ส่งผลให้เกิดความเข้าใจต่อเนื้อหาในคาบนั้น ๆ
- E. การสรุปผล : เพื่อนำความรู้ความเข้าใจไปสู่วัตถุประสงค์การเรียนรู้
- F. นอกเวลา : แนะนำหนังสือ และสื่อต่าง ๆ เพื่อการค้นหาความรู้นอกห้องเรียน + การบ้านออนไลน์
- G. การเตรียมตัว (อนาคต) : แนะนำผู้เรียนล่วงหน้าถึงเนื้อหาที่กำลังจะมา เพื่อการเตรียมตัว

๓.๓ เนื้อหาหลักสูตรแบ่งตามคาบ

คาบที่ ๑ เป็นคาบแรกที่คุณเรียนจะได้พบกัน จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการละลายพฤติกรรม รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมซึ่งต้องอาศัยจิตวิทยาที่ดีของอาจารย์ผู้สอนที่จะชักนำให้คุณเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันผ่านทาง การนำเสนอตนเองแก่เพื่อน ๆ

Chapter A : เป้าหมาย		Introduction		
คาบที่	การเรียนการสอน	เนื้อหา	ผลที่ได้	กิจกรรม
๑.	ตระหนักถึงความสำคัญของการมีสังคมที่ดี	<ul style="list-style-type: none"> - ให้คุณเรียนอภิปรายสังคมที่ดี - ผู้สอนยกตัวอย่างประกอบเปรียบเทียบต่างประเทศ - นำข้อคิดเห็นต่าง ๆ ปรับให้เข้าสู่หลัก สงบ/สุข/เจริญ - ทิ้งท้ายให้คุณเรียนคิดว่า สิ่งใดที่นำสังคมไปสู่ สงบ/สุข/เจริญ 	<p>คุณเรียนเข้าใจว่าสังคมที่ดีเป็นอย่างไร</p> <p>คุณเรียนตั้งเป้าหมายสังคมที่ดีที่ตนเองอยากอาศัยอยู่</p>	<p>ให้คุณเรียนเขียนบทความ “สังคมไทยในฝัน” ไม่เกิน ๘ บรรทัด</p> <p>Post to Page + แสดงความคิดเห็นในโพสเพื่อน ๆ</p>

อภิปราย : หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่มให้คุณเรียนได้ปรึกษาหารือกันในหัวข้อ “สังคมที่ดี สังคมในฝันเป็นอย่างไร?” แล้วให้แต่ละกลุ่มได้ช่วยกันอภิปราย และแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม

สรุปผล : ผู้สอนช่วยนำสรุปถึงสังคมในฝันที่คุณเรียนกลุ่มต่าง ๆ ได้นำเสนอกออกมา ล้วนอยู่ภายใต้หลักสังคม ที่มีความสงบ มีความสุข และมีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของวิชานี้

นอกเวลา : ผู้สอนให้การบ้าน เป็นการให้คุณเรียนเขียนเกี่ยวกับ สังคมในฝัน ไม่เกิน ๘ บรรทัด แล้วโพสลงบน Fan page ของภาควิชา เพื่อให้เพื่อน ๆ ได้เข้าไปแสดงความคิดเห็น

เตรียมตัว : ผู้สอนเกริ่นถึงคาบต่อไปว่าจะเป็นการเรียนการสอนถึง ศีลธรรม และการเคารพกฎหมายนั้นนำไปสู่สังคมที่ดี ให้คุณเรียนได้เตรียมตัวอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้อง (ยังไม่ได้กำหนดเป็นการศึกษาด้วยตนเองนอกเวลา) เพื่อนำเอาข้อมูลมาอภิปรายกัน

ตัวอย่างข่าวที่นำมาใช้ประกอบการอภิปราย และการเรียนรู้

เปิด 20 อันดับประเทศที่น่าอยู่ที่สุดในโลกปี 2015 ประเทศนอร์เวย์ครองแชมป์อันดับ 1 ส่วนประเทศไทยรั้งอันดับ 93

วันที่ 16 ธันวาคม 2558 เว็บไซต์เดลีเมล เผยผลการจัดอันดับประเทศที่น่าอยู่ที่สุดในโลก ประจำปี 2015 จาก 188 ประเทศทั่วโลก โดยใช้ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) ที่จัดทำขึ้นโดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เป็นตัวชี้วัด ซึ่งอาศัยปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ความมั่นคงในชีวิต การศึกษา และรายได้มวลรวมของประเทศ

เปรียบเทียบปัจจุบันของประเทศไทยในสายตาผู้เรียน กับสังคมของประเทศอันดับต้น ๆ ตามข่าว ในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา รายได้ คุณภาพชีวิต นวัตกรรม เทคโนโลยี และความปลอดภัย

โดยนำหัวข้อจักรยาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนในวัยนี้สนใจ มาประยุกต์นำสู่เป้าหมายของสังคมในฝัน

คาบที่ ๒ เป็นคาบที่เข้าสู่การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีศีลธรรม และการเคารพกฎหมาย

Chapter B : ความรู้ความเข้าใจ		พลเมือง และหลักการปกครอง		
คาบที่	การเรียนรู้การสอน	เนื้อหา	ผลที่ได้	กิจกรรม
๒.	ทบทวนความรู้คาบก่อน	นำเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจบน Fan page วิชาพลเมือง มาเล่าให้ผู้เรียนฟัง + ข่าว		
	- ตระหนักถึงความสำคัญของศีลธรรม และกฎหมาย	- ให้ผู้เรียนอภิปรายถึงปัจจัยที่นำสังคมไปสู่ความ สันติ และความสุ - ผู้สอนยกตัวอย่างประกอบเปรียบเทียบต่างประเทศ - นำข้อคิดเห็นต่าง ๆ ปรับเข้าสู่ - ศีลธรรม นำสังคมไปสู่ความสันติ/สุข - กฎหมาย นำสังคมไปสู่ความปลอดภัย/สงบ	- ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของศีลธรรม และกฎหมาย ที่มีต่อการสร้างสังคมที่ดี	ให้ผู้เรียนจับสลากเขียนบทความตามหัวข้อ “ผลจากปัญหาการละเมิดหลักการต่าง ๆ ทาง การปกครอง
	- รู้และเข้าใจหลักศีลธรรมและการปกครอง	- สอนหลักศีลธรรมที่เกี่ยวกับการปกครองต่าง ๆ - หลักการปกครองทางศาสนา จากทั้ง ๕ ศาสนา - ทศพิศราชธรรม - หลักธรรมาภิบาล - อภิปรายถึงความวุ่นวายในสังคมที่ไร้ศีลธรรม	- ผู้เรียนรู้และเข้าใจหลักศีลธรรม	/หลักศีลธรรมที่ท่านเห็นในสังคมไทย” สั้น ๆ Post to Page + แสดงความคิดเห็นในโพสต์เพื่อน ๆ
		- สอนหลักการปกครอง โดยยกตัวอย่างในอดีตประกอบ - หลักอำนาจอธิปไตย - หลักสิทธิเสรีภาพ - หลักความเสมอภาค - หลักการตรภาพ - หลักเหตุผล/ฉันทามติ	- ผู้เรียนรู้และเข้าใจหลักการปกครอง	

ทบทวน : ยกเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจที่ผู้เรียนได้โพสต์ไว้บน Fanpage ภาควิชา มาให้ผู้เรียนได้รับทราบ

สถานการณ์ : นำเอาข่าวการเมืองในขณะนั้นมาเล่าให้ผู้เรียนได้ฟังและวิเคราะห์สั้น ๆ

อภิปราย : หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือกันในหัวข้อ “ปัจจัยที่นำสังคมไปสู่ความสันติและความสุข?” แล้วให้แต่ละกลุ่มได้ช่วยกันอภิปราย และแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม

สรุปผล : ผู้สอนช่วยนำสรุปถึงสังคมในพื้นที่ผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ ได้นำเสนอออกมา ว่าการอยู่ภายใต้ศีลธรรม และเคารพกฎหมาย คือ สิ่งที่น่าสังคมไปสู่ความสันติ และสุข ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสังคมที่ดี โดยยกตัวอย่างสังคมที่ขาดศีลธรรม เทียบสังคมที่มีศีลธรรม ให้เห็นการเปรียบเทียบความน่าอยู่

การสอน : ผู้สอนนำเอาหลักศีลธรรม และหลักการปกครองต่างๆ มาสอนผู้เรียน

นอกเวลา : ผู้สอนให้การบ้าน เป็นการให้ผู้เรียนเขียนเกี่ยวกับ “ผลจากปัญหาการละเมิดหลักการต่าง ๆ ทางการปกครอง/หลักศีลธรรม ที่ท่านเห็นในสังคมไทย” แล้วโพสต์ลงบน Fanpage ของภาควิชาเพื่อให้เพื่อน ๆ ได้เข้าไปแสดงความคิดเห็น

เตรียมตัว : ผู้สอนเกริ่นถึงคาบต่อไปว่าจะเป็นการเรียนการสอนถึงสิ่งที่น่าสนใจไปสู่สังคมที่เจริญก้าวหน้า ให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้อง (ยังไม่ได้กำหนด เป็นการศึกษาด้วยตนเองนอกเวลา) เพื่อนำเอาข้อมูลมาอภิปรายกัน + เตรียมตัวอ่านข่าวการเมืองมาด้วย

ตัวอย่างข่าวที่นำมาใช้ประกอบการอภิปราย และการเรียนรู้

โดยการนำเสนอผ่านทางปัญหาทางสังคมที่มีผลมาจากการไม่เคารพกฎหมาย หรือไม่เคารพหลักศีลธรรม

คาบที่ ๓ เป็นคาบที่เน้นการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีความรับผิดชอบ และทำหน้าที่พลเมืองให้แก่ผู้เรียน

Chapter B : ความรู้ความเข้าใจ		พลเมือง และหลักการปกครอง		
คาบที่	การเรียนรู้การสอน	เนื้อหา	ผลที่ได้	กิจกรรม
๓.	ทบทวนความรู้คาบก่อน	นำเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจบน Fanpage วิชาพลเมือง มาเล่าให้ผู้เรียนฟัง + ช่าว		
	- ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นพลเมือง - รู้และเข้าใจในการเป็นพลเมือง	- ให้ผู้เรียนอภิปรายถึงปัจจัยที่นำสังคมไปสู่ความเจริญ - ผู้สอนยกตัวอย่างประกอบเปรียบเทียบต่างประเทศ - อธิบายความของคำว่าพลเมือง และหน้าที่ - นำข้อคิดเห็นต่าง ๆ ปรับเข้าสู่หน้าที่พลเมือง นำสังคมไปสู่ความเจริญ - แสดงความเชื่อมโยงระหว่างหน้าที่ กับ ความรับผิดชอบ ในฐานะพลเมือง	- ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของตนในการทำหน้าที่พลเมืองที่มีต่อการสร้างสังคมที่ดี - ผู้เรียนตระหนักว่าหน้าที่พลเมือง นั้นคือคือความรับผิดชอบต่อหน้าที่	ให้ผู้เรียนเขียนบทความไม่เกิน ๘ บรรทัด บน Fanpage หัวข้อ “พลเมืองที่ชาติต้องการ”
	- ตระหนักถึงการรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	- ผู้สอนสอนเรื่อง หน้าที่ต่อตนเอง - สังคม - ผู้สอนยกตัวอย่างประกอบเปรียบเทียบต่างประเทศที่พัฒนาแล้ว - ผู้สอน สิทธิต่าง ๆ ที่ได้มาจากการทำหน้าที่พลเมือง - อภิปรายเรื่อง การทำหน้าที่พลเมือง กับความก้าวหน้าของสังคม	- ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของตนในการทำหน้าที่ - ผู้เรียนรู้และเข้าใจในการเป็นพลเมือง - ผู้เรียนรู้และเข้าใจในสิทธิที่ได้มาจากการทำหน้าที่	
	ฝึกฝนการหาความรู้เพิ่มเติม	- แนะนำหนังสือเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ ที่ควรไปอ่านเพิ่ม	ผู้เรียนรู้ว่าความรู้นอกชั้นเรียนมีอีกมาก	

บททวน : ยกเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจที่ผู้เรียนได้โพสต์ไว้บน Fanpage ภาควิชา มาให้ผู้เรียนได้รับทราบ

สถานการณ์ : นำเอาข่าวการเมืองในขณะนั้นมาเล่าให้ ผู้เรียนได้ฟังและวิเคราะห์สั้น ๆ

อภิปราย : หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือกันในหัวข้อ “ปัจจัยที่นำสังคมไปสู่ความเจริญ?” แล้วให้แต่ละกลุ่มได้ช่วยกันอภิปราย และแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม

สรุปผล : ผู้สอนช่วยนำสรุปถึงที่ผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ ได้นำเสนอออกมา ว่าการที่ประชาชนในสังคมมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมทั้งมีความรู้ความสามารถในการทำหน้าที่พลเมือง คือสิ่งที่นำสังคมไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสังคมที่ดี โดยยกตัวอย่างสังคมที่ประชาชนอ่อนแอไม่ทำหน้าที่พลเมือง เทียบสังคมที่พลเมืองเข้มแข็ง ให้เห็นการเปรียบเทียบความเจริญ

การสอน : ผู้สอนนำเอาความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม รวมทั้งสิทธิและหน้าที่พลเมือง มาสอนผู้เรียน

นอกเวลา : ผู้สอนให้การบ้าน เป็นการให้ผู้เรียนเขียนเกี่ยวกับ “พลเมืองที่ชาติต้องการ” แล้วโพสต์ลงบน Fanpage ของภาควิชาเพื่อให้เพื่อน ๆ ได้เข้าไปแสดงความคิดเห็น

เตรียมตัว : ผู้สอนเกริ่นถึงคาบต่อไปว่าจะเป็นการเรียนการสอนถึงเรื่องระบอบการปกครองรูปแบบต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้อง (ยังไม่ได้กำหนด เป็นการศึกษาด้วยตนเองนอกเวลา) เพื่อนำเอาข้อมูลมาอภิปรายกัน + เตรียมตัวอ่านข่าวการเมืองมาด้วย

ตัวอย่างข่าวที่นำมาใช้ประกอบการอภิปราย และการเรียนรู้

นำเอาประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้ามาเปรียบเทียบถึงระเบียบวินัย และการทำหน้าที่พลเมืองของชนชาติเขา และประชาชนไทย

ญี่ปุ่นขึ้นแท่น เป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้าที่สุดในโลก วัฒนธรรม และรักษาวัฒนธรรม
 สมบัติอันล้ำค่าที่สุดของโลก
 กระบุที่ 1626737

Marida Guest 10 มี.ค. 53 02:14 น. 847 20 15

อาจเป็นเพราะการฝ่าฝืนฝ่าฝืนของญี่ปุ่นประเทศเดียวก็เป็นได้ ที่จุดแนวคิดเรื่องการ
 สร้างสรรค์เองขึ้นใจกลายเป็นดินแดนแห่งเทคโนโลยี ภายใต้แนวคิดของชาวยุโรป ที่ว่า
 วัฒนธรรม และ ทุนนิยม หากแต่ชาวญี่ปุ่นไม่ได้ทำเพียงแค่นั้น

ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจและวิทยาศาสตร์

- 1 ตัวเลข GDP ของญี่ปุ่นแซงหน้าสหรัฐอเมริกา นับแต่ปี 2006 เป็นต้นมา
- 2 มูลค่าการส่งออกสินค้าของญี่ปุ่นมากกว่าการนำเข้าถึง 70% ถือเป็นยอดที่สูงที่สุดในโลก
- 3 ยอดการจดสิทธิบัตรของญี่ปุ่นสูงที่สุดในโลก เทียบเป็น % คือ 40% ของงานวิทยาศาสตร์ทั้งหมดที่มีอยู่ในโลกขณะนี้ เป็นลิขสิทธิ์ของชาวญี่ปุ่น

คาบที่ ๔ เป็นคาบที่เข้าสู่การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของประชาธิปไตยผ่านการเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียกับระบอบการปกครองในรูปแบบอื่นๆ

Chapter C : เครื่องมือ		ระบอบการปกครอง และวิวัฒนาการการเมือง		
คาบที่	การเรียนรู้การสอน	เนื้อหา	ผลที่ได้	กิจกรรม
๔.	ทบทวนความรู้คาบก่อน - รู้และเข้าใจระบอบการปกครองในรูปแบบต่าง ๆ (สากล) - ตระหนักถึงความสำคัญในการเป็นประชาธิปไตย	นำเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจบน Fanpage วิชาพลเมือง มาเล่าให้ผู้เรียนฟัง + ชำ - ลำดับการพัฒนาการสู่การปกครองระบอบต่าง ๆ สมบูรณาญาสิทธิราช คอมมิวนิสต์ สังคมนิยม ประชาธิปไตย เอียงซ้าย เอียงขวา - เล่าเรื่องการหาหรือของกรีซ (ประชาธิปไตยทางตรง) และจุดเริ่มต้นประชาธิปไตย ของอังกฤษ (ประชาธิปไตยทางอ้อม/ตัวแทน) → ระบบรัฐสภาและประธานาธิบดี อภิปรายเรื่อง ระบอบการปกครองแบบใดที่ชอบ เพราะเหตุใด? - นำการอภิปรายเข้าสู่ ความสุขสบายใจ จากอิสระเสรี ของประชาธิปไตย และการพัฒนาตามหลัก ปกครองต่าง ๆ - แนะนำหนังสือการปกครอง/การเมืองที่ควรไปอ่านเพิ่ม	- ผู้เรียน รู้และเข้าใจระบอบการปกครองสากล แบบต่างๆ - ผู้เรียนสามารถเข้าใจถึงข้อดีในการเป็นสังคมประชาธิปไตย	ให้ผู้เรียนเขียนบทความไม่เกิน ๘ บรรทัดบน Fanpage หัวข้อ “ระบอบการปกครองที่อยากได้ และเหตุผล”

ทบทวน : ยกเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจที่ผู้เรียนได้โพสต์ไว้บน Fanpage ภาควิชา มาให้ผู้เรียนได้รับทราบ

สถานการณ์ : นำเอาข่าวการเมืองในขณะนั้นมาเล่าให้ ผู้เรียนได้ฟังและวิเคราะห์ห้สั้น ๆ

การสอน : ผู้สอนนำเอาวิวัฒนาการระบอบการปกครองในรูปแบบต่าง ๆ มาสอนผู้เรียน

อภิปราย : หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือกันในหัวข้อ “ข้อดีข้อเสียของแต่ละระบอบการปกครอง” แล้วให้แต่ละกลุ่มได้ช่วยกันอภิปราย และแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม

สรุปผล : ผู้สอนช่วยนำสรุปถึงระบอบประชาธิปไตยคือเครื่องมือที่ดีที่สุดเท่าที่เรามีอยู่ในปัจจุบัน เพราะมอบสิทธิเสรีภาพ และโอกาสในการมีชีวิตที่มีคุณภาพให้กับประชาชน

นอกเวลา : ผู้สอนให้การบ้าน เป็นการให้ผู้เรียนเขียนเกี่ยวกับ “ระบอบการปกครองที่อยากได้และเหตุผล” แล้วโพสต์ลงบน Fanpage ของภาควิชา เพื่อให้เพื่อน ๆ ได้เข้าไปแสดงความคิดเห็น

เตรียมตัว : ผู้สอนเกริ่นถึงคาบต่อไปว่าจะเป็นการเรียนการสอนถึงเรื่องวิวัฒนาการการเมืองไทย (ยังไม่ได้กำหนด เป็นการศึกษาด้วยตนเองนอกเวลา) เพื่อนำเอาข้อมูลมาอภิปรายกัน + เตรียมตัวอ่านข่าวการเมืองมาด้วย

ตัวอย่างข่าวที่นำมาใช้ประกอบการอภิปราย และการเรียนรู้

ใช้สื่อนอกกรอบอย่างภาพยนตร์ ๓๐๐ ในการอธิบายความแตกต่างระหว่าง ระบบเผด็จการ และ ประชาธิปไตย ในบริบทของกรีซ รวมถึงการเปรียบเทียบความเจริญก้าวหน้าของสังคมของเกาหลีเหนือ และใต้ ที่เป็นตัวแทนระบบเผด็จการรัฐสภา กับประชาธิปไตย

คาบที่ ๕ เป็นคาบที่เข้าสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิวัฒนาการทางการเมืองของไทยในยุคประวัติศาสตร์ ว่าเป็นอย่างไรมาก่อน เพื่อให้เกิดตระหนักถึงความสำคัญของอำนาจอธิปไตย หลักราชอาณาจักรและสถาบันกษัตริย์

Chapter C : เครื่องมือ		ระบอบการปกครอง และวิวัฒนาการการเมือง		
คาบที่	การเรียนรู้การสอน	เนื้อหา	ผลที่ได้	กิจกรรม
๕.	ทบทวนความรู้คาบก่อน - เข้าใจที่มาของระบอบการปกครองของไทย	นำเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจบน Fanpage วิชาพลเมือง มาเล่าให้ผู้เรียนฟัง + ข่าวดังต่อไปนี้ - ลำดับวิวัฒนาการตั้งแต่สมัยสุโขทัย พ่อปกครองลูก มาจนถึงทวารวดี ในสมัยอยุธยา - การเข้ามาของแนวคิดตะวันตก ในสมัยรัตนโกสินทร์ และความสำคัญของกษัตริย์ในการรับมรดกที่ล้ำค่าอันนิคม - หลักราชอาณาจักร - แนะนำหนังสือการปกครอง / การเมืองที่ควรไปอ่านเพิ่ม	- ผู้เรียน รู้และเข้าใจที่มาของระบอบการปกครองของไทยในปัจจุบัน	บทความหัวข้อ “คุณูปการของกษัตริย์ต่อการเมืองไทย”

ทบทวน : ยกเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจที่ผู้เรียนได้โพสต์ไว้บน Fanpage ภาควิชา มาให้ผู้เรียนได้รับทราบ

สถานการณ์ : นำเอาข่าวการเมืองในขณะนั้นมาเล่าให้ ผู้เรียนได้ฟังและวิเคราะห์หาคำตอบ

การสอน : ผู้สอนนำเอาวิวัฒนาการการปกครองไทยในสมัยสุโขทัย และอยุธยา จนรัตนโกสินทร์ตอนต้น มาสอนผู้เรียน

อภิปราย : หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือกันในเรื่องหัวข้อ “ความสำคัญของการปกครองระบอบการปกครองในสมัยสุโขทัย และอยุธยา” แล้วให้แต่ละกลุ่มได้ช่วยกันอภิปราย และแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม

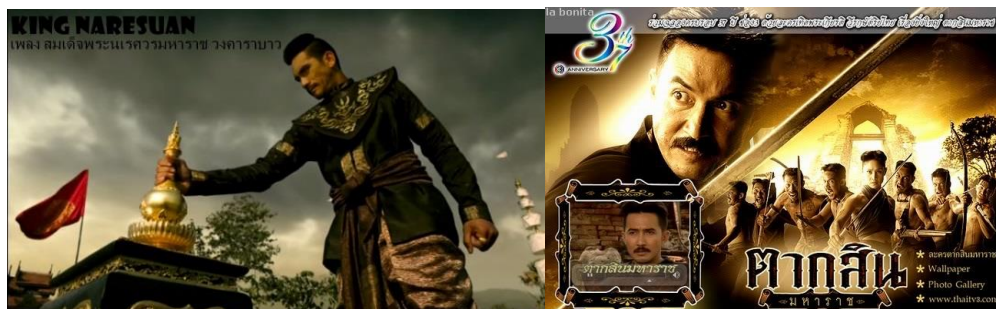
สรุปผล : ผู้สอนช่วยนำสรุปถึงที่ผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ ได้นำเสนอออกมา ว่าประเทศไทยจะไม่สามารถรอดพ้นสงคราม หรือการกลืนกินจากอาณาจักรอื่น ๆ รวมทั้งลัทธิล่าอาณานิคมหากปราศจากสถาบันกษัตริย์ โดยเอกราชถือเป็นสิ่งสำคัญของพลเมืองไทย

นอกเวลา : ผู้สอนให้การบ้าน เป็นการให้ผู้เรียนเขียนเกี่ยวกับ “คุณูปการของกษัตริย์ต่อการเมืองไทย” แล้วโพสต์ลงบน Fanpage ของภาควิชา เพื่อให้เพื่อน ๆ ได้เข้าไปแสดงความคิดเห็น

เตรียมตัว : ผู้สอนเกริ่นถึงคาบต่อไปว่าจะเป็นการเรียนการสอนถึงเรื่องการเมืองไทยยุคใหม่หลัง พ.ศ. ๒๔๗๕ ให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้อง (ยังไม่ได้กำหนด เป็นการศึกษาด้วยตนเองนอกเวลา) เพื่อนำเอาข้อมูลมาอภิปรายกัน + เตรียมตัวอ่านข่าวการเมืองมาด้วย

ตัวอย่างข่าว หรือสื่อที่นำมาใช้ประกอบการอภิปราย และการเรียนรู้

ภาพยนตร์ เรื่อง พระนเรศวร ตอนหลังน้ำพระพิพัฒน์สัทยา และละครเรื่อง ตาสินมหาราช แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นต่อการมีศุนย์รวมจิตใจ ในเวลาที่ประเทศเกิดวิกฤติ โดยยกตัวอย่างช่วงเวลาวิกฤติ เป็นการที่ประเทศสูญเสียเอกราช โดยผู้สอนจะต้องระมัดระวังที่จะนำพาไปเรื่องชาตินิยมที่ส่งผลต่อการเกลียดชังประเทศเพื่อนบ้านอย่างพม่า

คาบที่ ๖ เป็นคาบที่เข้าสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิวัฒนาการทางการเมืองของไทยสมัยใหม่ว่าเป็นมาอย่างไร เพื่อให้ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการแชร์อำนาจระหว่างรัฐสภา และสถาบันกษัตริย์ และเข้าใจถึงขั้นตอนการบริหารราชการแผ่นดิน

Chapter C : เครื่องมือ		ระบอบการปกครอง และวิวัฒนาการการเมือง		
คาบที่	การเรียนการสอน	เนื้อหา	ผลที่ได้	กิจกรรม
๖.	ทบทวนความรู้คาบก่อน	นำเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจบน Fanpage วิชาพลเมือง มาเล่าให้ผู้เรียนฟัง + ขำ		
	- เข้าใจระบอบการปกครองบริหารราชการแผ่นดินไทย	- ประชาธิปไตยมีกษัตริย์เป็นประมุข ของไทย - การเข้ามาของคณะราษฎร - การถ่วงดุลอำนาจของกษัตริย์ในเชิงคุณธรรม กับรัฐสภา - ระบบการบริหารราชการแผ่นดินไทย - ส่วนกลาง - ส่วนท้องถิ่น	- ผู้เรียน รู้และเข้าใจระบอบการปกครองของไทยในปัจจุบัน	ทัศนศึกษา รัฐสภา + เยี่ยมชม รัฐสภาจำลอง บทความ หัวข้อ “รัฐบาลไทยในฝันของข้าพเจ้า”
		- แนะนำหนังสือการปกครอง / การเมืองที่ควรไปอ่านเพิ่ม		

ทบทวน : ยกเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจที่ผู้เรียนได้โพสต์ไว้บน Fanpage ภาควิชา มาให้ผู้เรียนได้รับทราบ

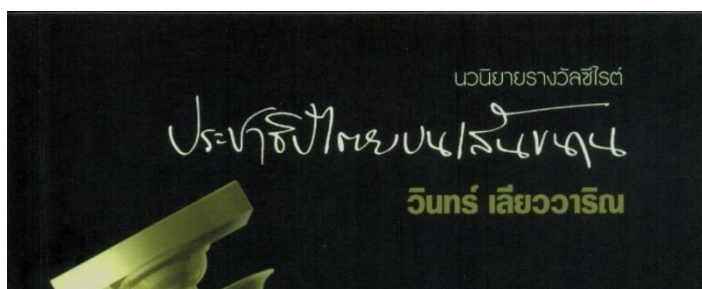
สถานการณ์ : นำเอาข่าวการเมืองในขณะนั้นมาเล่าให้ผู้เรียนได้ฟังและวิเคราะห์สั้น ๆ

การสอน : อธิบายขั้นตอนการบริหารประเทศ ผ่านทางทัศนศึกษารัฐสภา

นอกเวลา : ผู้สอนให้การบ้าน เป็นการให้ผู้เรียนเขียนเกี่ยวกับ “รัฐบาลไทยในฝันของข้าพเจ้า” แล้วโพสต์ลงบน Fanpage ของภาควิชา เพื่อให้เพื่อน ๆ ได้เข้าไปแสดงความคิดเห็น

เตรียมตัว : ผู้สอนเกริ่นถึงคาบต่อไปว่าจะเป็นการเรียนการสอนถึงเรื่องการเมืองไทยยุคใหม่ให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้อง (ยังไม่ได้กำหนด เป็นการศึกษด้วยตนเองนอกเวลา) เพื่อนำเอาข้อมูลมาอภิปรายกัน + เตรียมตัวอ่านข่าวการเมืองมาด้วย

ตัวอย่างข่าว หรือสื่อที่นำมาใช้ประกอบการอภิปราย และการเรียนรู้

หนังสือ ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน ของวินทร์ เรียนวาริน ซึ่งเป็นนวนิยายอิงเหตุการณ์จริง ซึ่งมีการลำดับเวลาในช่วงเปลี่ยนแปลงทางการเมืองสมัยใหม่ของไทยจนถึงปัจจุบัน ได้รับรางวัลซีไรต์ โดยมีเนื้อหาที่สนุกและอ่านง่าย เหมาะแก่ผู้เริ่มต้นศึกษาการพัฒนาทางการเมือง โดยมีข้อมูลที่สนุกสนาน อ่านจบได้ในเวลาอันสั้น

คาบที่ ๗ เป็นคาบที่เข้าสู่การตระหนักถึงการใช้สิทธิ และทำหน้าที่พลเมือง โดยยกเอาเรื่องคอร์รัปชันมาเป็นประเด็นเรียนรู้

Chapter D : ทักษะ		การทำหน้าที่พลเมือง		
คาบที่	การเรียนการสอน	เนื้อหา	ผลที่ได้	กิจกรรม
๗.	ทบทวนความรู้คาบก่อน	นำเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจบน Fanpage วิชาพลเมือง มาเล่าให้ผู้เรียนฟัง + ข่าว		
	ตระหนักถึงสิทธิที่มี	<ul style="list-style-type: none"> - อภิปรายปัญหาคอร์รัปชันเป็น ตัวถ่วงความเจริญ - สอนถึงสิทธิต่างๆ - สิทธิพื้นฐาน - สิทธิทางการเมือง - การเลือกตั้ง/การลงประชามติ - การปฏิเสธ/ประท้วง - การตรวจสอบรัฐบาล/รัฐ 	รู้และเข้าใจใน สิทธิทางการเมือง ตระหนักถึงหน้าที่ใน กาสตรตรวจสอบรัฐ	บทความ หัวข้อ “ถ้าประเทศไทย ปลอด คอร์รัปชัน”

ทบทวน : นำความคิดเห็นที่น่าสนใจที่ผู้เรียนได้โพสต์ไว้บน Fanpage ภาควิชา มาให้ผู้เรียนได้รับทราบ

สถานการณ์ : นำข่าวการเมืองในขณะนั้นมาเล่าให้ ผู้เรียนได้ฟังและวิเคราะห์สั้น ๆ

อภิปราย : หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือกัน หัวข้อ “ปัญหาคอร์รัปชันที่เคยพบ และผลต่อความเจริญของประเทศ” แล้วให้แต่ละกลุ่มได้ช่วยกันอภิปราย และแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม

สรุปผล : ผู้สอนช่วยนำสรุปถึงที่ผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ ได้นำเสนอออกมา ว่าคอร์รัปชันเป็นเพียงปัญหาอย่างหนึ่งที่กัดเซาะประเทศ ซึ่งแก้ไขได้โดยการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ในการทำหน้าที่พลเมือง ตรวจสอบรัฐ และเข้าใจถึงวิธีการประท้วงภายใต้กรอบกฎหมาย

การสอน : ผู้สอนนำเอาเรื่องสิทธิ และหน้าที่ต่าง ๆ ของพลเมือง มาสอนผู้เรียน

นอกเวลา : ผู้สอนให้การบ้าน เป็นการให้ผู้เรียนเขียนเกี่ยวกับ “ถ้าประเทศไทยปลอดคอร์รัปชัน” แล้วโพสต์ลงบน Fanpage ของภาควิชา เพื่อให้เพื่อน ๆ ได้เข้าไปแสดงความคิดเห็น

เตรียมตัว : ผู้สอนเกริ่นถึงคาบต่อไปว่าจะเป็นการเรียนการสอนถึงเรื่องการทำหน้าที่พลเมืองตามสิทธิ (ยังไม่ได้กำหนด เป็นการศึกษาด้วยตนเองนอกเวลา) เพื่อนำเอาข้อมูลมาอภิปรายกัน + เตรียมตัวอ่านข่าวการเมืองมาด้วย

ตัวอย่างข่าว หรือสื่อที่นำมาใช้ประกอบการอภิปราย และการเรียนรู้

10 อันดับ ประเทศที่มีการทุจริตมากที่สุดในโลก

คอร์รัปชันคืออะไร แล้วเกิดขึ้นได้อย่างไร? การคอร์รัปชันเกิดขึ้นเพราะธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการได้อะไรมาง่ายๆ เพื่อที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่ เป็นผลประโยชน์ของตนเอง

คอร์รัปชันเกิดขึ้นมาเพราะความเห็นแก่ตัว ตัวอย่างเช่น เมื่อประเทศกอบโกยประเทศขอใช้ หรือประเทศคือควาย ขี้เกียจจึงคิดประเทศกอบโกยใจที่จะได้มอานามจากประเทศทั้งสองนี้ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของการทุกใจมดี เรือไรได้มาซึ่งการครอบครองบอานาม นี่เป็นตัวอย่างง่ายของการคอร์รัปชันอย่างหนึ่งที่ต้องทำไปประเทศเหล่านี้ถูกรุกราน ด้วยความเห็นประโยชน์เพียงฝ่ายเดียวของประเทศกอบโกย

รวมหัวกันทุจริต
แบบนี้ต้องรวบหาง

คุณเป็นอีกหนึ่งพลัง..ช่วยกันบึกทนมุจฺคฺสบบบ

ข่าว ๑๐ อันดับ ประเทศที่มีการทุจริตมาสุด : ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบลักษณะ สถานะสังคมด้านต่าง ๆ ของประเทศเหล่านั้น ทั้งในแง่ความสงบ ความสันติ และความเจริญ กับประเทศไทย และประเทศที่เจริญแล้ว

ให้ผู้เรียนวิจารณ์ประสิทธิภาพโครงการรณรงค์ต่อต้านทุจริตที่ผ่านมาของไทย พร้อมเสนอข้อเสนอแนะ

คาบที่ ๘ เป็นคาบที่เข้าสู่การฝึกฝนถึงการใช้สิทธิ และการทำหน้าที่พลเมือง โดยให้ทดลองสืบค้นข้อมูลทางภาครัฐด้วยตนเอง

Chapter D : ทักษะ		การทำหน้าที่พลเมือง		
คาบที่	การเรียนการสอน	เนื้อหา	ผลที่ได้	กิจกรรม
๘.	ทบทวนความรู้คาบก่อน ฝึกฝนการใช้สิทธิ	<p>นำเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจบน Fanpage วิชาพลเมือง มาเล่าให้ผู้เรียนฟัง + ชำว</p> <ul style="list-style-type: none"> - อภิปรายเรื่องการทำหน้าที่ตามสิทธิทางการเมือง จากหัวข้อชำว - เรียนรู้การดำเนินการทางกฎหมายเมื่อพบสิ่งผิดปกติจากการทำหน้าที่ของรัฐ + กระบวนการยุติธรรม - ศาลปกครอง/ปปง./ปปช./สตง. - ทดลองหาข้อมูลการประมวลต่าง ๆ ของทางภาครัฐ 	มีทักษะ และความเข้าใจพื้นฐาน และขั้นตอนในการตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐ	บทความหัวข้อ “พระราชายืนเบ็ด นักการเมืองยื่นปลา”

ทบทวน : ยกเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจที่ผู้เรียนได้โพสต์ไว้บน Fanpage ภาควิชา มาให้ผู้เรียนได้รับทราบ

สถานการณ์ : นำชำวการเมืองในขณะนั้นมาเล่าให้ ผู้เรียนได้ฟังและวิเคราะห์สั้น ๆ

อภิปราย : หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือกันในเรื่องหัวข้อ “การทำหน้าที่ตามสิทธิทางการเมือง” (อิงตามชำวในขณะนั้น) แล้วให้แต่ละกลุ่มได้ช่วยกันอภิปราย และแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม

สรุปผล : ผู้สอนช่วยนำสรุปถึงที่ผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ ได้นำเสนอออกมา ว่าการติดตามตรวจสอบนั้นเป็นเรื่องสำคัญที่จะควบคุมดูแลตัวแทนการหน้าที่บริหารประเทศและราชการ ซึ่งในประเทศไทยยังมีปัญหาเรื่องความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลรัฐที่ต้องแก้ไข

การสอน : ผู้สอนนำเอาเรื่องการเรียกร้องสิทธิของพลเมือง ผ่านกระบวนการภาครัฐ เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) และศาลปกครองมาสอนผู้เรียน

นอกเวลา : ผู้สอนให้การบ้าน เป็นการให้ผู้เรียนเขียนเกี่ยวกับ “พระราชายืนเบ็ด นักการเมืองยื่นปลา” แล้วโพสต์ลงบน Fanpage ของภาควิชา เพื่อให้เพื่อน ๆ ได้เข้าไปแสดงความคิดเห็น

เตรียมตัว : ผู้สอนเกริ่นถึงคาบต่อไปว่าจะเป็นการเรียนการสอนถึงเรื่องกับดับประชาธิปไตยสากล (ยังไม่ได้กำหนด เป็นการศึกษาด้วยตนเองนอกเวลา) เพื่อนำเอาข้อมูลมาอภิปรายกัน + เตรียมตัวอ่านชำวการเมืองมาด้วย

ตัวอย่างข่าว หรือสื่อที่นำมาใช้ประกอบการอภิปราย และการเรียนรู้

ข่าวการใช้ความรุนแรงในการประท้วงการรับตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาว่าในทหรณะของ ผู้เรียนแล้ว เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างไร ผลของความสงบของสังคมเป็นอย่างไร และขัดต่อข้อกฎหมาย ขัด ต่อสิทธิเสรีภาพหรือไม่

คาบที่ ๙ เป็นคาบที่เข้าสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาที่ก่ดเซาะการดำเนินประชาธิปไตยในโลกสากล ไม่ว่าจะเป็น การใช้หลักเสรีการค้าอย่างสุดโต่งจนเกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม การเป็นเผด็จการรัฐสภาของ อิตาลี รวมถึงชาติพันธมิตรนิยม และการใช้ศาสนาครอบงำการเมือง

Chapter E : อุปสรรค		กั้บดักประชาธิปไตย		
คาบ ที่	การเรียนการสอน	เนื้อหา	ผลที่ได้	กิจกรรม
๙	ทบทวนความรู้คาบก่อน เข้าใจกั้บดัก ประชาธิปไตยสากล	นำเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจบน Fanpage วิชาพลเมือง มาเล่าให้ผู้เรียนฟัง + ข่าว - การขาดการกระจายความเจริญ : คนชายขอบ รายได้ โอกาสทาง สังคม - ทุณนิยมสุดโต่ง : ขาดความ ยุติธรรมในการค้า - เผด็จการรัฐสภา : ยึดเพียงหลัก เสียงส่วนใหญ่หลักเดียว - ชาติพันธมิตรนิยม - ศาสนาครอบงำการเมือง	ผู้เรียนเข้าใจบริบทของ ปัญหาประชาธิปไตย สากล	บทความ “กั้บดัก ประชาธิปไตย ของประเทศ ในพัฒนาแล้ว ของโลก”

ทบทวน : ยกเอาความคิดเห็นน่าสนใจที่ผู้เรียนได้โพสต์ไว้บน Fanpage ภาควิชามาให้ผู้เรียนได้รับทราบ

สถานการณ์ : นำเอาข่าวการเมืองในขณะนั้นมาเล่าให้ ผู้เรียนได้ฟังและวิเคราะห์สั้น ๆ

อภิปราย : หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือกันในหัวข้อ “ปัญหาของสังคม
ประชาธิปไตยโลก” แล้วให้แต่ละกลุ่มได้ช่วยกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม

สรุปผล : ผู้สอนช่วยนำสรุปถึงสิ่งที่ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ได้นำเสนอออกมาว่าเป็นปัญหาของประชาธิปไตยโลก จึงเกิดความวุ่นวายตามมา ไม่ว่าจะเป็น ISIS การประท้วงของคนจน การแยกตัวออกจาก EU ของอังกฤษ ทำให้ประชาธิปไตยสมัยใหม่สั่นคลอน

นอกเวลา : ผู้สอนให้การบ้าน เป็นการให้ผู้เรียนเขียนเกี่ยวกับ “กับดักประชาธิปไตยของประเทศในพัฒนาแล้วของโลก” แล้วโพสต์ลงบน Fanpage ของภาควิชา เพื่อให้เพื่อน ๆ ได้เข้าไปแสดงความคิดเห็น

เตรียมตัว : ผู้สอนเกริ่นถึงคาบต่อไปว่าจะเป็นการเรียนการสอนถึงเรื่องกับดักประชาธิปไตยสากล (ยังไม่ได้กำหนด เป็นการศึกษาด้วยตนเองนอกเวลา) เพื่อนำข้อมูลมาอภิปรายกัน + เตรียมตัวอ่านข่าวการเมืองมาด้วย

ตัวอย่างข่าว หรือสื่อที่นำมาใช้ประกอบการอภิปราย และการเรียนรู้

ข่าวการมีทรัพย์สินของคน จำนวน ๔ คน เทียบเท่าที่เหลือทั้งประเทศ ให้ผู้เรียนได้อภิปรายว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ยอมรับได้หรือไม่ เพื่อสะท้อนไปยังเรื่องปัญหาการกระจายรายได้ กระจายความเจริญ กระจายโอกาสในสังคม รวมทั้งปัญหาทุนนิยมสุดโต่ง

ภาพยนตร์ Dictator ที่เสียดสีความเป็นเผด็จการ ทำให้ผู้ดูสามารถเข้าใจปัญหาเผด็จการได้ด้วย ความตกลง

คาบที่ ๑๐ เป็นคาบที่เข้าสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาที่กีดขวางการดำเนินประชาธิปไตยในประเทศไทย ซึ่งให้เห็นถึงปัญหาที่ทำให้ประชาธิปไตยไทย ไม่คืบหน้าเท่าที่หวัง

Chapter E : อุปสรรค		กับดักประชาธิปไตย		
คาบที่	การเรียนการสอน	เนื้อหา	ผลที่ได้	กิจกรรม
๑๐	ทบทวนความรู้คาบก่อน เข้าใจกับดัก ประชาธิปไตยไทย	<p>นำเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจบน Fanpage วิชาพลเมือง มาเล่าให้ผู้เรียนฟัง + ข่าว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาธิปไตยถูกบิดเบือน : ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องทางประชาธิปไตย ไม่สามารถควบคุมได้ - ประชานิยม : ซื่อเสียม เลือกปฏิบัติ - คอร์รัปชัน : - ความล่าช้าของกระบวนการ ยุติธรรม - ปฏิวัติ รัฐประหาร ซ้ำซาก 	ผู้เรียนเข้าใจถึงปัญหาของประชาธิปไตยในประเทศไทย	<p>บทความ “ความสำคัญ ของหน้าที่ พลเมืองใน การขับเคลื่อน ประชาธิปไตย ไทย”</p>

บททวน : ยกเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจที่ผู้เรียนได้โพสต์ไว้บน Fanpage ภาควิชา มาให้ผู้เรียนได้รับทราบ

สถานการณ์ : นำข่าวการเมืองในขณะนั้นมาเล่าให้ ผู้เรียนได้ฟังและวิเคราะห์สั้น ๆ

อภิปราย : หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่มให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือกันในหัวข้อ “ปัญหาของสังคมประชาธิปไตยไทย” แล้วให้แต่ละกลุ่มได้ช่วยกันอภิปราย และแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม

สรุปผล : ผู้สอนช่วยนำสรุปถึงสิ่งที่ผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ ได้นำเสนอออกมา ว่าเป็นปัญหาของประชาธิปไตยไทยนั้นมีผลมาจากการที่ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักประชาธิปไตยจึงถูกบิดเบือนและสร้างกลุ่มสนับสนุนที่เข้าใจประชาธิปไตยแบบผิด ๆ รวมถึงการที่ไม่เอาใจใส่ทำหน้าที่พลเมือง รัฐบาลจึงคอร์รัปชันได้ และนำไปสู่วงจรการรัฐประหารเขียนรัฐธรรมนูญใหม่อย่างไม่รู้จบ

นอกเวลา : ผู้สอนให้การบ้าน เป็นการให้ผู้เรียนเขียนเกี่ยวกับ “ความสำคัญของหน้าที่พลเมืองในการขับเคลื่อนประชาธิปไตยไทย” แล้วโพสต์ลงบน Fanpage ของภาควิชา เพื่อให้เพื่อน ๆ ได้เข้าไปแสดงความคิดเห็น

เตรียมตัว : ผู้สอนเกริ่นถึงคาบต่อไปว่าจะเป็นการเรียนการสอนถึงเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี (ยังไม่ได้กำหนด เป็นการศึกษาด้วยตนเองนอกเวลา) เพื่อนำเอาข้อมูลมาอภิปรายกัน + เตรียมตัวอ่านข่าวการเมืองมาด้วย

ตัวอย่างข่าว หรือสื่อที่นำมาใช้ประกอบการอภิปราย และการเรียนรู้

เผยเรื่องราว ชายพิการที่ถูกใจ 6 คนมา กับอนาคตของลูกทั้ง 2 ในวันทีไรพ้อ

142,260 อ่าน

Share 0 Retweet

นำข่าว วัลย์รุ่น ๖ คนรุ่นแหง ชายพิการขายขนมปัง แต่กระบวนกรยุติธรรมล่าช้า แลผู้ต้องหา มีอิทธิพล ให้ผู้เรียนได้เห็นถึงปัญหาความเท่าเทียม และปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย ว่าส่งผลเสียต่อสังคม

ข่าวความเสียหายจากนโยบายจำนำข้าว ให้ผู้เรียนได้ถกเถียงถึงผลดีผลเสีย จนนำมาถึง บทสรุปถึงความอันตรายต่อการดำเนินประชานิยมไร้ขอบเขตที่หวังเพียงคะแนนเสียง ส่งผลต่อการทำลายความเจริญของประเทศโดยรวม

คาบที่ ๑๑ เป็นคาบที่เข้าสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจถึงความเกี่ยวเนื่องของวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อการเมืองในปัจจุบัน และได้สามารถวิเคราะห์จนตระหนักถึงต้นตอปัญหาที่ควรแก้ไข

Chapter F : ฝึกฝน		วัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี		
คาบที่	การเรียนการสอน	เนื้อหา	ผลที่ได้	กิจกรรม
๑๑	ทบทวนความรู้คาบก่อน ฝึกฝนการขบคิดปัญหา การเมืองไทย	นำเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจบน Fanpage วิชาพลเมือง มาเล่าให้ผู้เรียนฟัง + ช่าว อภิปรายเรื่อง วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ไทย ที่เป็นอุปสรรคต่อ การพัฒนาชาติ (และประชาธิปไตย) และวัฒนธรรมที่ควรเป็น	ผู้เรียนได้ตระหนักถึง วัฒนธรรม และวิถีชีวิต แบบเดิมๆ ที่ควรเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย	บทความ “วัฒนธรรมการเมืองในฝันของข้าพเจ้า”

ทบทวน : ยกเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจที่ผู้เรียนได้โพสต์ไว้บน Fanpage ภาควิชา มาให้ผู้เรียนได้รับทราบ

สถานการณ์ : นำเอาข่าวการเมืองในขณะนั้นมาเล่าให้ ผู้เรียนได้ฟังและวิเคราะห์ห้สั้น ๆ

อภิปราย : หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือกันในหัวข้อ “วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ไทย ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชาติ (และประชาธิปไตย) และวัฒนธรรมที่ควรเป็น” แล้วให้แต่ละกลุ่มได้ช่วยกัน อภิปราย และแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม

สรุปผล : ผู้สอนช่วยนำสรุปถึงสิ่งที่ผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ ได้นำเสนอออกมา ว่าวัฒนธรรมใดของไทยที่เป็นปัญหาต่อการคืบหน้าของประชาธิปไตยไม่ว่าจะเป็น ระบบอุปถัมภ์ การละเลย การไม่เคารพกฎหมาย

นอกเวลา : ผู้สอนให้การบ้าน เป็นการให้ผู้เรียนเขียนเกี่ยวกับ “วัฒนธรรมการเมืองในฝันของข้าพเจ้า” แล้วโพสต์ลงบน Fanpage ของภาควิชา เพื่อให้เพื่อนๆ ได้เข้าไปแสดงความคิดเห็น

เตรียมตัว : ผู้สอนเกริ่นถึงคาบต่อไปว่าจะเป็นการเรียนการสอนถึงเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี (ยังไม่ได้กำหนด เป็นการศึกษาด้วยตนเองนอกเวลา) เพื่อนำเอาข้อมูลมาอภิปรายกัน + เตรียมตัวอ่านข่าวการเมืองมาด้วย

ตัวอย่างข่าว หรือสื่อที่นำมาใช้ประกอบการอภิปราย และการเรียนรู้

ลักษณะอุปนิสัยของคนไทย
ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

โดย...รองศาสตราจารย์ วีระ วิสุมิตถาสรรู

ยึดถือ “ระบบอุปถัมภ์”

ในโลกแห่งความเป็นจริง...ไม่มีสังคมใดอยู่โดยไม่พึ่งพาอาศัยกัน แต่...ลักษณะอุปนิสัยของคนไทยที่ยึดถือระบบอุปถัมภ์ประการนี้ เป็นไปในลักษณะที่...“มากเกินไปกว่าความเป็นจริง” จึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศทั้งในแง่ของ “ผู้ใหญ่และผู้น้อย”

กล่าวคือ...ในแง่ของผู้ใหญ่ จะทำให้ “**ลืมหูลืมตา**” รวมอำนาจ และ “**ใช้อำนาจในทางมิชอบ**” ได้ง่าย... เกิดระบบ “**เส้นสาย**” หรือ “**การวิ่งเต้น**” เกิดการแข่งขันอย่าง “**ไม่เป็นธรรม**”

Credit: www.pattanakit.net

บทความลักษณะอุปนิสัยของคนไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ให้ผู้เรียนได้อภิปราย ถกเถียง แสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วย หรือไม่ ในประเด็นใด และมีประเด็นเสนอเพิ่มเติม รวมทั้งแนวทางการแก้ไข

คาบที่ ๑๒ เป็นคาบที่ใช้กระตุ้นเตือนให้ผู้เรียนได้นำเอาความรู้ความเข้าใจที่ได้เรียนมา เพื่อนำไปใช้ในการแสดงทางออกในการแก้ไขปัญหาการเมืองไทย

Chapter F : ฝึกฝน		วัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี		
คาบที่	การเรียนการสอน	เนื้อหา	ผลที่ได้	กิจกรรม
๑๒	ทบทวนความรู้คาบก่อน ฝึกฝนการแก้ไขปัญหา และการมีส่วนร่วม	นำเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจบน Fanpage วิชาพลเมือง มาเล่าให้ผู้เรียนฟัง + ข่าว อภิปรายเรื่อง จะทำอย่างไรในการ เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมือง เมืองไทย	ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการ นำเสนอทางออกให้กับ การเมืองไทย ผู้เรียนได้เริ่มมีส่วน ร่วมกับการเมือง	สั่งงาน Final Project

ทบทวน : ยกเอาความคิดเห็นที่น่าสนใจที่ผู้เรียนได้โพสต์ไว้บน Fanpage ภาควิชา มาให้ผู้เรียนได้รับทราบ

สถานการณ์ : นำเอาข่าวการเมืองในขณะนั้นมาเล่าให้ ผู้เรียนได้ฟังและวิเคราะห์สั้น ๆ

อภิปราย : หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือกันในหัวข้อ “จะทำอย่างไรในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองไทย” แล้วให้แต่ละกลุ่มได้ช่วยกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม

สรุปผล : ผู้สอนช่วยนำสรุปถึงสิ่งที่ผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ ได้นำเสนอออกมา

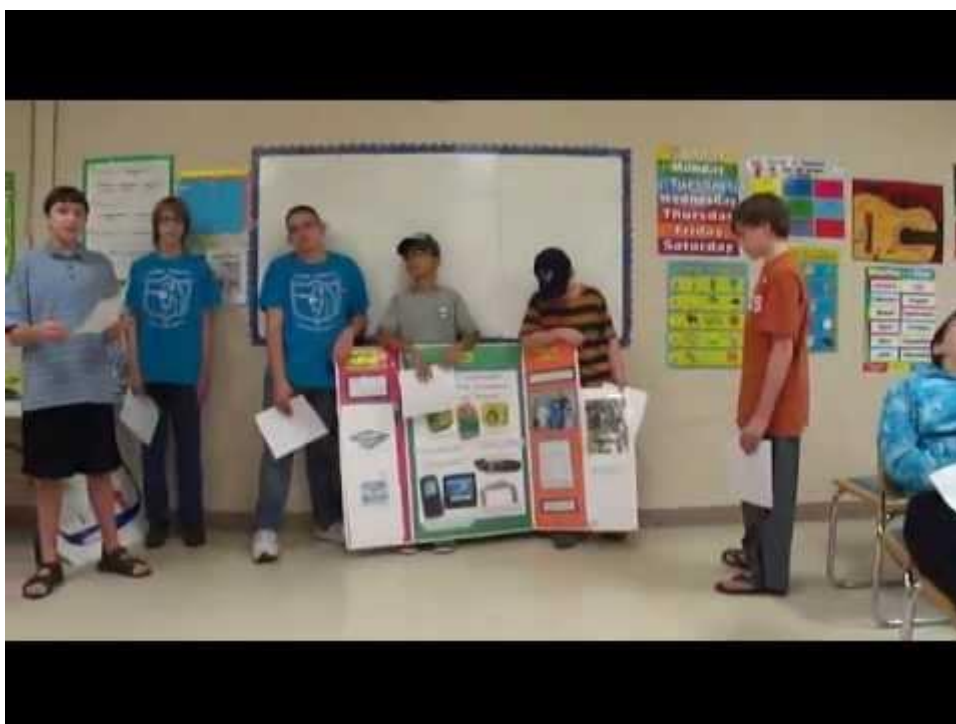
ตัวอย่างข่าว หรือสื่อที่นำมาใช้ประกอบการอภิปราย และการเรียนรู้

"วิชุกู" เข็ม.44 รื้อระบบแต่งตั้งตำรวจ แก้ปัญหาวิ่งเต้น

นายวิชุกู เครื่องาม รองนายกรัฐมนตรี กล่าวถึงขั้นตอนต่อไป หลังจากที่ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคสช. เข็ม.44 รื้อระบบแต่งตั้งข้าราชการตำรวจว่า ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สทช.) จะต้องตั้งคณะกรรมการ 3 ระดับคือ ระดับกองบังคับการ, ระดับกองบัญชาการ และระดับภายในของ สทช. อย่างละ 1 ชุด ดังนั้นการแต่งตั้งโยกย้ายตำรวจจากนี้ไปจะจบในชั้นต้นกองบัญชาการ เมื่อถามว่าไม่ใจหรือไม่ว่าจะช่วยแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในชั้นต้นกองตำรวจได้ นายวิชุกูกล่าวว่า คงแก้ได้ ไม่ทั้งหมด เพราะไม่มีอะไรที่ทำได้ทั้งหมดอยู่แล้ว แม้กระทั่งเอาคอมพิวเตอร์มาช่วยเลือกในขั้นตอนการแต่งตั้ง หรือใช้หลักอาวุโสตามลำดับ ที่หลายคนบอกว่าไม่มาจะมีปัญหาอะไร ก็ยังคงเกิดปัญหาเรื่องการฟ้องศาลปกครองในแง่การจัดลำดับอาวุโสผิด อย่างในกรณีของ พล.ต.อ.วุฒิ สิปตพิลลภ ก็เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด ขนาดกฎหมายเขียนไว้แล้วว่าเมื่อถึงขั้นนี้ ให้ทำตามหลักอาวุโส ที่หลบตาเดินก็ได้เลื่อนตำแหน่ง แต่ก็ยังมีกรฟ้องต่อศาลปกครองว่ามีกรจัดลำดับอาวุโสผิด สดท้ายเกิดการชนะคดี เพราะศาลวินิจฉัยว่ามีกรจัดลำดับผิดจริง

โดยนำข่าวตัวอย่างความพยายามแก้ไขปัญหาในอดีตที่ผ่านมา เช่นปัญหาการแต่งตั้งตำรวจ มาให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึงกรรมวิธีการเปลี่ยนแปลงสังคม และนำเสนอวิธีใหม่ ที่แก้ไขจากต้นเหตุของวัฒนธรรม

งานสุดท้าย Final Project : ผู้สอนให้ผู้เรียนได้เตรียมทำรายงานเพื่อขึ้น Present ถึงปัญหาทางการเมืองไทยที่ข้าพเจ้าสังเกตเห็น และแนวทางการแก้ไข เพื่อนำเสนอท้ายหลักสูตร โดยไม่จำกัดสื่อ การนำเสนอ และควรมีความสร้างสรรค์ เช่นเป็น โฆษณาความยาว ๓๐-๖๐ วินาที หรือบทความ ตามความถนัดของผู้เรียน

ภาคผนวก

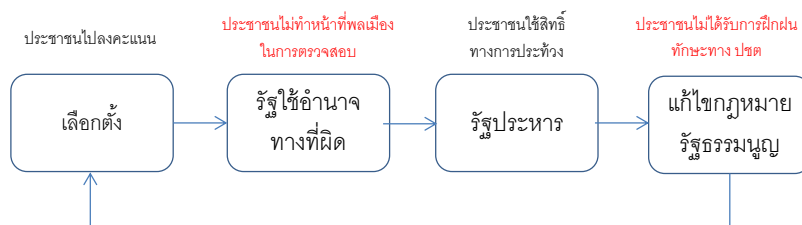
ประชาธิปไตยของประเทศไทยได้ติดอยู่ในวังวนแห่งการคอร์รัปชันของผู้มีอำนาจและรัฐประหารซ้ำซากกันมาโดยตลอด และที่ผ่าน ๆ มา สังคมไทยก็จับจ้องไปที่ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญ จนลืมไปว่า กฎหมายใด ๆ นั้นก็เป็นเพียงแต่เครื่องมือ โดยสิ่งสำคัญที่สุดคือผู้ใช้งาน นั่นคือประชาชนที่จะเป็นผู้ใช้ เป็นผู้คอยควบคุมการใช้งานกฎหมาย รวมทั้ง ควบคุมตัวแทนทางการเมืองที่ได้รับเลือกเข้าไปทำหน้าที่ทางการเมืองในรัฐสภา

และเป็นที่น่ายินดีที่การปฏิรูปประเทศไทยครั้งนี้ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เล็งเห็นถึงปัญหานี้ และได้บรรจุการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขึ้นเป็นหนึ่งในวาระแห่งชาติ โดยมอบหมายให้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเมือง ดำเนินการแผนการพัฒนาให้ประชาชนไทยมีความสามารถในการทำหน้าที่พลเมือง ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เนื่องจากที่ผ่านมา การเรียนรู้เรื่องการเมือง และหน้าที่พลเมืองสำหรับเยาวชนในระดับต่าง ๆ ได้แทรกอยู่ในวิชาต่าง ๆ อย่างกระจัดกระจายและมีได้รวมกันเป็นหมวดหมู่เฉพาะ โดยคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนว่าด้วยแผนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ได้จัดทำ แผนแม่บทว่าด้วยวิชาการเมืองและพลเมืองศึกษา เพื่อที่จะได้ให้สถาบันการเมือง สถาบันการศึกษา และหน่วยงานรัฐต่าง ๆ ได้ใช้เป็นแนวทางการจัดทำหลักสูตรวิชาการเมือง และพลเมืองศึกษาที่เหมาะสมแก่หน่วยงานต่าง ๆ เยาวชนในทุกระดับชั้น รวมทั้งประชาชนทั่วไป และได้นำเสนอขึ้นสู่ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และรัฐบาลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

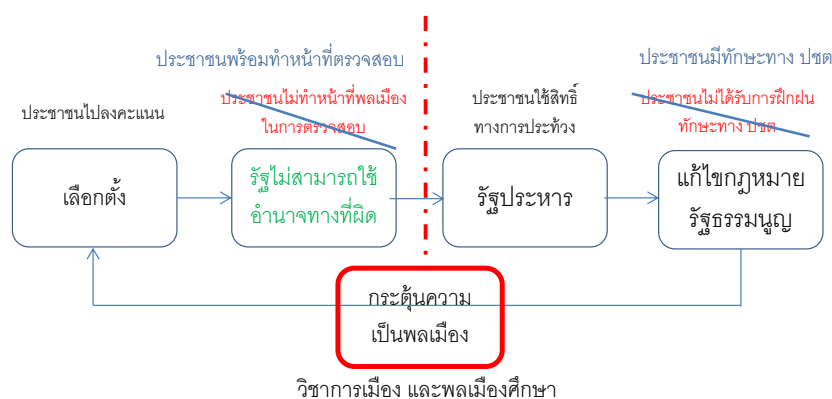
โดยชี้ให้เห็นถึงปัญหาว่า ที่ผ่านมามีประชาธิปไตยของไทยเกิดความวุ่นวายเนื่องจาก ประชาชนไทยไม่ได้ทำหน้าที่พลเมืองอย่างเต็มที่ อันเนื่องมาจาก บางส่วนไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการทำหน้าที่พลเมือง และบางส่วนที่ตระหนักถึง แต่กลับไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอย่างเพียงพอที่จะดำเนินการ จึงกลายเป็นการทำหน้าที่เพียงชั่วคราว ครึ่ง ๆ กลาง ๆ เพียงการออกเสียงลงคะแนน แต่ไม่ได้ทำการคอยตรวจสอบอำนาจรัฐ ซึ่งเป็นที่มาของการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีกุมอำนาจรัฐนำเอาอำนาจไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน และพวกพ้อง รวมทั้งทำการบิดเบือนแนวคิดทางประชาธิปไตยให้กับกลุ่มมวลชนที่ไม่ได้เข้าใจหลักประชาธิปไตยอย่างชัดเจน เพียงเพื่อให้เกิดการสนับสนุนให้ตนเองอยู่ในอำนาจต่อไป จนเป็นที่มาของการทำรัฐประหารครั้งล่าสุด

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนว่าด้วยแผนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ได้เล็งเห็นถึงปัญหาทางระบบการศึกษาของไทยซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการประชาธิปไตยในอนาคต จึงได้นำเอาแผนแม่บทว่าด้วยวิชาการเมืองและพลเมืองศึกษาประยุกต์ เป็นหลักสูตรวิชาการเมืองและพลเมืองศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ชั้นปีที่ ๑ เพื่อใช้เป็นตัวอย่างให้กับวิธีการเรียนการสอนสมัยใหม่ ที่เน้นการคิด ถกเถียง อภิปราย และสรุปความ แทนการท่องจำแบบเดิม ซึ่งเหมาะสมกับสภาวะการมีส่วนร่วมทางประชาธิปไตยในอนาคต โดย นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ โดยเฉลี่ยจะมีอายุประมาณ ๑๘ ปี ซึ่งตามกฎหมายถือว่าเป็นผู้บรรลุนิติภาวะทางการเมืองแล้ว เพราะเป็นผู้ที่สามารถลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ ดังนั้น นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ จึงควรเป็นเป้าหมายแรกในการสร้างตัวอย่างการเรียนการสอนสำหรับประชาชนที่จะเติบโตไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต ก่อนจะได้นำไปขยายหลักสูตรประยุกต์ให้กับนักเรียนประถม มัธยม และอนุบาลต่อไป รวมทั้งได้เสนอให้นำเอาสื่อสมัยใหม่ อย่างสื่อออนไลน์มาใช้ประกอบทางการเรียน การสอน ให้เหมาะสมกับสภาวะสังคมสมัยใหม่ และความสนใจของนักเรียนนักศึกษาในปัจจุบัน เพื่อที่จะได้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ และได้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการทำหน้าที่พลเมือง และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเปี่ยมไปด้วยความรู้ความเข้าใจทางประชาธิปไตย เพียงพอที่จะควบคุมดูแล การเมืองด้วยภาคประชาสังคมต่อไปในอนาคต

ก. ปัญหาการติดหล่มทางการเมืองไทย และแนวทางแก้ไข

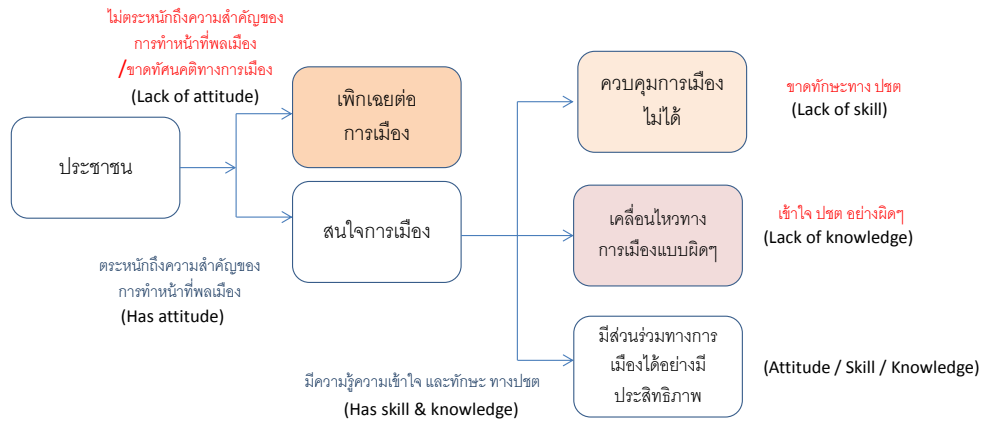
การเมืองประชาธิปไตยไทยร่วมสมัย ได้ติดหล่มอยู่ในวัฏจักรการใช้อำนาจเกินขอบเขตจากผู้มีอำนาจบริหาร จนประชาชนออกมาประท้วง ซึ่งนำไปสู่การรัฐประหาร ก่อนจะมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และจัดการเลือกตั้งใหม่ แล้วก็วนไปที่จุดเดิม โดยที่ผ่าน ๆ มา ความพยายามที่จะแก้ไขปัญหานี้ ได้มุ่งไปที่การแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นเพียงเครื่องมือทางด้านประชาธิปไตย โดยหลงลืมไปว่า ผู้ที่จะใช้เครื่องมือให้เกิดประสิทธิภาพต่างหาก ที่เป็นตัวแปรที่สำคัญอีกตัวหนึ่ง เพราะไม่ว่าจะมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพแค่ไหน หากผู้ใช้ขาดทักษะที่ดี ก็ย่อมไม่สามารถควบคุมได้ และนำมาซึ่งปัญหาจากการใช้งานในที่สุด

แนวทางแก้ไขปัญหานี้ก็คือ การนำแผนแม่บทวิชาการเมือง และพลเมืองศึกษา ไปประยุกต์ การเรียนรู้ให้กับสังคมไทยในหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ และเอกชน จะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจทางด้านประชาธิปไตย รวมทั้งความสำคัญในการทำหน้าที่พลเมือง ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนไทย ในการใช้งานรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยสามารถควบคุมดูแล นักการเมือง ที่ตนเองเลือกเข้าไปทำหน้าที่ในสภา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้การเมืองของไทยพ้นจากหล่มทางการเมือง

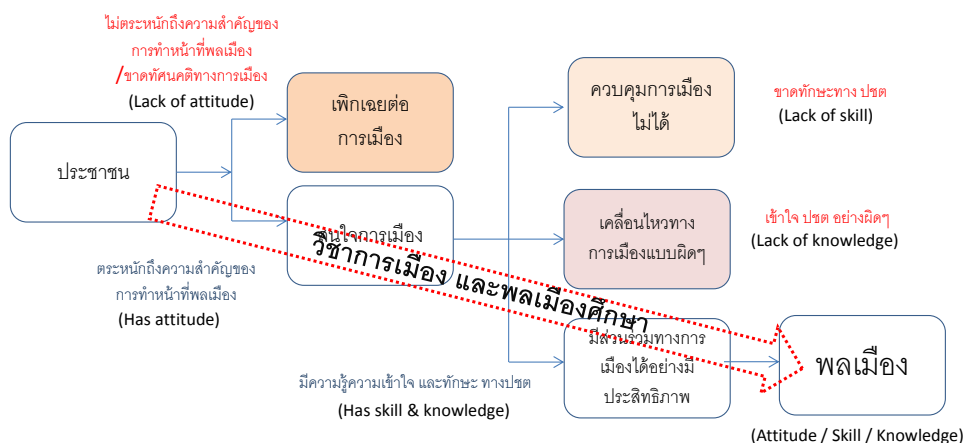
และการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับเยาวชนไทย โดยเฉพาะนักศึกษาอุดมศึกษา ชั้นปีที่ ๑ ที่กฎหมายกำหนดให้เป็นผู้บรรลุนิติภาวะทางการเมือง จะสามารถใช้เป็นตัวอย่างในการพัฒนา ประชาชนให้สามารถทำหน้าที่พลเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับเยาวชนในระดับอื่น ๆ และข้าราชการ เอกชน และประชาชนทั่วไปในอนาคต

ข. ปัญหาทางทรัพยากรบุคคลไทย และแนวทางแก้ไข

การที่บ้านเมืองได้จะเดินหน้าไปได้ ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง นั่นคือการทำหน้าที่พลเมือง แต่ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา การเมืองไทยมักตกอยู่ในกำมือของคนเพียงกลุ่มหนึ่ง และรัฐก็ไม่ได้มีการสนับสนุนให้ประชาชนได้มีการศึกษาทางการเมือง และประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ขาดทักษะในการที่จะดูแลประชาธิปไตยด้วยตนเอง รวมทั้งทำให้ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของตนเอง ในการทำหน้าที่พลเมืองไปอย่างน่าเสียดาย โดยส่วนใหญ่ยังเข้าใจเพียงแต่ว่าการทำหน้าที่พลเมือง คือ การไปเลือกตั้งแล้วจบกัน ทั้ง ๆ ที่สิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่างและสิทธิในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลนั้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญของหน้าที่พลเมืองที่จะช่วยคัดท้ายประชาธิปไตย

แม้ในช่วงหลัง ๆ จะมีการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นในสังคมไทย แต่จากการขาดพื้นฐานความเข้าใจทางประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทำให้คนกลุ่มหนึ่งอาศัยการบิดเบือนหลักการประชาธิปไตย มาสร้างความเข้าใจในการรักษาประชาธิปไตยแบบครึ่ง ๆ กลาง ๆ ทำให้ความตื่นตัวในการรักษาประชาธิปไตยนั้น เดินหน้าไปในทางที่ผิด และก่อให้เกิดความวุ่นวายทางการเมืองจนกองทัพต้องออกมาแก้ไขปัญหาลูกครั้ง และส่งผลถึงความขัดแย้งทางความคิดในหมู่ประชาชนจนถึงปัจจุบัน

โดยแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ จะต้องอาศัยวิชาการเมือง และพลเมืองศึกษา เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้ได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในการทำหน้าที่พลเมือง (Attitude) และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (Knowledge) รวมทั้งเตรียมให้เยาวชนมีความพร้อมที่จะเริ่มต้นมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Skill)

ค. ปัญหา รูปแบบทางการศึกษาไทย และแนวทางการแก้ไขปัญหา

ลักษณะการศึกษาของไทย

- ครูเป็นใหญ่
- เด็กรับคำสั่ง เชื่อฟัง
- ใช้คะแนนสอบจูงใจ
- เน้นการท่องจำ
- ไม่ค่อยเปิดรับสิ่งใหม่

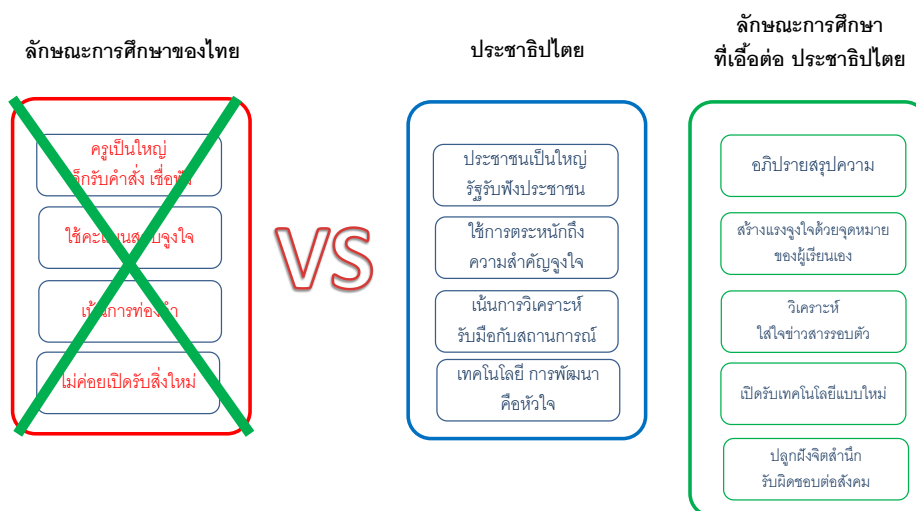
VS

ประชาธิปไตย

- ประชาชนเป็นใหญ่
- รัฐรับฟังประชาชน
- ใช้การตระหนักถึงความสำคัญจูงใจ
- เน้นการวิเคราะห์
- รับมือกับสถานการณ์
- เทคโนโลยี การพัฒนา
- คือหัวใจ

ลักษณะการ ให้การศึกษาแบบท่องจำ และการรับคำสั่งจากครูอาจารย์เพียงด้านเดียวนั้น ได้สร้างพื้นฐานความคิดให้กับคนในสังคมไทยโดยมีระบบความคิดและการปฏิบัติไปในทางด้านการรับคำสั่งเพียงอย่างเดียวมากกว่าจะเป็นการปรึกษาหารือ แสดงความคิดเห็น ซึ่งหมายถึงการมีส่วนร่วม จึงทำให้เมื่อเติบโตขึ้นมาแล้วไม่มีความสนใจที่จะแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากขาดความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งการถูกปลูกฝังความรู้สึกกลัวที่จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างจากสังคม จากการต้องอยู่ภายใต้คำสั่งของครูผู้สอนอย่างเคร่งครัด โดยไม่มีโอกาสในการสอบถามหรือสงสัยในคำสั่งต่าง ๆ ภายใต้ระบบการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ซึ่งไม่ได้ส่งเสริมบรรยากาศประชาธิปไตยให้กับผู้เล่าเรียน

นอกจากนี้ระบบการเรียนการสอนแบบท่องจำเพื่อทำข้อสอบ นั้นมิได้เอื้ออำนวยโอกาสการใช้ทักษะทางความคิดในเชิงวิเคราะห์ ทำให้สังคมไทยพร่องทางด้านการใช้ความคิดวิเคราะห์เชิงสถานการณ์ ซึ่งมีความจำเป็นต่อการขับเคลื่อนประชาธิปไตยในฐานะพลเมือง

แนวทางการแก้ไขปัญหาคือต้องอาศัยการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ ที่เน้นการสอน เพื่อให้เกิดความคิดวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Thinking) ผ่านทางการฝึกฝน และการอภิปราย จะเป็นตัวสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อระบบแนวคิดในสังคมประชาธิปไตย และสร้างประชาชนที่มีพื้นฐานความคิดในการวิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปร่วมกัน ในแบบที่ต่างคนต่างคิด แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับการนำพาสังคมไปด้วยจิตอาสาและมีความเป็นประชาธิปไตย